

**РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ**

РЕШЕНИЕ № _____

от _____ 2017 година

**ЗА одобряване на средносрочната бюджетна прогноза за периода
2018-2020 г.**

На основание чл. 72, ал. 1 от Закона за публичните финанси

**МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
РЕШИ:**

Одобрява средносрочната бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. съгласно приложението.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/Бойко Борисов/

**ГЛАВЕН СЕКРЕТАР
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:**

/Веселин Даков/

Главен секретар на Министерството на финансите:

/Таня Георгиева/

Директор на дирекция „Правна“:

/Диана Драгнева/

Средносрочна бюджетна прогноза за периода 2018–2020 г.

Съдържание

Въведение	9
Част I. Икономически перспективи за периода 2017-2020 г.	11
1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА	11
2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА.....	13
3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2017-2020 Г.	16
4. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП	20
5. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК.....	21
Част II. Фискална политика и основни параметри за периода 2018-2020 г.	23
1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА.....	23
2. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ФИСКАЛНИТЕ ЦЕЛИ ПО КФП ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	26
3. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	27
4. СРАВНЕНИЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ ПО ПРОГНОЗАТА НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“	30
5. ДИСКРЕЦИОННИ МЕРКИ И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА	33
Част III. Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2018-2020 г.	37
1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	37
2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	52
Част IV. Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2018-2020 г.	77
Част V. Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2018-2020 г.	79
1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД	79
2. ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“	83
3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМЪТ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	86
4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	87
5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	89
Част VI. Политика по дълга и финансирането за периода 2018-2020 г.	91
1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ	91
2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ	92
3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ.....	93
4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО	93
Част VII. Перспективи за развитието на публичните финанси	95
1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ.....	95
2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ.....	97
3. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ.....	97

Част VIII. Приложения 103

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2016 Г., ИЗПЪЛНЕНИЕ КЪМ 31.03.2017 Г. И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2017 Г.	103
1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2016 Г.	103
2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 31.03.2017 Г.	109
3. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2017 Г.	114
ПРИЛОЖЕНИЕ № 2: ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО СРЕДНОСРОЧНАТА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	116
ПРИЛОЖЕНИЕ № 3: КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.	124
ПРИЛОЖЕНИЕ № 4: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО ОТДЕЛНИ ПЪРВОСТЕПЕННИ РАЗПОРЕДИТЕЛИ С БЮДЖЕТ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 ГОДИНА НА БЮДЖЕТНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ	128
ПРИЛОЖЕНИЕ № 5: ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	130
ПРИЛОЖЕНИЕ № 6: РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	131
ПРИЛОЖЕНИЕ № 7: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И/ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	132
ПРИЛОЖЕНИЕ № 8: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	133
ПРИЛОЖЕНИЕ № 9: РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.	134

Списък с включените в текста таблици

Табл. I-1:	Основни допускания за развитието на външната среда.....	12
Табл. I-2:	Основни макроикономически показатели.....	16
Табл. I-3:	Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП.....	20
Табл. I-4:	Приноси към потенциалния растеж (пр.п.).....	21
Табл. I-5:	Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК.....	21
Табл. II-1:	Основни показатели (% от БВП).....	24
Табл. II-2:	Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2018-2020 г.....	26
Табл. II-3:	Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2018-2020 г.....	27
Табл. II-4:	Основни показатели по КФП (2017-2020 г.).....	28
Табл. II-5:	КФП – Национален бюджет (2017-2020 г.).....	28
Табл. II-6:	КФП – Сметки за средства от ЕС (2017-2020 г.).....	29
Табл. II-7:	Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК.....	32
Табл. II-8:	Дискреционни приходни мерки за периода 2018-2020 г. на начислена основа, млн.лв.....	34
Табл. II-9:	Дискреционни разходни мерки за периода 2018-2020 г. на начислена основа, млн. лв.....	35
Табл. II-10:	Сравнение на приходите и разходите на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики (базисен сценарий) и с включени дискреционни приходни и разходни мерки за периода 2018-2020 г.....	35
Табл. III-1:	Разходи по функции по КФП за периода 2017-2020 г. с разпределен резерв по функции (без вноса в общия бюджет на ЕС).....	53
Табл. III-2:	Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2017-2020 г.).....	54
Табл. IV-1:	Бюджетни взаимоотношения с общините (в хил. лв.).....	77
Табл. V-1:	Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2018-2020 г.....	85
Табл. V-2:	Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2018-2020 г.....	86
Табл. V-3:	Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС.....	89
Табл. VII-1:	Индикатори за устойчивост 2017 г.....	95

Списък на използваните съкращения

АД	Акционерно дружество
АЗ	Агенция по заетостта
АМ	Агенция „Митници“
АСБП	Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза
БАН	Българска академия на науките
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДЖ	Български държавни железници
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
БНР	Българско национално радио
БНТ	Българска национална телевизия
БТА	Българска телеграфна агенция
ВИ	Възобновяеми източници
ВС	Въоръжени сили
ВМС	Военноморски сили
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност“
ДВ	Държавен вестник
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДДФЛ	Данък върху доходите на физически лица
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДП	Държавно предприятие
ДФ	Държавен фонд
ДЦК	Държавни ценни книжа
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
Евратом	Европейска общност за атомна енергия
Евростат	Статистическа служба към Европейската комисия
ЕЕН	Единен европейски номер
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСС	Европейска система от сметки
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЗАДС	Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДС	Закон за данък върху добавената стойност
ЗДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗЕЗ	Закон за експортното застраховане
ЗЗО	Закон за здравното осигуряване
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане

ЗПФ	Закон за публичните финанси
ИА „ГИТ“	Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИПП	Инструмент за предприєдинителна помощ
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КФП	Консолидирана фискална програма
МВР	Министерство на вътрешните работи
МВФ	Международен валутен фонд
МКП	Международни капиталови пазари
МРЗ	Минимална работна заплата
МС	Министерски съвет
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
МФР	Многогодишна финансова рамка
НАП	Национална агенция за приходите
НАТО	Организация на Северноатлантическия договор
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НКЖИ	Национална компания „Железопътна инфраструктура“
НОИ	Национален осигурителен институт
НРС	Наблюдение на работната сила
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ОП	Оперативна програма
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОФП	Обща факторна производителност
РМС	Решение на Министерския съвет
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерския съвет
пр.п.	Процентен пункт
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСР	Пакт за стабилност и растеж
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
САЩ	Съединени американски щати
СБ	Световна банка
СБП	Средносрочна бюджетна прогноза
СНС	Система на националните сметки
СКФ	Структурни и Кохезионен фондове
Съвета	Съвета на ЕС
ТГС	Трансгранично сътрудничество
УПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВБ	Фонд за гарантиране на влоговете в банките
ФГВРС	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени
щ.д.	Щатски долар

Въведение

Разработването на настоящата средносрочна бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. стартира в рамките на мандата на служебно правителство, което заяви своята ангажираност да осигури приемственост и да запази като основен приоритет поддържането на макроикономическата и финансова стабилност на страната.

Отчитането на ефектите от новите политики и приоритети за управлението на избраното от 44-то Народно събрание правителство, залегнали в програмата му за периода 2017-2021 г., изискваше известно забавяне в сроковете по бюджетна процедура за 2018 г. Независимо от отчитането на промените в развитието на политиките до 2020 г. и на параметрите на пролетната макроикономическа прогноза, се запазват целите на провежданата политика за постигане и поддържане на балансиран бюджет чрез залагане на мерки за фискална консолидация в рамките на прогнозния период.

Ключови цели продължават да бъдат запазването на фискалната устойчивост, премахването на макроикономическите дисбаланси и провеждането на последователна, прозрачна и предвидима фискална политика, която да допринесе за подобряване на бизнес средата, насърчаване на инвестициите и стимулиране развитието на трудовия пазар за постигане на икономически растеж и заетост, придържайки се към общите правила на ЕС.

Макроикономическата прогноза, използвана при разработването на настоящата средносрочна бюджетна прогноза, се базира на допусканията за основни показатели на външната среда на Европейската комисия, Световната банка, Международния валутен фонд и Министерството на финансите на Република България, актуални към средата на месец март 2017 година.

В бюджетната прогноза за периода 2018-2020 г. целта за дефицита по КФП за 2018 г. и 2019 г. се запазва съответно на 1,0% от БВП и на 0,5% от БВП в съответствие със заложената в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. За 2020 г. е планирано постигането на балансиран бюджет.

Общото ниво на приходите по КФП в средносрочен план се предвижда да бъде в диапазона 36,5-36,6% от БВП. Съобразено със заложените цели за бюджетното салдо по КФП и очакваното ниво на приходната част на бюджета, възможностите за финансиране на публични разходни политики са ограничени в рамките от 37,5% от БВП през 2018 г. до 36,5% от БВП през 2020 година.

Данъчната политика за периода 2018-2020 г. е насочена към утвърждаване на ефективна данъчна система, предоставяща макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план. В средносрочен план не се предвиждат значителни промени на основните данъци и ставки при запазване на данъчната система и ниския дял на преразпределения от държавата БВП. С оглед поддържане на устойчиво ниво на бюджетните приходи при запазване на тежестта на данъчното облагане, основна цел на данъчната политика за периода 2018-2020 г. е повишаването на събираемостта и намаляването на дела на сенчестата икономика, както и намаляването на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите.

Осигурителната политика за периода 2018-2020 г. предвижда запазване на съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване, като за 2018 г. се повишава размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” на ДОО с един процентен пункт. Диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход, се увеличава за 2018 г. съответно в размер на 510 лв., 550 лв., 600 лв. и 650 лв.; за 2019 г. – 560 лв., 600 лв., 650 лв. и 700 лв.; за 2020 г. – 610 лв., 650 лв., 700 лв. и 750 лв.

В средносрочен план се предвижда увеличаване размера на минималната работна заплата от 460 лв. на 510 лв. от 1 януари 2018 г., на 560 лв. от 1 януари 2019 г. и на 610 лв. от 1 януари 2020 г.

При разработване на разходите за пенсии за периода 2018-2020 г. е взето предвид увеличаването на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст на 180 лв. от 1 юли 2017 г. и на 200 лв. от 1 октомври 2017 г.

В средносрочната бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. е предвидено поетапно увеличаване на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на предучилищното и училищното образование с цел постигане на удвояването им в 2021 година.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2018-2020 г., съотношението на държавния дълг към прогнозния БВП се очаква да отбележи спад и да достигне до ниво от 22,3% към края на периода в резултат основно на погашения по дълга в обращение.

Вследствие на постигната фискална консолидация, нивото на публичен дълг е стабилизирано на ниско и устойчиво равнище, далеч под средното ниво за еврозоната и ЕС, както и Маастрихтския критерий за публичен дълг към БВП.

Част I.

Икономически перспективи за периода 2017-2020 г.

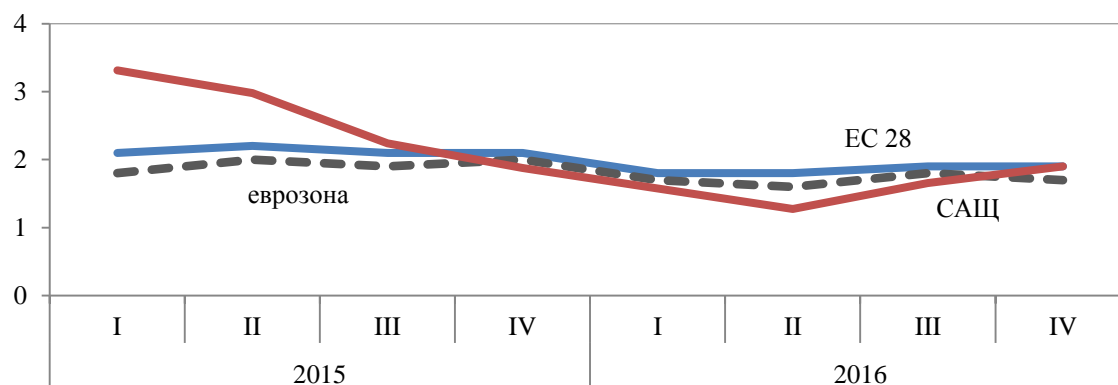
1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА

Растежът на световната икономика се забави през 2016 г. в резултат на по-слабото представяне на развитите държави, което беше по-силно изразено през първата половина на годината. Икономическата активност в САЩ се подобри през втората половина на 2016 г., основно в резултат на преустановяването на спадовете на частните инвестиции. За цялата година американската икономика нарасна с 1,6% при ръст от 2,6% през 2015 г. Растежът се дължеше на вътрешното търсене, най-вече частното потребление, а нетният износ имаше отрицателен принос.

Въпреки че резултатът от референдума във Великобритания, проведен на 23 юни 2016 г., подкрепи излизането на страната от ЕС и по този начин увеличи несигурността относно развитието на региона, европейската икономика отчете слабо подобрене през втората половина на годината. Растежът на БВП достигна 1,9% в ЕС и 1,7% в еврозоната през 2016 г. в сравнение с ръст от съответно 2,2% и 2% през 2015 г. Положителен принос за растежа имаше както потреблението, така и инвестициите.

През 2016 г. икономическата активност в развиващите се пазари остана на нива близки до тези от предходната година, но имаше съществени различия между отделните страни. Китайската икономика отчете по-висок растеж от очаквания, подкрепена от инвестициите в инфраструктурни проекти, а стабилизирането на цените на петрола ограничи спадът на БВП на Русия. В същото време икономиките на страни като Индия, Бразилия и Турция се представиха по-слабо от очакваното.

Граф. I-1: Реален БВП
(% промяна спрямо съответното тримесечие на предходната година)

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

Основни допускания, на които се основава макроикономическата рамка за периода 2017-2020 г.

През 2017 и 2018 г. растежът на световната икономика ще бъде подкрепен от благоприятното икономическо развитие както на групата на развитите, така и на развиващите се страни. Планираните фискални стимули в САЩ ще окажат положително влияние върху американската икономика, а повишението на цените на суровините и по-високото търсене от страна на развитите икономики ще се отразят в ускоряване на растежа на БВП в развиващите се пазари. Икономическият ръст в Китай ще продължи плавно да се забавя, докато икономиките на Русия и Бразилия ще започнат да се възстановяват. В същото време растежът на БВП в ЕС се очаква да се забави през текущата година и да остане на приблизително същите нива до края на прогнозния период. Основен принос за по-ниския ръст ще има забавянето на частното потребление в резултат на повишението на цените на суровините, което ще ограничи реалния разполагаем доход на домакинствата. Нарастващата несигурност, свързана с геополитическото напрежение, миграционния поток към страни от ЕС и ефекта от предстоящото излизане на Великобритания от ЕС, също ще потисне икономическата активност в региона.

Очаква се приносът на развиващите се страни за растежа на световната икономика да продължи да нараства до края на прогнозния период за сметка на забавяне на икономическия ръст в САЩ.

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда

Международна среда	Отчетни данни		Прогноза			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Световна икономика (реален растеж, %)	3,2	3,1	3,4	3,6	3,7	3,7
Европейска икономика – ЕС 28 (%)	2,2	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8
Валутен курс щ.д./евро	1,11	1,11	1,06	1,06	1,06	1,06
Цена на петрол "Брент" (щ.д./барел)	52,4	44,2	56,4	56,9	58,3	59,7
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., %)	-15,0	-1,7	8,6	1,6	1,4	1,4

Източник: МФ, ЕК, МВФ, СБ

Прогнозата за курса BGN/USD се основава на наличието на фиксиран курс на лева към единната европейска валута и техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар с отчетни дневни данни към 16.03.2017 г.

Почти всички основни групи суровини се очаква да отчетат поскъпване през 2017 г. След постигнатото съгласие за ограничаване на предлагането сред някои от основните страни производителки средната цената на суровия петрол тип „Брент“ се очаква да нарасне до 56,4 щ.д./барел или с 27,7% спрямо средното за предходната година. Очакванията за цените на неенергийните суровини също са за повишение – средно с 8,6%, след пет поредни години на спад. В периода 2018-2020 г. се очаква всички основни суровини да продължат да поскъпват.

2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

2.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

През 2016 г. брутният вътрешен продукт на България нарасна с 3,4% в реално изражение. Растежът бе балансиран с принос както от вътрешното търсене (1,6 пр.п.) така и от нетния износ (1,8 пр.п.). В номинално изражение БВП на страната достигна 92 635 млн.лв., което представлява нарастване от 4,6% спрямо 2015 г.

Реалното нарастване на крайното потребление бе 1,8% при 3,8% за 2015 г. Повишението на правителственото потребление бе ограничено до 0,6%, а това на частното се забави до 2,1% поради по-слабото нарастване на доходите през годината. Общите инвестиции нараснаха с 0,9%, като това увеличение се дължеше изцяло на изменението на запасите. Инвестициите в основен капитал намаляха с 4% поради свиване на правителствените капиталови разходи. В същото време частните инвестиции в икономиката отбелязаха растеж за пръв път от 2012 г. насам. През 2016 г. нарастването на износа на стоки и услуги бе със същия темп както през 2015 г., а именно 5,7%. В същото време по-слабото вътрешно търсене доведе до по-умерено нарастване на вноса на стоки и услуги (2,8%). В резултат, за годината бе регистриран положителен принос на нетния износ за растежа на БВП от 1,8 пр.п.

Брутната добавена стойност през 2016 г. нарасна с 2,9% при 3% за 2015 г. С положителен принос към растежа бяха всички икономически активности и сектори с изключение на строителството. Растежът на добавената стойност в промишлеността и услугите бе съответно 2,8% и 3,1%, а селското стопанство отчете растеж от 4,3%.

2.2. ПАЗАР НА ТРУДА

През 2016 г. броят на заетите в страната продължи тенденцията на бавно повишение на годишна база, която беше съпроводена с намаление на безработицата и забавяне в темпа на нарастване на доходите спрямо предходната година.

Положителните развития в услугите и промишлеността бяха в основата на отбелязания растеж на заетостта от 0,5% (ЕСС 2010) на годишна база. Реалното увеличение на добавената стойност в услугите от 3,1% остана близко до регистрираното през 2015 г. (3,3%) и се отрази в ускорен ръст на заетите от 2,2%, при 0,6% за предходната година. Единствено отрасъл държавно управление, образование и здравеопазване¹ запази броя на заетите около нивото си от 2015 г. За повишения оборот на работните места през 2016 г. свидетелстваше и устойчивото нарастване на търсенето на труд в отраслите от промишлеността, чиято продукция е предназначена предимно за външните пазари. В същото време селското стопанство и строителството имаха ограничаващо влияние върху нарастването на заетите през 2016 г.

Коефициентът на безработица продължи да намалява за трета поредна година, но демографският фактор засили негативното си влияние върху предлагането на труд в страната. Равнището на безработица достигна 7,6% (НРС) от работната сила през 2016 г., а коефициентът на икономическа активност (15-64 г.) се понижи до 68,7% за

¹ Съгласно отраслова класификация КИД 2008 на 10 икономически дейности.

първи път от 2012 г. насам. В отговор на предизвикателствата, произтичащи от демографското развитие, предприетите реформи за повишаване на пенсионната възраст имат за цел да задържат хората в трудоспособна възраст по-дълго на пазара на труда. По данни на НОИ през 2016 г. броят на новопенсионираните с лични пенсии за осигурителен стаж и възраст отбеляза намаление с 4% спрямо 2015 г.

В условията на повишаване на стопанската активност в страната и разкриване на работни места производителността на труда се увеличи с 2,9% спрямо 2015 г. Показателят отбеляза известно забавяне спрямо отчетения растеж от 3,3% през предходната година, което беше свързано с отслабения ръст в услугите. Положителната динамика на производителността в индустрията беше подкрепена от устойчивото нарастване в промишлеността (с 2%), както и от подобрението при строителството, където растежът от 1,5% беше обусловен от повишената ефективност в отрасъла, доколкото свиването на заетостта надхвърли намалението на добавената стойност в реално изражение. Селското стопанство регистрира значително нарастване на производителността на труда от 8,3% през 2016 г., тъй като увеличението на новосъздадената продукция беше съпроводено с продължаване на тенденцията на понижаване при самонаетите лица.

Успоредно с повишаването на производителността на труда темпът на нарастване на компенсацията на един нает се забави до 3,1% през 2016 г. В резултат разходите за труд на единица продукция (РТЕП) нараснаха номинално едва с 0,2% и отбелязаха спад от 0,9% в реално изражение. Подобрението на разходната конкурентоспособност на икономиката се реализира основно по линия на услугите, където голяма част от икономическите дейности отбелязаха намаление на компенсацията на един нает спрямо 2015 г. Същевременно увеличението на доходите в промишлеността продължи с двуцифрен темп от 11,6%, стимулиран от икономическата активност в сектора, повишената производителност и търсенето на труд. Увеличението на РТЕП в промишлеността не се отрази негативно върху конкурентните позиции на експортно-ориентираните дейности, което се потвърди от устойчивия реален растеж на промишленото производство и износа на стоки.

2.3. ИНФЛАЦИЯ

Изменението на потребителските цени, според ХИПЦ, остана отрицателно през цялата 2016 г., като годишният темп на дефлация се забави до -0,5% през декември. Средногодишната инфлация също бе отрицателна -1,3%.

С най-голям принос за запазване на дефлацията в страната през по-голямата част от 2016 г. бе спадът в цените на горивата, които следваха динамиката на международните цени на суровия петрол. Средното поевтиняване на нефта за годината възлезе на 12,9% в левово изражение, а това на транспортните горива на вътрешния пазар – на 11,3%. Базисната инфлация (от общия индекс се изключва ценовото изменение на непреработените храни и енергийните стоки) също остана отрицателна (средно -0,4%) за разглеждания период. Нехранителните неенергийни стоки продължиха да отчитат поевтиняване на годишна база за седма поредна година, а спадът в цените на пазарните услуги се ускори – по-съществено в началото на последното тримесечие.

Промените в акцизните ставки за цигарите доведоха до повишение на цените им с 2,9% средно за годината.

Стоките и услугите с регулирани цени² имаха слаб положителен принос за средногодишното изменение на потребителските цени за 2016 г., като отчетоха минимално поскъпване средно с 0,1%. Най-голям спад отново бе регистриран при цените на централно газоснабдяване и топлоенергия, съответно от -23,4% и -12,6%, докато винетките поскъпнаха с 47,4%.

2.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

През 2016 г. излишъкът по текущата сметка³ достигна 3,8% от БВП.

Подобрението на салдото спрямо 2015 г. бе породено от нарастване на излишъка във външната търговия със стоки и услуги и по-нисък дефицит по статията първичен доход.

Търговският дефицит се сви до 3,8% от БВП. Стабилното външно търсене и нарастването на вътрешното търсене през 2016 г. се отразиха в повишение на износа и вноса на стоки в количествено изражение. Същевременно спадът на международните цени през по-голяма част от изминалата година доведе до ограничаване на номиналния растеж на износа до 3,3% и до спад на вноса от 0,4%. Отрицателният ценови ефект бе наблюдаван най-вече при вноса на нефт и износа на зърнени култури и нефтопродукти.

По отношение на регионалната структура на търговията беше отчетено понижаване при износа и вноса от трети страни, съответно 5,9% и 6,7%⁴. Причината е както описаната ценова динамиката, така и наблюдавана нестабилност при някои от основните ни партньори. Износът и вносът от ЕС нараснаха съответно със 7,2% и 2,2%.

Излишъкът по статия *услуги* възлезе на 7,1% от БВП, нараствайки спрямо предходната година основно в резултат от повишение на приходите от предложени на нерезиденти услуги при пътуване в страната.

През 2016 г. в страната влязоха нетно 368,7 млн. евро по финансовата сметка⁵. Основните входящи потоци бяха свързани с държавния дълг, емитиран през месец март, и привлечените преки чуждестранни инвестиции. Входящите ПЧИ влязоха на 1,1 млрд. евро или 2,3% от БВП, основно под формата на реинвестирана печалба от компаниите-майки към местните дружества.

2.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Международните валутни резерви на БНБ имаха положителен годишен темп на растеж от началото на 2016 г. и осигуряваха адекватно покритие на паричната база, като в края на декември достигнаха 23,9 млрд. евро, а годишният им ръст беше 17,8%. Покритието на паричната база в края на 2016 г. бе на равнище от 163,4%, а нивото на резервите бе

² Индексът на административните цени е изчислен чрез претегляне на съответните елементарни агрегати в потребителската кошница.

³ Прогнозата и анализът за платежния баланс са изготвени с отчетни данни към 17 март 2017 г.

⁴ Данните в параграфа са от външнотърговската статистика на НСИ. Поради методологически особености съществува разлика в отчетния период и стокския обхват между търговската статистика на НСИ и общите данни за търговията, включени в платежния баланс на България и публикувани от БНБ.

⁵ Аналитично представяне на платежния баланс.

достатъчно, за да покрие 10,1 месеца внос на стоки и услуги или 298,1% от краткосрочния външен дълг.

Банковата система премина успешно прегледа на качеството на активите и стрес теста. Резултатите потвърдиха стабилността на системата и устойчивостта ѝ да абсорбира негативни макроикономически и пазарни шокове, както и че не се налага подкрепа с публични средства за нито една банка. На ниво система се запазиха високите нива на базовите надзорни показатели. Към края на декември 2016 г. коефициентът на ликвидните активи беше 38,24%, а коефициентът на обща капиталова адекватност достигна 22,15%. Към края на 2016 г. реализираната от банковата система нетна печалба възлезе на 1 262,3 млн. лв., отчитайки годишен ръст от 40,5%⁶.

Годишният темп на изменение на кредита за частния сектор беше отрицателен през цялото първо полугодие на 2016 г., но през второто тримесечие спадът започна да се забавя и в края на август отбеляза положителен ръст за пръв път от началото на годината, който към края на декември бе 1,5%. В динамиката му на годишна база се наблюдаваха две основни тенденции – умерено ускоряване на растежа на редовните кредити и същевременно стабилни темпове на понижение на лошите и преструктурирани кредити. Кредитите за нефинансови предприятия имаха най-негативно изменение, но темпът им на спад се забавяше и в края на декември имаха положителен годишен растеж от 0,3%. Динамиката при кредитите за домакинства също се характеризираше с постепенно забавяне на годишния им спад и през август регистрираха минимален положителен растеж от 0,1%, който в края на 2016 г. се ускори до 2%.

3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2017-2020 Г.

Табл. I-2: Основни макроикономически показатели

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни		Прогноза			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Брутен вътрешен продукт						
БВП (млн. лв.)	88 571	92 635	97 156	102 012	107 422	113 062
БВП (реален растеж, %)	3,6	3,4	3,0	3,1	3,2	3,2
Потребление	3,8	1,8	2,6	2,8	2,9	2,9
Брутообразуване на основен капитал	2,7	-4,0	2,8	3,8	4,6	4,9
Износ на стоки и услуги	5,7	5,7	5,2	5,4	5,4	5,6
Внос на стоки и услуги	5,4	2,8	4,8	5,3	5,6	5,9
Пазар на труда и цени						
Заетост (СНС) (%)	0,4	0,5	0,5	0,6	0,5	0,4
Коефициент на безработица (НРС) (%)	9,1	7,6	6,9	6,5	6,3	6,2
Компенсации на един нает (%)	5,6	3,1	4,2	4,9	5,3	5,5
Дефлатор на БВП (%)	2,2	1,1	1,8	1,8	2,0	2,0
Средногодишна инфлация	-1,1	-1,3	1,2	1,3	1,7	1,8

⁶ На база на данни от финансови и надзорни отчети на БНБ, получени на индивидуална основа.

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни		Прогноза			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
(ХИПЦ) (%)						
Платежен баланс						
Текуща сметка (% от БВП)	0,4	3,8	3,8	3,8	3,7	3,6
Търговски баланс (% от БВП)	-5,8	-3,8	-3,5	-3,2	-3,2	-3,3
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	3,7	2,3	2,3	2,3	2,3	2,4
Паричен сектор						
МЗ (%)	8,8	7,6	8,1	8,4	8,7	8,9
Вземания от фирми (%)	-1,8	1,6	3,5	5,2	6,5	6,9
Вземания от домакинства (%)	-1,3	2,0	4,5	4,7	5,5	6,1

Източници: МФ, НСИ, БНБ

3.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

Българската икономика се очаква да нарасне с 3% в реално изражение през 2017 г., като основен принос за растежа ще има вътрешното търсене (потребление и инвестиции). Положителната динамика на пазара на труда заедно с подобреното потребителско доверие ще подкрепят нарастването на частното потребление до 2,3% през 2017 г., въпреки очакванията за по-слабо нарастване на реалния разполагаем доход на домакинствата поради повишаване на общото равнище на потребителските цени. Инвестиционната активност също ще се подобри, движена от планираното повишение на публичните инвестиции, докато при частните инвестиции не се очаква съществено нарастване поради базов ефект от предходната година, като се има предвид високият им растеж от над 10% през 2016 г. Така ръстът на бруто образуването на основен капитал се очаква да достигне 2,8% през настоящата година. Повишението на вътрешното търсене ще се отрази в ускорение на растежа на вноса. Същевременно нарастването на износа ще продължи с по-умерен темп, с оглед последните икономически прогнози за външното търсене. Наред с лекото забавяне в икономическата активност в ЕС се очаква и по-нисък ръст на вноса в страните от Западните Балкани и Турция. В резултат положителният принос на нетния износ към БВП ще се понижи до 0,4 пр.п. през 2017 г.

Икономическият растеж слабо ще се ускори до 3,1% през 2018 г., подкрепен от благоприятната динамика на частното потребление и инвестиции. Нарастването на реалния разполагаем доход на домакинствата и запазването на положителното развитие при пазара на труда ще се отразят в растеж от 3% на частното потребление. Капиталовите разходи на правителството ще продължат да нарастват, но вече частните инвестиции ще имат основен принос за очаквания ръст от 3,8% на инвестициите в основен капитал. Въпреки слабото ускорение на растежа на износа, повишението на вътрешното търсене и съответно по-високият ръст на вноса ще се отразят в намаляване на приноса на нетния износ до 0,2 пр.п. през 2018 г.

Растежът на БВП слабо ще се ускори до 3,2% в края на прогнозния период. Вътрешното търсене ще продължи да бъде водещо за повишението както по линия на потреблението, така и на инвестициите. В същото време приносът на нетния износ постепенно ще намалява, тъй като по-силното вътрешно търсене ще доведе до изпреварващ растеж на вноса.

3.2. ПАЗАР НА ТРУДА

Положителните тенденции на пазара на труда се очаква да продължат в условията на запазване на относително високия темп на нарастване на БВП и на постепенно възстановяване на вътрешното търсене през 2017 г. Средният брой на заетите (ЕСС 2010) се очаква да се повиши с нови 0,5% в резултат преди всичко на очакваното положително развитие при услугите, но така също и поради разкриването на работни места в промишлеността, подкрепено от очакваното повишаване на износа. Нивото на безработица се очаква да продължи да се понижава до средногодишна стойност от 6,9%, като по-бавното намаление спрямо предходната година ще бъде обусловено от по-ограничения спад на работната сила в резултат от мерките за повишаване на възрастта и стажа за пенсиониране и по-дългото оставане на пазара на труда. Пенсионната реформа се очаква да окаже по-съществено влияние върху работната сила към края на прогнозния хоризонт поради плавното повишение през годините на месеците възраст и стаж, необходими за пенсиониране. В периода 2018-2020 г. се очаква коефициентът на безработица постепенно да се понижи до 6,2% през 2020 г., а средносрочният темп на нарастване на заетостта да възлиза на около 0,5% на година. Все пак през 2018 г. се наблюдава известно ускорение в растежа на заетите до 0,6%, следвано от постепенно забавяне до 0,4% през 2020 г., породено от негативното демографско развитие, което ограничава потенциала за повишаване на заетостта в страната.

През 2017 г. се очаква темпът на нарастване на компенсацията на един нает да се ускори до 4,2% под влияние на очаквания растеж на производителността, търсенето на труд и нарастването на цените спрямо 2016 г. Ускорението в растежа на доходите се очаква да се реализира основно по линия на услугите както в резултат на повишената икономическа активност, така и поради базов ефект от отбелязаното намаление на компенсацията на един нает в услугите през 2016 г. По-нататъшното увеличение на производителността на труда, търсенето на труд и инфлацията ще обусловят възходящото развитие на доходите през целия прогнозен период, като номиналните им темпове на изменение се очаква да възлизат на около 5-5,5%. В периода 2017-2020 г. реалният растеж на производителността на труда ще възлезе на 2,6% средногодишно, което, заедно с очакваната динамика на доходите, ще се отрази в умерено нарастване на номиналните разходи за труд на единица продукция, със среден темп от около 2,3% на година.

3.3. ИНФЛАЦИЯ

Средногодишната инфлация през 2017 г. се очаква да бъде положителна от 1,2%, като повишението на общото равнище на потребителските цени в края на годината се очаква да достигне 1,3%. Очакваното нарастване на международните цени, подкрепено от поевтиняването на еврото спрямо щ. долар, ще се отрази в по-високи вътрешни цени на енергийните стоки и храните. Те ще имат водещ положителен принос за инфлацията в края на годината. Цените в сферата на услугите се очаква слабо да нараснат, подкрепени от засилване на вътрешното търсене, докато нехранителните стоки (без енергийните) ще продължат да отчитат поевтиняване, макар и с по-бавен темп.

Средногодишното повишение на ХИПЦ през 2018 г. се очаква да бъде 1,3%, като инфлацията ще се ускори до 1,7% през 2019 г. и 1,8% през 2020 г., при допускане за по-високи международни цени на петрола и неенергийните суровини и нарастване на вътрешното търсене.

Приносът от планираното увеличение на акцизните ставки върху цигарите за повишението на общия ценови индекс се оценява на 0,1 пр.п. в края на годината, съответно за 2017 и 2018 г.

3.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

Очакваното покачване на международните цени и най-вече на цената на нефта през 2017 г. ще се отрази в нарастващи дефлатори на търговията със стоки и отрицателни условия на търговия (т.е. дефлаторът на износа ще бъде по-нисък от този на вноса). Съчетанието на ценовите промени с положителния нетен износ ще доведе до номинално нарастване на износа на стоки от 8,4% при ръст на вноса от 7,6%. Търговският дефицит ще се подобри до 3,5% от БВП в сравнение с 3,8% през 2016 г. Същевременно в резултат от очакваното по-умерено нарастване на износа на услуги и на фона на значителния ръст на туристическите услуги, регистриран през 2016 г., съотношението към БВП на излишъка по статията *услуги* ще се понижи до 7%. Номиналните растежи на износа и на вноса на стоки и услуги ще се ускорят съществено спрямо 2016 г. и се очаква да достигнат съответно 7,1% и 6,9%. Общият баланс на стоки и услуги ще се подобри до 3,5% от БВП при 3,3% през 2016 г. Изменението ще бъде компенсирано от понижение в баланса по първичен и вторичен доход и излишъкът по текущата сметка ще бъде 3,8% от БВП.

В периода 2018-2020 г. се очаква постепенно приближаване на растежите на износа и вноса. Износът на стоки и услуги ще нараства от 7% през 2018 г. до 7,3% през 2019 г., а вносът – от 6,8% до 7,7%. Излишъкът на текущата сметка, изразен в съотношение към БВП, постепенно ще се понижи до 3,6% в края на периода.

Очакванията са ПЧИ да бъдат на нива около 2,3% от БВП в периода 2017-2020 г.

3.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Ръстът на паричното предлагане постепенно ще се ускорява през прогнозирания период. През 2017 г. се очаква темпът му на растеж да бъде 8,1% при 7,6% в края на 2016 г. Основание за това дава текущата динамика и очакванията за продължаващо нарастване на валутните резерви на страната, както и тази на депозитите в банковата система, които също ще продължат да нарастват. В края на 2018 г. и 2019 г. широките пари ще ускорят ръста си, съответно до 8,4% и 8,7%. Очаква се темпът на нарастване при овърнайт депозитите да се забави за сметка на леко ускорение при растежа на депозитите с договорен матуритет и тези договорени за ползване след предизвестие, като ускорението ще бъде както за тези в национална, така и за тези деноминирани в чужда валута.

Очакванията са в края на 2017 г. годишният темп на растеж на вземанията от частния сектор да бъде около 3,9%, като този за домакинствата ще бъде по-висок (4,5%). Ускорението ще се движи едновременно както от подобрена среда от страна на търсенето, така и от страна на предлагането, в т.ч. положителен ефект ще имат и резултатите от проведените през 2016 г. преглед на качеството на активите и стрес тест на банките.

В периода 2017-2020 г. кредитирането за частния сектор ще продължи да се възстановява, като растежът му постепенно ще се ускорява в синхрон с предвижданията за растеж на частното потребление, подобрена икономическа

активност, ускорен растеж на вноса на стоки и ускоряване на ръста на частните инвестиции през 2018 г. Очакванията са в края на 2020 г. годишният ръст на вземанията от частния сектор да достигне 6,6%, движен в по-голяма степен от вземанията от нефинансовите предприятия, чийто растеж се очаква да бъде около 6,9%. Растежът на вземанията от домакинствата също ще следва тенденция на плавно ускоряване. Положително влияние за това ще окаже нарастването на потреблението им в синхрон с тенденциите на пазара на труда и прогнозирания растеж при компенсациите на един нает, който леко ще се ускорява след 2017 г.

4. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

По оценки на Министерството на финансите растежът на потенциалния БВП⁷ през 2017 г. ще достигне 3%. Същият растеж се очаква и за 2018 г., а през 2019-2020 г. растежът слабо ще се ускори до 3,1%. С най-голям принос за потенциалния растеж е общата факторна производителност. Постепенното понижаване на естествената норма на безработица заедно с покачването на коефициента на икономическа активност ще компенсират намалението на населението в трудоспособна възраст и ще доведат до положителен принос на труда като фактор за потенциалния растеж през прогнозния период. Прогнозираното ускоряване на растежа на инвестициите в икономиката ще повиши приноса на капиталовите запаси за потенциалния растеж.

През 2017 г. се очаква отрицателно отклонение от потенциала от -0,3%, което е близко до това от 2016 г. Отклонението постепенно ще намалява и се очаква да се затвори през 2020 г.

Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциалния БВП, %
2016	3,0	-0,3
2017	3,0	-0,3
2018	3,0	-0,2
2019	3,1	-0,1
2020	3,1	0,1

⁷ Отклонението от потенциала се изчислява като разлика между фактическия и потенциалния БВП в съотношение към потенциалния. Потенциалният БВП за българската икономика е изчислен с помощта на производствена функция по методология, разработена от ЕК: Karel Havik & Kieran Mc Morrow & Fabrice Orlandi & Christophe Planas & Rafal Raciborski & Werner Roeger & Alessandro Rossi & Anna Thum-Thysen & Valerie Vandermeulen, 2014. "The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates & Output Gaps," European Economy – Economic Papers 535

Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2016	0,4	1,1	1,5
2017	0,3	1,1	1,6
2018	0,3	1,1	1,6
2019	0,3	1,2	1,7
2020	0,2	1,2	1,7

5. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК

Направено е сравнение на макроикономическата прогноза на Министерството на финансите на Република България с последната официална прогноза на Европейската комисия, публикувана на 13 февруари 2017 г. Различният период на изготвяне на двете прогнози предопределя използването на различни отчетни статистически данни. Поради по-ранното публикуване на прогнозата на ЕК при нейното изготвяне не са взети под внимание отчетните годишни данни по националните сметки за брутният вътрешен продукт и пазара на труда за 2016 г., както и наличната информация от краткосрочните индикатори от началото на 2017 г.

Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Показатели	2016	2017		2018	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
БВП, реален растеж, %	3,4	3,0	2,9	3,1	2,8
<i>Частно потребление</i>	2,1	2,3	2,9	3,0	2,8
<i>Инвестиции в основен капитал</i>	-4,0	2,8	3,2	3,8	3,6
<i>Износ на стоки и услуги</i>	5,7	5,2	4,4	5,4	4,5
<i>Внос на стоки и услуги</i>	2,8	4,8	4,3	5,3	4,6
БВП дефлатор, %	1,1	1,8	1,0	1,8	1,4
Инфлация, средногодишна, %	-1,3	1,2	0,8	1,3	1,2
Безработица, %	7,6	6,9	7,1	6,5	6,8
Заетост (СНС)	0,5	0,5	0,5	0,6	0,2

Източник: ЕК, МФ, НСИ

И двете институции очакват леко забавяне на растежа на БВП през 2017 г. в резултат на по-нисък положителен принос на нетния износ. По отношение на инвестициите също има сходни очаквания, като основен принос за растежа ще имат публичните инвестиции вследствие на ускореното усвояване на средства от фондовете на ЕС. Европейската комисия прогнозира по-висок ръст на частното потребление, но това се дължи най-вече на по-оптимистичните очаквания за 2016 г., които не се осъществиха. Съществена разлика в двете прогнози представлява растежът на дефлатора на БВП, но основната причина за това различие е по-ниският дефлатор, очакван от ЕК за 2016 г. спрямо отчетения (според оценките на ЕК, дефлаторът на БВП е -0,4% за 2016 г.).

Основната разлика в двете прогнози представляват очакванията за растежа на БВП през 2018 г. Европейската комисия прогнозира забавянето на ръста на БВП да продължи и

през 2018 г. поради по-нисък принос на нетния износ и по-слабо нарастване на частното потребление. В същото време МФ очаква леко ускорение на икономическата активност. Както вътрешното търсене, така и нетният износ имат по-висок принос от този в прогнозата на ЕК. При частното потребление дори се наблюдава противоположна динамика. МФ очаква ръстът на потреблението да се ускори, подкрепен от нарастването на реалния разполагаем доход на домакинствата и положителното развитие на пазара на труда, докато ЕК прогнозира забавяне на растежа. По-ниската база от предходната година предопределя и по-ниския дефлатор на БВП в прогнозата на ЕК.

Очакванията на МФ за развитието на пазара на труда през 2017 г. са сходни с тези в зимната прогноза на ЕК. Единствено растежът на доходите е малко по-висок в прогнозата на ЕК, тъй като обхватът на данните при изготвянето на прогнозата не включва значителното забавяне през последното тримесечие на 2016 г., докато 2016 г. е отчетна в прогнозата на МФ. Това е и причината за разликата в динамиката на заетите за 2016 г. в двете прогнози и значително по-ниският отчетен растеж в сравнение с очаквания темп на нарастване на заетостта от ЕК за 2016 г. По-съществени отклонения в прогнозите на МФ и ЕК се наблюдават през 2018 г. поради различната очаквана посока за развитието на икономиката според двете институции. За разлика от ЕК, която очаква по-нататъшно забавяне в икономическия растеж през 2018 г., МФ очаква слабо ускорение, което се отразява и в по-висок очакван ръст на заетите и по-ниско ниво на безработица. Следва да се отбележи, че допълнителна причина за очакваното от ЕК слабо нарастване на заетостта през 2018 г. е и високият очакван растеж през 2016 г., докато очакванията на МФ са за по-плавно увеличение на заетите през годините, макар и със забавящ се темп след 2018 г.

Прогнозата на ЕК е за средногодишна инфлация в България от 0,8% за 2017 г. при заложено нарастване на потребителските цени в макрорамката на МФ от 1,2%. Разликата може да бъде свързана най-вече с по-големия обхват на отчетните данни към момента на изготвяне на прогнозата на МФ и наблюдаваното ускорение на положителните стойности на инфлация в началото на 2017 г. Въпреки това и двете институции имат сходни очаквания за факторите, които ще определят динамиката на ХИПЦ през годината. За 2018 г. ЕК очаква инфлацията в страната да е 1,2% или с 0,1 пр.п. по ниска от прогнозата на МФ.

Част II.

Фискална политика и основни параметри за периода 2018-2020 г.

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА

Отправна точка при формирането на целите на фискалната политика на първия етап от бюджетната процедура за 2018 г. е последната актуализирана средносрочна бюджетна прогноза, чието надграждане отразява текущите макроикономически допускания и прогнози, бюджетното развитие, политическия цикъл, а също така и направените в рамките на Европейския семестър оценки за икономическите и бюджетните перспективи за страната.

Разработването на СБП за периода 2018-2020 г. и определянето на общите цели и параметри на фискалната политика може да бъде обобщено по следния начин:

- Продължава положителната тенденция по пътя за постигане на бюджетния баланс чрез поетапно намаляване на бюджетния дефицит на фона на актуалната макроикономическа прогноза, отразяваща както положителните очаквания в средносрочен план, така и потенциалните рискове от неблагоприятно развитие;
- Отчетени са ефектите от новите политики и приоритети за управлението на правителството, залегнали в програмата му за периода 2017-2021 г.;
- В европейски контекст в последната Зимна прогноза на ЕК от февруари 2017 г. са отбелязани добрите перспективи за България, отчетен е постигнатият висок растеж през 2016 г. на фона на продължаваща фискална консолидация и постигнатото намаление на дефицита на сектор „Държавно управление“;
- Отчитайки бюджетното изпълнение за 2016 г. и рамката на Бюджет 2017 г., могат да се определят като напълно реалистични възможностите за придържане към заложените фискални цели в АСБП за периода 2017-2019 г.;
- Спазено е изискването СБП за периода 2018-2020 г. и останалите национални документи в рамките на Европейския семестър за 2017 г. да бъдат разработени при еднакви макроикономически и фискални прогнози и допускания.

Средносрочната перспектива се обвързва със заложения приоритет за запазване на Зстабилността на публичните финанси и се следва непроменена определената още при разработване на рамката на Бюджет 2016 годишна консолидационна стъпка в размер на около 0,5% от БВП до достигане на балансирана бюджетна позиция по КФП.

Фискалните цели и параметрите на бюджетната рамка съответстват на актуалните макроикономически показатели и прогнозните тенденции в развитието на световната и националната икономика, като следва да се отбележи, че есенната макроикономическа прогноза от месец септември 2016 г., при която беше разработена АСБП за периода 2017-2019 г., претърпя последваща актуализация в края на миналата година.

За целите на международните сравнения бюджетната рамка се представя освен по национална методология (по показатели на КФП на касова основа) и на базата на европейската методология ЕСС 2010 чрез показателите за сектор „Държавно управление“, като следва да се отбележи, че фискалните параметри отразяват по еднакъв начин фискалната политика.

Прегледът на фискалната политика през фокуса на основните параметри на консолидираната фискална програма визуализира и различните инструменти за реализиране на заложените цели (дискреционни мерки), а именно в посока към постигане на балансиран бюджет.

Разглеждайки фискалната консолидация като основен измерител на политиката следва да отбележим, че постигането на корекциите на дефицита е обвързано както с мерки за повишаване на събираемостта на приходите и за борба със сивата икономика, така и с мерки за оптимизиране и намаляване на неефективни разходи в секторите, предоставящи публични услуги.

Табл. II-1: Основни показатели (% от БВП)⁸

КФП	Отчет 2016	Очаквано изпълнение 2017	Прогноза 2018 АСБП 2017- 2019 м. октомври 2016 г.	Прогноза 2018	Прогноза 2019 АСБП 2017- 2019 м. октомври 2016 г.	Прогноза 2019	Прогноза 2020
Приходи	36,7	35,7	37,9	36,5	37,7	36,6	36,5
Разходи	35,1	37,0	38,9	37,5	38,2	37,1	36,5
Бюджетно салдо	1,6	-1,4	-1,0	-1,0	-0,5	-0,5	0,0

Следва да се отбележи, че значителната разлика в показателите, изразени като % от БВП, от настоящата прогноза спрямо тази от есента на миналата година се дължи основно на новата оценка за номиналния размер на БВП, залегнала в пролетната макроикономическа прогноза.

Отчетеното подобрене на фискалната позиция за 2016 г., изразяващо се в постигнат излишък от 1,6% от БВП на бюджетното салдо по КФП, за разлика от разчетите в програмата и съответно в очакваното изпълнение за същия период в прогнозата от есента на миналата година, има своето обяснение и не изисква корекции на целите на дефицита и плановете за фискална консолидация в средносрочен план. Подобриенето на бюджетната позиция се дължи основно на по-високите приходи и по-ниското усвояване на капиталовите разходи в частта на средствата от ЕС, което по-подробно е разгледано в приложение № 1 към настоящата прогноза.

При сравнение на средносрочните плановете, формулирани в АСБП за периода 2017-2019 г. от есента на 2016 г., планираните целеви нива на дефицита по КФП се запазват,

⁸ Поради закръгление (в млн. лв. и в % от БВП) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в средносрочната бюджетна прогноза 2018-2020 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

както и планираната годишна консолидационна стъпка в рамките на **0,5%** от БВП, при чието прилагане през 2020 г. би се постигнало балансирано бюджетно салдо.

Приходите по КФП за периода 2018-2020 г. се движат в границите между **36,5%** и **36,6%** от БВП, като по отношение на преките данъци се запазват ниските нива на данъчните ставки.

В същото време в средносрочен план се очаква номиналните приходи по КФП (приходите, помощите и даренията) да нарастват, както следва: за 2018 г. номиналният ръст е **2 537,4** млн. лв. спрямо очакваното изпълнение за 2017 г., ръст от **2 095,0** млн. лв. за 2019 г. спрямо 2018 г. и ръст от **2 019,4** млн. лв. за 2020 г. спрямо 2019 г. Като дял от БВП те нарастват с **0,8%** за 2018 г. и запазват нивото си за 2019-2020 г.

Основен принос за номиналния растеж на приходите по КФП имат прогнозните постъпления по националния бюджет, което се обяснява с благоприятните макроикономически показатели за периода и очаквания положителен ефект от дискреционните мерки и мерките за повишаване на събираемостта на данъчните приходи, както и приходите по сметките за средствата от ЕС.

Поддържането на устойчиви нива на приходите и в настоящата прогноза е гаранция за вече достигнатата стабилизация на фискалната политика. Потвърждават се и предходните прогнози, че при запазване на тази тенденция и без значителни промени в приходните политики в средносрочен план може да се осигури постигането на балансиран бюджет, като при настоящата прогноза за 2020 г. този баланс ще се осъществи при ниво на общите приходи и разходи от **36,5%** от БВП.

По отношение на разходите се запазват очакванията за ограничаване на темпа на тяхното нарастване спрямо ръста на приходите чрез оптимизиране на разходите на бюджетните организации и повишаването на ефективността на публичните разходи в отделните сектори, както и засилване на техния принос за повишаване на икономическия растеж.

Настоящата прогноза показва номинален ръст на общите разходи, вкл. с вноската в общия бюджет на ЕС, както следва: за 2018 г. спрямо очакваното изпълнение за 2017 г. с **2 262,4** млн. лв.; за 2019 г. спрямо 2018 г. с **1 610,0** млн. лв., а за 2020 г. спрямо 2019 г. ръстът е в размер на **1 449,4** млн. лв. Това съответства на увеличение на разходите като дял от БВП за 2018 г. с **0,5%** и на намаление с **0,4%** и **0,6%** съответно за 2019 и 2020 г.

Независимо от направените от Европейската комисия добри оценки за бюджетната рамка и положителни перспективи за България в макроикономически план, страната ни продължава да е обект на превантивните мерки на Пакта за стабилност и растеж и на засилено наблюдение, като процедурата за наличието на макроикономически дисбаланси все още не е прекратена.

Продължаващата фискална консолидация и прогнозата за постигане на балансиран бюджет през 2020 г. са предпоставка за намаляваща необходимост от дългово финансиране на бюджета и се очаква спад на съотношението на държавния дълг към прогнозния БВП, което да достигне до ниво от **22,3%** към края на периода.

2. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ФИСКАЛНИТЕ ЦЕЛИ ПО КФП ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

Средносрочната перспектива се обвързва със заложения приоритет за запазване на стабилността на публичните финанси и се изразява в следване на вече определените фискални цели за продължаване на фискалната консолидация и придържане към плавни и премерени консолидационни стъпки в рамките на **0,4-0,5%** годишно за дефицита по КФП за периода 2018-2020 г.

В бюджетната прогноза за периода 2018-2020 г. целта за дефицита по КФП за 2018 и 2019 г. се запазва съответно на **1,0%** от БВП и на **0,5%** от БВП в съответствие със заложената в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. За 2020 г. е планирано постигането на балансиран бюджет.

През 2018 г. се очаква номинален ръст в приходната част на бюджета спрямо очакваното изпълнение за 2017 г. от около **2,5** млрд. лв., като ръстът на данъчно-осигурителните приходи е близо **2,0** млрд. лв. основно в резултат на предприетите мерки от страна на приходните агенции за борба с данъчните измами и повишаване на събираемостта.

Приходната част на бюджета в средносрочен план показва тенденция на увеличение от **35,7%** от БВП по очаквано изпълнение за 2017 г. до **36,5%** от БВП през 2020 г.

Табл. II-2: Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2018-2020 г.

Показатели	Изменение 2018о пр.п.	Изменение 2019 пр.п.	Изменение 2020 пр.п.
% от БВП			
Приходи, помощи и дарения	0,8	0,1	0,0
Данъчно-осигурителни приходи	0,5	-0,2	0,1
<i>Преки данъци</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Корпоративни данъци	0,1	0,0	0,0
Данъци върху доходите на физическите лица	0,0	0,0	0,0
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>0,4</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Косвени данъци</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,1</i>
ДДС	0,1	-0,2	0,0
Акцизи	0,0	-0,1	0,0
Мита и митнически такси	0,0	0,0	0,0
Неданъчни приходи	-0,2	-0,1	-0,2
<i>Други</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>
Приходи от такси	0,1	-0,1	-0,2
Приходи и доходи от собственост	-0,1	0,0	0,0
Глоби, санкции и наказателни лихви	-0,1	0,0	0,0
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,0	0,0	0,0
Приходи от концесии	-0,1	0,0	0,0
Други приходи	-0,1	0,0	0,0
Помощи и дарения	0,4	0,5	0,1

Общите разходи по КФП в средносрочен план показват тенденция на намаление от **37,5%** от БВП за 2018 г. до **36,5%** от БВП през 2020 г., което представлява средногодишна консолидационна стъпка от **0,5** пр.п. от БВП и имат основен консолидационен принос за постигане на целите за дефицита.

Увеличението на разходите за 2018 г. с **0,5** пр.п. спрямо очакваното изпълнение за 2017 г. се дължи най-вече на увеличение на разходите за персонал във връзка с политиката по доходите за увеличаване на размера на минималната работна заплата и за постигане на удвояване на възнаграждението на педагогическия персонал в системата на предучилищното и училищното образование до края на 2021 г., както и на нарастване на субсидиите по сметките за средства от ЕС.

Табл. II-3: Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2018-2020 г.

Показатели	Изменение 2018о пр.п.	Изменение 2019 пр.п.	Изменение 2020 пр.п.
% от БВП			
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	0,5	-0,4	-0,6
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	<i>0,4</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,4</i>
Заплати и стипендии	0,1	0,1	0,0
Осигурителни вноски	0,0	0,0	0,0
Издържка – общо	0,0	-0,2	-0,2
Субсидии и други текущи трансфери - общо	0,3	0,0	0,0
Социални и здравноосигурителни плащания	0,0	-0,2	-0,2
Пенсии	0,1	-0,1	0,0
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	-0,1	-0,1	-0,1
Здравноосигурителни плащания	0,1	0,0	0,0
<i>Капиталови разходи</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>
<i>Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Лихви</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Вноска в бюджета на ЕС</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Бюджетно салдо (+/-)	0,3	0,5	0,5

За периода 2019-2020 г. основен консолидационен принос за постигане на целите за касовия дефицит имат разходите, които намаляват съответно с **0,4** пр.п. и с **0,6** пр.п., основно поради намаляване на капиталови разходи, на социални плащания и на разходи за текуща издръжка по националния бюджет.

3. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

Основните параметри на бюджетната рамка за периода 2018-2020 г. показват реалистичност на фискалните цели при спазване на установените фискални правила.

Включените в СБП за периода 2018-2020 г. разчети за приходите, помощите и даренията по КФП са в диапазона **36,5-36,6%** от БВП. Съобразено със заложените цели за бюджетното салдо по КФП, съответно **1,0%** от БВП за 2018 г., **0,5%** от БВП за 2019 г. и **0,0%** от БВП за 2020 г. и очакваното ниво на приходната част на бюджета възможностите за финансиране на публични разходни политики са ограничени в рамките от **37,5%** от БВП през 2018 г. до **36,5%** от БВП през 2020 година.

Табл. II-4: Основни показатели по КФП (2017-2020 г.)

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА млн. лв.	2017 Очаквано изпълнение	2018 Прогноза	2019 Прогноза	2020 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	34 646,4	37 183,7	39 278,8	41 298,2
<i>% от БВП</i>	<i>35,7%</i>	<i>36,5%</i>	<i>36,6%</i>	<i>36,5%</i>
Данъчно-осигурителни приходи	28 628,2	30 611,7	32 014,9	33 828,7
Неданъчни приходи	4 147,0	4 177,8	4 251,3	4 229,5
Помощи и дарения	1 871,2	2 394,2	3 012,5	3 240,0
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	35 976,4	38 238,7	39 848,8	41 298,2
<i>% от БВП</i>	<i>37,0%</i>	<i>37,5%</i>	<i>37,1%</i>	<i>36,5%</i>
Разходи	34 983,8	37 115,9	38 640,0	39 995,1
Нелихвени разходи	34 166,8	36 382,4	37 862,7	39 190,9
Лихви	817,0	733,6	777,3	804,3
Вноска в общия бюджет на ЕС	992,6	1 122,8	1 208,7	1 303,0
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-1 330,0	-1 055,0	-570,0	0,0
<i>% от БВП</i>	<i>-1,4%</i>	<i>-1,0%</i>	<i>-0,5%</i>	<i>0,0%</i>
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	1 330,0	1 055,0	570,0	0,0
<i>% от БВП</i>	<i>1,4%</i>	<i>1,0%</i>	<i>0,5%</i>	<i>0,0%</i>

Настоящите оценки и прогнозите за приходната част на националния бюджет показват тенденция на намаление от 34,1% от БВП за 2018 г. на 33,7% от БВП през 2020 г. Очакванията са данъчно-осигурителните приходи в периода 2018-2020 г. да са в диапазона от 30,0% до 29,8% от БВП, като са отразени ефектите от мерките за повишаване на събираемостта, макроикономическите ефекти и промените в данъчно-осигурителното облагане.

По отношение на разходите се запазват очакванията за намаляване на разходите по националния бюджет чрез оптимизиране на разходите на бюджетните организации и повишаването на ефективността на публичните разходи в отделните сектори и засилване на техния принос за повишаване на икономическия растеж. Разходите и трансферите по националния бюджет в средносрочен план показват тенденция на намаление от 34,8% от БВП през 2018 г. до 33,8% от БВП през 2020 г., което представлява средногодишна консолидационна стъпка от 0,5 пр.п. от БВП и имат основен консолидационен принос за постигане на целите за бюджетното салдо и същевременно осигуряване на оптимално усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС.

Табл. II-5: КФП – Национален бюджет (2017-2020 г.)

КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2017 Очаквано изпълнение	2018 Прогноза	2019 Прогноза	2020 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	32 824,6	34 830,2	36 307,2	38 099,6
<i>% от БВП</i>	<i>33,8%</i>	<i>34,1%</i>	<i>33,8%</i>	<i>33,7%</i>
Данъчно-осигурителни приходи	28 628,2	30 611,7	32 014,9	33 828,7
Неданъчни приходи	4 144,8	4 177,8	4 251,3	4 229,4
Помощи и дарения	51,7	40,6	41,0	41,4

КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2017 Очаквано изпълнение	2018 Прогноза	2019 Прогноза	2020 Прогноза
ОБЩО РАЗХОДИ, ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС И ТРАНСФЕРИ	33 527,2	35 493,5	36 803,7	38 163,2
<i>% от БВП</i>	<i>34,5%</i>	<i>34,8%</i>	<i>34,3%</i>	<i>33,8%</i>
Разходи	31 380,9	33 099,4	34 252,5	35 588,0
Нелихвени разходи	30 563,8	32 365,8	33 475,1	34 783,8
Лихви	817,0	733,6	777,3	804,3
Вноска в общия бюджет на ЕС	992,6	1 122,8	1 208,7	1 303,0
Трансфер за с-ки за средства от ЕС (нето)	-1 153,7	-1 271,4	-1 342,5	-1 272,1
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-702,5	-663,4	-496,5	-63,6
<i>% от БВП</i>	<i>-0,7%</i>	<i>-0,7%</i>	<i>-0,5%</i>	<i>-0,1%</i>
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	702,5	663,4	496,5	63,6
<i>% от БВП</i>	<i>0,7%</i>	<i>0,7%</i>	<i>0,5%</i>	<i>0,1%</i>

И през следващия тригодишен период приоритет за страната ни остава успешното усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС, чрез които да се постигне устойчив икономически растеж, по-висока заетост, социално включване и териториално сближаване и изграждане на конкурентоспособна и иновативна икономика.

Въздействието върху бюджета за периода 2017-2020 г. от финансовите взаимоотношения с ЕС е представено в Табл. II-6.

Табл. II-6: КФП – Сметки за средства от ЕС (2017-2020 г.)⁹

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.	2017 Очаквано изпълнение	2018 Прогноза	2019 Прогноза	2020 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	1 821,7	2 353,6	2 971,6	3 198,6
<i>% от БВП</i>	<i>1,9%</i>	<i>2,3%</i>	<i>2,8%</i>	<i>2,8%</i>
ОБЩО РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ	2 449,2	2 745,2	3 045,0	3 135,0
<i>% от БВП</i>	<i>2,5%</i>	<i>2,7%</i>	<i>2,8%</i>	<i>2,8%</i>
Разходи	3 603,0	4 016,6	4 387,6	4 407,1
Трансфер от/за държавния бюджет (нето)	1 153,7	1 271,4	1 342,5	1 272,1
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-627,5	-391,6	-73,5	63,6
<i>% от БВП</i>	<i>-0,6%</i>	<i>-0,4%</i>	<i>-0,1%</i>	<i>0,1%</i>
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	627,5	391,6	73,5	-63,6
<i>% от БВП</i>	<i>0,6%</i>	<i>0,4%</i>	<i>0,1%</i>	<i>-0,1%</i>

⁹ В таблицата са включени сметки за средства от ЕС на: ДФ „Земеделие“, Национален фонд и Другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС.

4. СРАВНЕНИЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ ПО ПРОГНОЗАТА НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“¹⁰

В тази част се прави съпоставка между пролетната прогноза за сектор „Държавно управление“ за 2017-2018 г. на МФ с последната фискална прогноза на ЕК от есента на 2016 г. за съответния период. Следва да се имат предвид различните бази и измененията в макроикономическите сценарии, които обуславят и различия в основните фискални резултати. Като цяло прогнозите на ЕК са по-консервативни и до голяма степен се базират на сценарий без съществено изменение в политиките, което в известна степен обяснява различията.

Позицията на фискалната политика на правителството, включително и във връзка с изискванията на Пакта за стабилност и растеж, се вметва в рамките на определените граници. Прогнозата за 2017 г. на МФ се формира на база икономическа оценка, която взема предвид състоянието на публичните финанси, етапа на икономическия цикъл и перспективите за растеж на икономиката.

4.1. СРАВНЕНИЕ НА ПРОГНОЗАТА НА МФ ЗА 2017 Г. СПРЯМО ПРЕДВАРИТЕЛНИЯ ОТЧЕТ ЗА 2016 Г.

Влошаването на нивото на дефицита през 2017 г. спрямо 2016 г. в прогнозата на МФ се дължи най-вече на повишеното ниво на разходите през текущата година, като основно нарастват капиталовите разходи, социалните трансфери в натура, както и разходите за заплати и издръжка.

Растежът на бруто образуването на основен капитал се дължи на нарастването на предвидените за осъществяване проекти след старта на новия програмен период. Въпреки нарастването си, капиталовите разходи за 2017 г. все още не успяват да достигнат нивата, регистрирани към края на предходния програмен период.

Значение за нарастването на дефицита спрямо предходната година имат и социалните трансфери, както и разходите за компенсация на наетите лица и разходите за издръжка. Разходите за персонал нарастват основно поради повишаването на разходните стандарти в образованието, нарастването на осигурителните вноски и на минималната работна заплата. В същото време се повишават и разходите за издръжка, основно поради очакванията за по-високо усвояване на евросредствата, с които се финансира тя, като се очакват и по-високи разходи за издръжка по централния бюджет. Социалните трансфери в натура нарастват поради увеличаването на здравноосигурителните плащания и резерва на НЗОК.

4.2. СРАВНЕНИЕ НА ПРОГНОЗАТА НА МФ С ПРОГНОЗАТА НА ЕК ЗА 2017 Г.

Различията между прогнозата за нивото на дефицита за 2017 г. на ЕК (0,8%) и оценката на МФ (0,6%) са незначителни. Европейската комисия намали значително прогнозата

¹⁰ Според методологията на ЕСС 2010 сектор „Държавно управление“ включва всички институционални единици, чиято роля е предоставянето на непазарна продукция за индивидуално и колективно потребление и/или преразпределението на национален доход.

си за дефицита за 2017 г. спрямо предходната си прогноза от 1,6%. Посочените нива на дефицита в прогнозата на ЕК се постигат при по-високи приходи (1,7 пр.п.) и по-високи разходи (1,9 пр.п.) в прогнозата на ЕК в сравнение с тази на МФ.

Приходна част

Европейската комисия очаква по-високи текущи приходи – с 619 млн. лв. и приходи от капиталови трансфери – съответно със 169 млн. лв., където се отчитат приходите от европейските структурни и кохезионни фондове. Останалите приходи от данъци и социално-осигурителни вноски са по-ниски в сравнение с очакванията на МФ. Различията на МФ спрямо прогнозата на ЕК при данъчните приходи се дължат на по-доброто очаквано изпълнение при косвените и при преките данъци, както и в приходите от социално-осигурителни вноски. Това се дължи на по-добрите макроикономически показатели в сравнение с есенната прогноза, както и на допълнителни дискреционни приходни мерки и повишаването на данъчната събираемост.

Разходна част

По отношение на текущите разходи ЕК очаква по-високи разходи при компенсацията на наетите лица – 412 млн. лв., субсидиите – 304 млн. лв. и другите текущи плащания – 734 млн. лв. Оценките на ЕК за публичните инвестиции също са по-високи от прогнозата на МФ – както за брутообразуване на основен капитал – 78 млн. лв., така и при другите капиталови разходи – с 339 млн. лв. Единствено оценката за междинното потребление на ЕК е по-ниска от тази на МФ, съответно с 1 018 млн. лв.

4.3. СРАВНЕНИЕ НА ПРОГНОЗАТА НА МФ С ПРОГНОЗАТА НА ЕК ЗА 2018 Г.

За 2018 г. МФ подобрява прогнозата си за дефицита на начислена основа спрямо 2017 г. с 0,5 пр.п. от БВП, докато според оценките на ЕК това подобрение се очаква да е минимално в рамките само на 0,1 пр.п. от БВП. Това намаление на дефицита спрямо предходната година по оценки на МФ се дължи основно на по-високи приходи при запазване дела на разходите в БВП постоянен. Според ЕК се очаква да има минимален спад при неданъчните приходи.

Приходна част

Прогнозата за приходите за 2018 г. на МФ е с около 2,2 млрд. лв. по-висока от прогнозата за 2017 г. и е по-висока от оценката на ЕК за същия период, която показва нарастване от 1,5 млрд. лв. Това повишение се дължи изцяло на данъчно-осигурителните приходи. Един от факторите за по-добрата прогноза е по-високата база за прогнозата през 2017 г. Също така прогнозите за заетостта бяха ревизирани нагоре във връзка с предприетите бюджетни мерки в областта, а коефициентът на безработица в последната пролетна прогноза на МФ показва подобрение от 0,3 пр.п. спрямо есенната прогноза на МФ за 2018 г. Увеличение има и поради предвидените дискреционни приходни мерки – нарастване в размера на осигурителните вноски за фонд „Пенсии“ на ДОО и нарастването на акциза за цигарите. Прогнозата за неданъчните приходи е по-консервативна спрямо прогнозата на ЕК.

Разходна част

Прогнозата за общите разходи на МФ е по-ниска в сравнение с тази на ЕК. По-високи разходи спрямо прогнозата на ЕК се наблюдават само при разходите за издръжка; разходите за пенсии и при социалните плащания в натура (разходите за здравноосигурителни плащания). Разходите за издръжка за 2018 г. нарастват спрямо 2017 г. поради очаквания за увеличаване на разходите за междинно потребление по КФП, увеличение на разходите за издръжка по европейските проекти и увеличение на разходите за материали и външни услуги на държавните предприятия в сектора с 84,2 млн. лв. Повишението при социалните разходи е основно поради увеличените средства, предвидени за финансиране дейността на НЗОК, както и поради предвиденото нарастване на минималното ниво на пенсиите през текущата година.

Основните изменения в прогнозата на МФ за 2018 г. по отношение на разходите за заплати и осигурителни вноски спрямо 2017 г. отразяват приоритетите на правителството в областта на образованието – заплащането на педагогическия персонал, както и нарастването на минималната работна заплата за страната. Докато прогнозите на ЕК сочат нарастване на разходите с 0,4 млн. лв. спрямо предходната година.

Прогнозите за разходите за лихви са по-ниски в сравнение с тези на ЕК, което съответства на динамиката на държавния дълг.

Прогнозите за разходите за брутообразуване на основен капитал на МФ за 2018 г. са по-ниски от тези в прогнозата на ЕК, което съответства и на по-ниските прогнози на МФ за получени капиталови трансфери от ЕС.

Табл. II-7: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Показатели (млрд. лв.)	Отчетни данни				
	2016	2017	2018	МФ	ЕК
1. Данъци върху производството и вноса	14,5	14,9	14,7	15,8	15,4
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	5,1	5,3	5,3	5,9	5,5
3. Социално-осигурителни вноски	7,4	8,0	7,9	8,9	8,5
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	5,4	5,2	6,1	5,2	6,0
5. Общо текущи приходи	32,4	33,4	34,1	35,8	35,4
6. Компенсация на наетите лица	8,4	8,8	9,2	9,3	9,6
7. Междинно потребление	4,7	5,2	4,1	5,3	4,2
8. Социални трансфери в натура	1,9	2,2	2,2	2,5	2,3
9. Социални трансфери без тези в натура	11,0	11,3	11,4	12,0	11,8
10. Лихвени разходи	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8
11. Субсидии	0,9	1,0	1,3	1,1	1,3
12. Други текущи плащания	1,7	1,4	2,2	1,6	2,2
13. Общо текущи разходи	29,3	30,6	31,1	32,5	32,2
14. Брутни спестявания (5-13)	3,0	2,9	2,9	3,4	3,2
15. Капиталови трансфери, получени	0,5	1,2	1,4	1,0	1,5
16. Бруто образуване на основен капитал	2,6	4,5	4,6	4,3	4,8

Показатели (млрд. лв.)	Отчетни данни		МФ	ЕК	МФ	ЕК
	2016	2017				
17. Други капиталови разходи	0,9	0,2	0,5	0,2	0,5	
18. Общо приходи (% от БВП)	35,5%	35,6%	37,3%	36,1%	37,3%	
19. Общо разходи (% от БВП)	35,5%	36,2%	38,1%	36,2%	37,9%	
20. Общ баланс (% от БВП)	0,0%	-0,6%	-0,8%	-0,1%	-0,7%	

Източник: ЕК, МФ, НСИ

5. ДИСКРЕЦИОННИ МЕРКИ И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА

В тази част са представени планираните приходни и разходни дискреционни мерки, отразяващи целта за постигане на балансиран бюджет в средносрочен план. Промените между одобрените прогнози, които са залегнали в бюджета за 2017 г. и СБП 2018-2020 г. са незначителни и се дължат най-вече на преоценка на очаквания размер на ефектите, а не на въвеждане на нови мерки. Приходните мерки, планирани на начислена основа, възлизат на 971,5 млн. лв. общо за 2018-2020 г., а разходните са 3 119,2 млн. лв.

Докато Бюджет 2017 и АСБП 2017-2019 г. през есента представлява изходно ниво за фискалната прогноза за 2018-2020 г., на този етап при изготвянето на СБП 2018-2020 г. са взети предвид измененията в икономическия сценарий спрямо есенната прогноза, тъй като те пораждаат различни фискални резултати. Важно е да се има предвид влиянието, което алтернативните сценарии за икономическия растеж могат да имат върху фискалните прогнози – съществени изменения в икономическата прогноза могат да имат значителни въздействия върху бюджетния баланс и необходимите дискреционни мерки за постигането му. Точността на икономическите и фискалните прогнози е податлива на повече грешки, когато тези прогнози се простират по-далеч в бъдещето, поради това измененията в периода 2018-2020 г. са по-съществени.

Приходните и разходните мерки са оценени спрямо предварителния отчет за изпълнението на държавния бюджет за 2016 г. и са съобразени с методологията и изискванията на ЕК. Също така съгласно изискването на член 9 (2) (b) от Директива 2011/85 на ЕК средносрочните бюджетни рамки на държавите членки следва да включват процедури за установяването на „прогнози за всички основни разходни и приходни пера на сектор „Държавно управление“ за съответната бюджетна година и за годините след нея на базата на непроменени политики и поради тази причина оценката на дискреционните мерки на правителството е от съществено значение. По този начин се гарантира, че избраният фискален сценарий може да бъде оценен както по отношение на влиянието на макроикономическите променливи, така и по отношение на дискреционните изменения в политиката на правителството.

За периода 2018-2020 г. ефектите от **приходните дискреционни мерки** са свързани основно с увеличаването на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ на ДОО съгласно ЗИД на КСО (обн., ДВ, бр. 61 от 11.08.2015 г.) с един процентен пункт за 2018 г., като прилагането на тази мярка се очаква да доведе до нарастване на осигурителните приходи с 244,2 млн. лв. през 2018 г.

Втората по значение мярка в областта на приходите е нарастването на акцизните ставки върху цигарите, която ще има положителен ефект върху приходите от акцизи и върху

приходите от ДДС. Очакваният общ ефект от увеличението е в размер на 110,9 млн. лв. за 2018 г. Значително положително влияние при приходите от ДДФЛ и осигурителни вноски се очаква в следствие на изменението на МРЗ, минималните осигурителни доходи и от увеличаване на заплатите на педагогическия персонал в сферата на предучилищното и училищното образование. Очакваният ефект от тези промени за периода 2018-2020 г. е в размер на 525 млн. лв. Останалите дискреционни мерки при данъците са свързани с принудително събиране на просрочени задължения с очакван ефект от 64 млн. лв. за периода 2018-2020 г., а при осигурителните вноски – с увеличение на изискването за осигурителен стаж при пенсиониране с 2 месеца и възможността за избор на осигуряване с ефект от 36,9 млн. лв.

Табл. II-8: Дискреционни приходни мерки за периода 2018-2020 г. на начислена основа, млн. лв.

Приходни мерки	2018	2019	2020
Изменение на осигурителната вноска за фонд "Пенсии" на ДОО	244,2		
Поетапно изменение на акциза на цигарите до достигане на минималния акциз от 177 лв. на 1000 къса към 01.01.2018 г.	92,4		
Положителен ефект върху приходите от ДДС от повишаването на акцизните ставки на цигарите	18,5		
Изменение на минималните осигурителни доходи	79,1	79,1	79,1
Приходи от ДДФЛ и осигурителни вноски от увеличаване на заплатите на педагогическия персонал в сферата на предучилищното и училищното образование	78,8	78,8	78,8
Приходи от ДДФЛ и осигурителни вноски от промяна на МРЗ	14,5	17,6	19,2
Осъществяване на постоянен мониторинг спрямо длъжници с просрочени задължения в размер над 100 хил. лв. (200 хил. лв. за ТД София-град) за данъци и задължителни осигурителни вноски	30,0	20,0	10,0
Изпълняване на утвърден план за провеждане на телефонни кампании по график	2,0	2,0	
Приходи от избор на осигуряване	12,0	12,0	12,0
Приходи от увеличение на изискването за осигурителен стаж при пенсиониране с 2 месеца	0,3	0,3	0,3
Изменение на осигурителната вноска за фонд "Пенсии" на ДОО	-9,5		
Общо:	562,3	209,8	199,4

От страна на разходите най-значимите дискреционни мерки за периода 2018-2020 г. са свързани с увеличението на разходите за заплати на педагогическия персонал. Останалите дискреционни мерки в областта на доходите са свързани с повишението на минималната работна заплата и промяна на параметрите на пенсионната политика – в 2018 г. е отразен целогодишният ефект от увеличението на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст през 2017 г., а в 2019 г. ефектът от изменение на максималния размер на пенсиите.

На трето място по значение в дискреционните разходни мерки е увеличаването на разходите за отбрана и сигурност – придобиване на многофункционален модулен патрулен кораб за ВМС и придобиване на нов тип боен самолет. Ефект върху държавните разходи се поражда и от увеличението на осигурителните вноски по бюджетите на бюджетните организации.

Табл. II-9: Дискреционни разходни мерки за периода 2018-2020 г. на начислена основа, млн. лв.

Разходни мерки	2018	2019	2020
Решение на Народното събрание от 02.06.2016 г. за приемане на Проект за инвестиционен разход „Придобиване на нов тип боен самолет“ (обн., ДВ, бр. 43 от 2016 г.)	299,0	292,0	293,0
Решение на Народното събрание от 02.06.2016 г. за приемане на Проект за инвестиционен разход „Придобиване на многофункционален модулен патрулен кораб за ВМС“ (обн., ДВ, бр. 43 от 2016 г.)			285,0
Промяна на параметрите на пенсионната политика (изискуем осигурителен стаж, възраст, формула)	300,0		
Увеличаване на заплатите на педагогическия персонал	330,0	330,0	330,0
Изменение на МРЗ	82,1	95,7	104,1
Разходи на бюджетните организации свързани с увеличението на осигурителните вноски	22,7		
Изменение на осигурителния доход , върху който държавния бюджет внася здравноосигурително вноски на определени категории лица по реда на ЗЗО	81,6	96,9	105,1
Изменение на максималния размер на пенсия - ефект от увеличението през текущата година		36,0	
Изменение на максималния размер на пенсия - ефект от увеличението през предходната година			36,0
Общо	1 115,4	850,6	1 153,2

Ефекти върху приходите и разходите на сектор „Държавно управление“ от дискреционните приходни и разходни мерки по елементи

За периода 2018-2020 г. разходните мерки показват превес над приходните. Следва да се има предвид, че мерките в областта на социално-осигурителните вноски в приходната част са насочени към повишаване на финансовата стабилност на държавната пенсионна система.

Табл. II-10: Сравнение на приходите и разходите на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики (базисен сценарий) и с включени дискреционни приходни и разходни мерки за периода 2018-2020 г.

Показатели	2018		2019		2020	
	Базисен сценарий	Прогноза	Базисен сценарий	Прогноза	Базисен сценарий	Прогноза
млн.лв.						
1. Данъци върху производството и вноса	15 715,3	15 858,2	16 441,7	16 463,7	17 005,8	17 015,8
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	5 914,2	5 927,4	6 277,2	6 299,9	6 622,0	6 644,7
3. Социално-осигурителни вноски	8 496,6	8 902,8	9 201,1	9 366,2	9 663,0	9 829,7
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	5 160,8	5 160,8	5 238,5	5 238,5	5 049,5	5 049,5
5. Общо текущи приходи	35 286,9	35 849,2	37 158,5	37 368,3	38 340,3	38 539,7
6. Компенсация на наетите лица	8 851,5	9 286,3	9 318,7	9 744,4	9 735,8	10 169,9

7. Междинно потребление	5 296,6	5 296,6	5 374,8	5 374,8	5 394,9	5 394,9
8. Социални трансфери в натура	2 432,5	2 514,1	2 612,3	2 709,2	2 810,8	2 915,9
9. Социални трансфери без тези в натура	11 701,8	12 001,8	12 423,9	12 459,9	12 896,3	12 932,3
10. Лихвени разходи	739,2	739,2	768,4	768,4	794,7	794,7
11. Субсидии	1 060,4	1 060,4	1 083,7	1 083,7	1 135,2	1 135,2
12. Други текущи плащания	1 572,4	1 572,4	1 659,0	1 659,0	1 755,6	1 755,6
13. Общо текущи разходи	31 654,4	32 470,8	33 240,8	33 799,4	34 523,2	35 098,4
14. Брутни спестявания (5-13)	3 632,5	3 378,4	3 917,8	3 569,0	3 817,0	3 441,2
15. Капиталови трансфери, получени	993,7	993,7	1 134,3	1 134,3	1 408,1	1 408,1
16. Бруто образуване на основен капитал	4 047,6	4 346,6	4 127,3	4 419,3	4 089,2	4 667,2
17. Други капиталови разходи	153,6	153,6	158,3	158,3	71,9	71,9

Част III.

Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2018-2020 г.

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 г.

Данъчната политика е в основата на икономическата и фискалната политика на държавата и е важен инструмент за регулиране на макроикономическите пропорции. Политиката в областта на данъците освен като ключов елемент на фискалната политика, следва да се разглежда и като важен лост за насърчаване на преките чуждестранни инвестиции, икономическия растеж и заетостта.

С оглед поддържане на устойчиво ниво на бюджетните приходи при запазване на тежестта на данъчното облагане, като основна цел на данъчната политика за периода 2018-2020 г. се поставя повишаването на събираемостта и намаляването на дела на сенчестата икономика чрез предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и отклонение от данъчно облагане.

Друг приоритет на провежданата политика е борбата с данъчните измами и укриването на данъци, както и намаляването на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите. Посочените приоритети на данъчната политика кореспондират с направените от Съвета на Европейския съюз специфични препоръки към България през последните години, а именно:

- повишаване на събираемостта на данъците и намаляване на размера на сенчестата икономика, включително недеklarирания труд;
- намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите.

Сред приоритетите на данъчната политика за периода 2018-2020 г. е и достигане на минималните нива на акцизните ставки в ЕС в съответствие с договорения преходен период към 01.01.2018 г. В средносрочен план се предвижда запазване на ниските данъчни ставки за корпоративните данъци и тези на данъците върху доходите на физическите лица като важен стимул за инвестиции, икономически растеж и заетост.

За изпълнение на целите са предприети както действия за законодателни промени, така и мерки от приходните администрации в областта на събирането и контрола.

За повишаване на бюджетните приходи и изсветляване на сенчестата икономика са направени промени в ЗАДС, свързани със забрана за поставянето, съхраняването, пренасянето или превозването, включително върху акцизни стоки на употребявани акцизни бандероли, във връзка със зачестилите случаи на констатирано от митническите органи съхраняване на употребявани бандероли от физически и юридически лица, предназначени за последващо използване. С цел подобряване ефективността на акцизния контрол са приети законодателни изменения, с които се

прецизират разпоредбите на ЗАДС по отношение монтираните от митническите органи технически устройства за контрол на движението и използването на акцизни стоки (устройства за позициониране и проследяване на транспортни средства, устройства за наблюдение и заснемане на транспортни средства и места, където се държат или извършват дейности с акцизни стоки, устройства за определяне на показатели от значение за акцизното облагане и др.). Приети са изменения в ЗДДС, с които се въведе нов механизъм, съгласно който при осъществяване на търговия с течни горива с данъчна основа над 25 хил. лв. лицата задължително предоставят обезпечение в пари, държавни ценни книжа или в безусловна и неотменяема банкова гаранция за срок една година пред компетентната териториална дирекция на НАП. Промените целят предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС при търговия с течни горива.

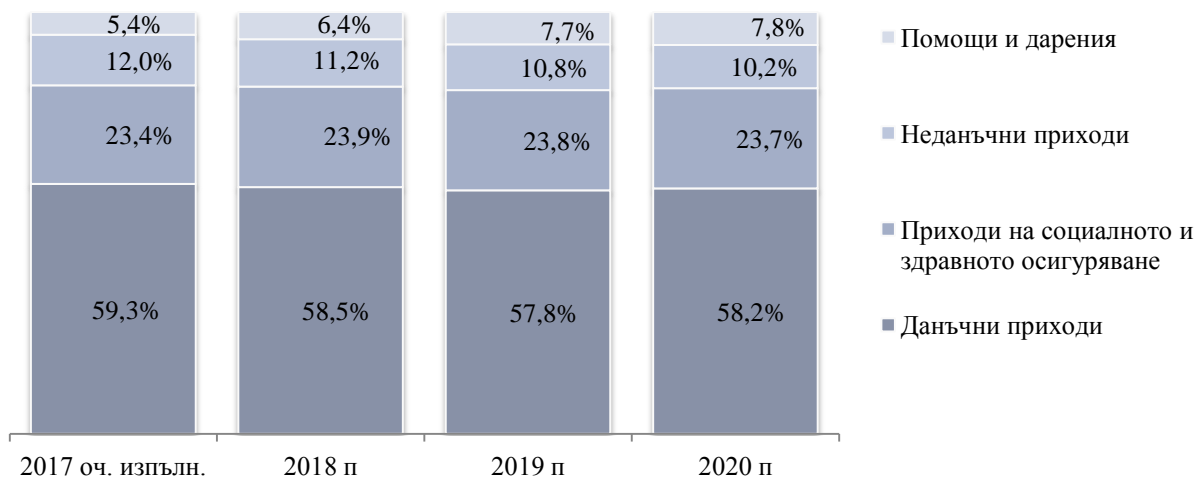
По отношение на втория приоритет за намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите са приети изменения в данъчните закони, свързани с въвеждане на задължително подаване на декларациите по образец по ЗКПО по електронен път с електронен подпис. Едновременно с това е предвидена преходна разпоредба, съгласно която по електронен път се подават декларациите по образец, за които задължението за подаване възниква след 31 декември 2017 г. Направена е промяна в ЗАДС с цел намаляване на административната тежест при лицензирането и регистрационните режими, като е предвидено отпадане от административните задължения на лицата да представят пред митническата администрация удостоверения за наличие или липса на данъчни задължения и задължения за задължителни осигурителни вноски. Тази информация ще се получава по служебен ред от НАП.

През периода ще продължи изпълнението на мерките за повишаване на данъчните приходи, намаляване на сивата икономика и предотвратяване на възможностите за избягване от данъчно облагане. Осъществяват се и допълнителни съвместни действия от страна на НАП и Агенция „Митници“ с МВР, ДАНС и Прокуратурата за повишаване на събираемостта на приходите. При изпълнението на Единната национална стратегия за повишаване на събираемостта на данъците, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството 2015-2017 (ЕНС) е приет междуинституционален подход за координация и тясно оперативно сътрудничество на компетентните национални институции: МФ, НАП, АМ, МВР, ДАНС, МТСП, ИА „ГИТ“, НОИ, АЗ, Прокуратурата на Република България, БНБ и други.

С присъединяването на Република България през 2016 г. към приобщаващата рамка на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие през прогнозния период предстои въвеждане на мерките по проекта за „Свиване на данъчната основа и прехвърляне на печалби“ (Base Erosion and Profit Shifting – BEPS).

Прогнозните данъчни приходи за 2018 г. са базирани на основните показатели от пролетната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите за периода 2017-2020 г. и на прилаганите мерки от страна на приходните агенции за подобряване на събираемостта.

Граф. III-1: Структура на приходите по КФП в % за периода 2017-2020 г.¹¹

Рисквете за изпълнението на прогнозираните приходи за периода 2018-2020 г. са свързани с евентуална негативна промяна на основните макроикономически показатели, използвани в процеса на планиране на данъчните постъпления. Съществуват също и рискове, свързани с вътрешната и външна политико-икономическа среда. Те се отнасят до процесите в икономиките на основните външно-търговски партньори на България, а също така и до факторите, оказващи влияние върху цената на петрола и валутните курсове, крайното вътрешно потребление и други.

1.1. ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

Предприетите законови и административни мерки за увеличаване на бюджетните приходи, както и мерките за засилване на междуинституционалното сътрудничество, координация и ефективен обмен на информация както на национално ниво, така и с държавите-членки на ЕС и трети страни, доказват своята ефективност в практиката.

Прогнозите за данъчните приходи за 2018 г. са съобразени с приоритетите в данъчната политика в средносрочен план и отчитат ефектите от промените в данъчното законодателство за 2017 г., свързани с реализирането на мерки за повишаване на бюджетните приходи чрез предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и отклонение от данъчно облагане и стимулиране на икономическото развитие, инвестициите и заетостта, за намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите, както и за въвеждане в националното законодателство на разпоредби от европейското право в областта на данъците и за отстраняване на несъответствия в националното законодателство с правото на ЕС.

¹¹ Използваните в някои от графиките и таблиците в доклада съкращения към годините за периода 2017-2020 г. са със следното значение:

- 2017 оч.изпълн. – очаквано изпълнение за 2017 г.;
- 2018 п – прогноза за 2018 г.;
- 2019 п – прогноза за 2019 г.;
- 2020 п – прогноза за 2020 г.

1.1.1 Повишаване на бюджетните приходи и борба с данъчните измами

Повишаването на бюджетните приходи е един от основните приоритети на данъчната политика. За изпълнението на приоритета се предприемат както законодателни и административни мерки, така и мерки за междуинституционално сътрудничество и координация и ефективен обмен на информация. Мерките за повишаване на събираемостта на приходите включват дейности по подобряване на спазването на законодателството, превенция и противодействие на данъчните измами и отклонението от данъчно облагане.

- *Изпълнение на Единната национална стратегия за повишаване на събираемостта на данъците, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството 2015-2017 (ЕНС), приета с РМС № 806 от 2015 г. и изготвяне на годишни доклади за изпълнението на ЕНС*

Продължава изпълнението на мерките, свързани с подобряване на данъчната събираемост и справяне със сенчестата икономика от Плана за действие към ЕНС. Изготвена е актуализация на Плана за действие към Стратегията, като в него са включени нови мерки и дейности за усъвършенстване на съществуващите мерки. Докладът за степента на изпълнение на мерките в Стратегията за 2016 г. е приет с решението по т. 18 от Протокол № 13 от заседанието на Министерския съвет на 22.03.2017 г.

- *Прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури*

С Директива 2013/43/ЕС на Съвета от 22 юли 2013 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност по отношение на незадължително и временно прилагане на механизма за обратно начисляване във връзка с доставки на някои стоки и услуги, при които съществува риск от измами, са приети промени в член 199а, параграф 1 от Директива 2006/112/ЕО, съгласно които държавите членки могат да предвидят до 31 декември 2018 г. и за минимален срок от две години лицето – платец на ДДС – да е данъчнозадълженото лице, за което се извършват определени доставки, като обхватът на доставките е разширен и в него са включени доставки на зърнени храни и индустриални култури, в т.ч. маслодайни семена и захарно цвекло, които обикновено не се използват в непреработен вид за крайно потребление (член 199а, параграф 1, буква „и“ от директивата). В тази връзка е удължен срокът за прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури в максимално допустимия времеви обхват съгласно разпоредбата на член 199а от ДДС Директивата – 31 декември 2018 г.

Въведеният механизъм за обратно начисляване на ДДС от една страна е ефективен инструмент за предотвратяване на организираните ДДС измами със зърнени и технически култури с участието на несъществуващи икономически оператори (липсващи търговци), а от друга страна води до намаляване на нелоялната конкуренция, тъй като се ограничава възможността нелоялните икономически оператори да получават данъчно предимство от укриването и невнасянето на ДДС. Механизмът представлява и предпазна мярка за коректните икономически оператори от случайни сделки с некоректни доставчици, участващи в схеми за данъчни измами.

Досегашният опит показва, че механизмът за обратно начисляване на ДДС представлява ефективен инструмент за противодействие и борба с данъчните измами с ДДС за определени категории стоки. След въвеждането на механизма на обратно начисляване на ДДС в краткосрочен план се наблюдава значителен и траен спад на нивото на данъчните измами с ДДС при доставките на зърнени и технически култури.

- ***Промени, свързани с Директива 2006/112/ЕО, относно общата система на ДДС и в резултат на констатирани несъответствия с правото на ЕС и хармонизиране на националното с европейското законодателство, с цел единното прилагане, при съобразяване с практиката на Съда на ЕС***

Приети са промени в ЗДДС за постигане на съответствие с Директива 2006/112/ЕО по отношение определянето на размера на начисления данък с правото на приспадане на данъчен кредит във връзка с придобиване и изграждане на недвижими имоти, които са или биха били дълготрайни активи по смисъла на ЗКПО, които регистрираните по ЗДДС лица възнамеряват да включат в стопанските си активи и да използват смесено както за осъществяване на независима икономическа дейност, така и за цели, различни от независимата си икономическа дейност (в т.ч. за лични цели). Предвидено е в тези случаи регистрираните лица да имат право да приспадат данъчен кредит пропорционално на степента на използване на съответния недвижим имот за извършване на независима икономическа дейност. Режимът на това т.н. „пропорционално приспадане“ е предвиден в разпоредбата на член 168а от Директива 2006/112/ЕО. В случаите на пропорционално приспадане лицата ще прилагат коефициента за частично приспадане на данъчен кредит към размера на начисления данък с правото на приспадане, ако независимата им икономическа дейност се състои както от доставки, за които правото на приспадане на данъчен кредит е налице, така и от доставки или дейности, за които това право не е налице (например в случаи на осъществяване на освободена доставка на сграда или отнемане на имот в полза на държавата).

Приети са разпоредби, които уреждат облагането с ДДС на дейността на неперсонифицираните дружества. С направените изменения се предвиди внасянето на стока или услуга от съдружник за постигане общата цел по договор за създаване на неперсонифицирано дружество да не се счита за доставка на стока или услуга за целите на ЗДДС. Предвижда се също задължителна регистрация на неперсонифицирано дружество, в което са внесени стоки или услуги от съдружник, регистрирано по ЗДДС лице.

- ***Усъвършенстване на контрола върху доставките и движението на течни горива***

Извършена е промяна в ЗДДС (обн., ДВ, бр. 58 и 60 от 2016 г.), насочена към предотвратяване на възможностите за данъчни измами с горива. Приет е нов механизъм при осъществяване на търговия с течни горива, съгласно който лицата, извършващи облагаеми доставки или вътреобщностни придобивания на течни горива с данъчна основа над 25 хил. лв., предоставят обезпечение в пари, в държавни ценни книжа или в безусловна и неотменяема банкова гаранция за срок една година пред компетентната териториална дирекция на Националната агенция за приходите. Размерът на обезпечението е 20 на сто от данъчната основа на облагаемите доставки, придобиванията или стойността на получените течни горива, освободени за потребление за предходния данъчен период, но не по-малко от 50 хил. лева.

Когато лицето не е извършвало облагаеми доставки, вътреобщностно придобиване или не е освобождавало течни горива за потребление по смисъла на Закона за акцизите и данъчните складове с обща стойност над 25 хил. лв. в предходния данъчен период, размерът на обезпечението се определя върху прогнозната средномесечна данъчна основа на облагаемите доставки или придобиванията на течни горива или стойността на освободените за потребление течни горива, изчислена на базата на 12 месеца, но не по-малко от 50 хил. лева.

Националната агенция за приходите създава и поддържа електронен публичен регистър, част от регистъра по чл. 80, ал. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, в който се вписват идентификационни данни за лицата, предоставили обезпечение, размерът на обезпечението и срокът на действие на обезпечението, датата на вписване и датата на заличаване.

– ***Поетапно увеличаване на акцизната ставка на цигарите и времеви график***

За целите на достигане на минималния акциз от 90 EUR за 1000 къса към 01.01.2018 г. акцизът следва да се увеличава плавно на възможно най-малки стъпки, като се направи и съответният график за увеличаване акциза на цигарите за достигане на определените с директивата минимални нива на облагане от 90 евро за 1000 къса (177 лв. за 1000 къса).

В сила от 1 януари 2017 г. специфичният акциз е 101 лв. за 1000 къса, като едновременно с това пропорционалният акциз е 27% от продажната цена за 2017 г. и 28% от продажната цена за 2018 г.

Размерът на акциза не трябва да е по-малък от:

- 168 лв. за 1000 къса от 1 януари 2017 г.;
- 177 лв. за 1000 къса от 1 януари 2018 г.

– ***Регламентиране на разносната търговия или продажба на тютюневи изделия без предварителна заявка***

Въведена е нова разпоредба в ЗАДС, съгласно която идентификационните данни на транспортните средства следва да се вписват в разрешителното за търговия с тютюневи изделия в случаите на разносна търговия или продажба на тютюневи изделия без предварителна заявка. Промяната е във връзка с наложената вече практика търговците (основно на едро) да дистрибутират тютюневите изделия чрез превозни средства, от които се извършва реална продажба (в същите е въведено в експлоатация фискално устройство).

– ***Засилване на контрола върху транспортните средства и съдовете за транспортиране***

Направено е допълнение в ЗАДС, с което се регламентира, че лицата, собственици или ползватели на транспортните средства и съдовете за транспортиране, са длъжни да използват глобалната система за позициониране и средствата за измерване и контрол по предназначение в работния им обхват, като осигуряват и следят за тяхната техническа изправност, правилна употреба и непрекъснато предаване на данни към доставчик на GPS услуги. Целта на нормата е да създаде правна сигурност и превенция по отношение на лицата, превозващи енергийни продукти със съдове за транспортиране, оборудвани задължително с GPS устройство. При неизпълнение на

изискванията сертификатът за одобрен съд за транспортиране се прекратява на датата, на която митническите органи са установили съответните факти и обстоятелства. Предвид реалната възможност за нанасяне на щета за бюджета и стимулиране на „сивия“ сектор, се предвижда незабавно прекратяване на сертификата за одобрен съд от датата на извършената от митническите органи проверка. По този начин ще се ограничат възможностите за фиктивни доставки на енергийни продукти, които преди измененията не могат да бъдат предотвратени своевременно поради необходимостта от наличието на образувано административнонаказателно производство.

– ***Ограничаване на възможностите за отклонение от данъчно облагане при извършване на непарични вноски в търговски дружества***

С оглед предотвратяването на възможни случаи на отклонение от данъчно облагане в случаите на извършване на непарични вноски в търговски дружества (за което не се определя данък) са приети промени относно формиране на облагаемия доход за последваща продажба на акциите или дяловете, получени срещу вноската, както и за приравняването на продажба на имущество от съдружника/акционера на извършено намаление на капитала на дружеството вследствие продажба на апортираното имущество. И в двете хипотези данъчното третиране се съобразява с това дали към момента на извършване на непаричната вноска доходът от евентуална продажбата на имуществото би бил облагаем или необлагаем по смисъла на ЗДДФЛ.

– ***Ограничаване на отстъпката от данъка по ЗДДФЛ за лицата, които подадат годишната данъчна декларация за 2016 г. до 31 март 2017 г. по електронен път***

Отстъпката е ограничена до 1000 лева. Липсата на максимален праг за размера на отстъпката предоставяше възможност за определен кръг данъчно задължени лица да намаляват значителни суми от дължимия данък.

– ***Промени, свързани с освободените от облагане доходи от печалби и награди***

За отстраняване на проблемите в практиката по прилагане на действащата разпоредба на чл. 13, ал. 1, т. 21 от ЗДДФЛ и за конкретизиране на обхвата на освобождаването от данъчно облагане е приета промяна, съгласно която като необлагаем доход се запазват само наградите от развлекателни автомати по смисъла на Закона за хазарта или съгласно законодателството на друга държава членка, а не печалбите от участие във всички игри, които не са хазартни по смисъла на Закона за хазарта, и при които печалбата се определя на случаен принцип. С допълнението в чл. 13, ал. 1, т. 22 се приема изменение, с което да бъдат освободени от облагане с данък и ученическите награди (от олимпиади и други подобни състезания и конкурси), които подлежат на облагане съгласно действащия преди промените закон.

– ***Въвеждане на данъчно облекчение за извършени безкасови плащания***

С изменения в ЗДДФЛ се въвежда облекчение за физическите лица, които при извършването на разходите си използват безкасови плащания. Данъчното облекчение е в размер на 1 на сто от дължимия за годината данък върху общата годишна данъчна основа, но не повече от 500 лв., в случаите, в които лицето е направило през годината безкасови плащания в размер на 80 или над 80 на сто от доходите, които следва да са получени изцяло по банков път.

Целта на тази мярка е физическите лица да бъдат стимулирани да използват безкасови плащания, което от своя страна ще спомогне за повишаване на отчитането на оборотите на търговците, при които са извършени разходите от физическите лица.

1.1.2 Подобряване на бизнес средата и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите

– Намаляване на административната тежест и разходите за спазване на Закона за корпоративното подоходно облагане

С цел облекчаване на процеса на попълване и подаване на декларациите от страна на задължените лица, както и намаляване на разходите по обработка на информацията за приходната администрация е прието изменение, с което се въвежда задължително подаване на декларациите по образец по ЗКПО по електронен път, с електронен подпис. Едновременно с това е предвидена преходна разпоредба, съгласно която по електронен път се подават декларациите по образец, за които задължението за подаване възниква след 31 декември 2017 г. В тази връзка е предвидено отпадане на регламентираната в закона отстъпка от данъка за електронно подаване на декларацията.

При подаване на данъчни декларации по електронен път се прави автоматична връзка с вътрешни информационни масиви на НАП, извършват се проверки и верификация на попълнените данни. При наличие на неточност се визуализира списък с грешки, което позволява декларацията да се попълва лесно и бързо, а дължимият данък се изчислява без аритметични грешки.

– Промяна в реда за коригиране на счетоводни и други грешки, свързани със задълженията по ЗКПО

С цел облекчаване на механизма за коригиране на счетоводни и други грешки и за улесняване прилагането на облекченията, предвидени в ЗКПО и Спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане (СИДДО) е прието изменение, с което се предвижда данъчно задължените лица сами да коригират данъчния си финансов резултат съгласно изискванията на действащото законодателство чрез еднократно подаване на нова декларация с коректните данни в срок до 30 септември. Промяната на механизма за корекции се отнася само за корекции на грешките, установени след изтичането на срока за подаване на годишната данъчната декларация за съответната предходна година и подадена през съответната текуща година. При откриване на грешки след изтичане на предложения срок за корекции (до 30 септември), както и за коригиране на грешки за други минали години, данъчно задълженото лице следва писмено да уведоми НАП за допуснатата грешка.

– Намаляване административната тежест и разходите за лицата, свързани с доходи, подлежащи на облагане с окончателен данък

С направеното изменение в чл. 38 от ЗДФЛ доходите, придобити от местни физически лица от източници в чужбина, се облагат и декларират само годишно, като дължимият данък се определя в годишната данъчна декларация и се внася в срок до 30 април на следващата година. Целта на приетото изменение е значително намаляване на административната тежест и разходите за лицата, свързани с процеса на деклариране и внасяне на дължимия данък за тези доходи и насърчаване на доброволното внасяне на окончателния данък.

– ***Облекчаване и оптимизиране на процеса по деклариране на избрания ред на облагане от земеделските стопани***

С цел отстраняване на възможността за необлагане на доходи на земеделските стопани, преминаващи от облагане по реда на чл. 29а към облагане по общия ред на чл. 29 от ЗДДФЛ, е предвидена разпоредба за включване в облагаемия доход на доходи, получени през предходни данъчни години, когато лицето се е облагало по реда на чл. 29а, но не са отчетени като приход за същата или за предходни години с оглед правилата на счетоводното законодателство.

Процесът по деклариране на избрания ред на облагане от земеделските стопани е облекчен и оптимизиран по отношение на срока на прилагане и в случаите на новорегистрирани земеделски стопани.

– ***Промени, свързани с данъчното облекчение за деца с увреждания***

В разпоредбата от ЗДДФЛ, регламентираща данъчното облекчение за деца с увреждания, е уточнено, че намалението се прилага както за годината на раждане, така и за годината, в която детето навършва пълнолетие. С приетото изменение се създава правна сигурност за лицата, ползващи данъчното облекчение за деца с увреждания.

– ***Данъчно облекчение за земеделските стопани***

Данъчното облекчение по чл. 189б от ЗКПО, представляващо държавна помощ за земеделските стопани, може да се прилага за данъчните периоди до края на 2020 година. Същността на помощта е да се подпомогнат чрез данъчни облекчения предприятия, ангажирани в дейности по производство на непреработена растителна и животинска продукция, и да се насърчат инвестициите на земеделските стопани в нови сгради и нова земеделска техника. По този начин допълнително ще се даде възможност за повишаване на инвестиционната активност в тази сфера.

– ***Възможност за еднократна корекция на годишната данъчна декларация по инициатива на данъчно задълженото лице след изтичане на законовия срок за подаване на декларацията***

Целта е да се синхронизират ЗДДФЛ и ЗКПО, като се даде възможност и на физическите лица след изтичането на законово установения срок да извършват по своя инициатива корекции в подадената от тях годишна данъчна декларация еднократно, в срок до 30 септември на годината, през която изтича срокът за подаване на декларацията.

– ***Изменения и допълнения в разпоредбите на ЗДДС, засягащи действията на наследниците при смърт на регистрирано по ЗДДС физическо лице, което е (съответно не е) едноличен търговец***

Направени са изменения и допълнения в разпоредбите на ЗДДС, засягащи действията на наследниците при смърт на регистрирано по закона физическо лице, което е (съответно не е) едноличен търговец. Предвидена е възможност наследник, който възнамерява да продължи независимата икономическа дейност на наследодателя и не е регистрирано по ЗДДС лице, да може да се регистрира в 7-месечен срок от датата на смъртта на наследодателя. За целта наследникът следва да подаде заявление за регистрация по закона в 14-дневен срок от приемане на наследството. В тази връзка за по-голяма яснота е въведено изменение и в разпоредбите, регламентиращи обхвата на стоките и услугите, за които при дерегистрацията на наследодателя не се дължи данък. Във всички случаи няма да се дължи данък при смърт на физическо лице, когато

наличните стоки и/или услуги, за които изцяло, частично, или пропорционално на степента на използване за независима икономическа дейност, е ползван данъчен кредит, са на обща стойност до 25 хил. лв. включително. Регламентирани са редът и срокът за подаване от наследниците на справка-декларация и отчетни регистри за последния данъчен период във връзка със задължителната дерегистрация на починалото лице.

– *Намаляване на административната тежест по спазване на ЗАДС*

С цел намаляване на административната тежест при лицензирането и регистрационните режими е предвидено отпадане от административните задължения на лицата да представят пред митническата администрация удостоверения за наличие или липса на данъчни задължения и задължения за задължителни осигурителни вноски и тази информация да се получава по служебен ред от НАП.

– *Извършване на постоянен анализ на нормативните режими и процедури с цел тяхното оптимизиране и опростяване*

Мярката е постоянна и е свързана с оптимизиране и опростяване на нормативните режими и процедури, разработване и внедряване на нови електронни услуги от приходните администрации по предоставяне на интегрирана информация на задължените лица и на други институции, увеличаване на подаваните данъчни и осигурителни декларации по електронен път и други. Целта на мярката е подобряване на инвестиционната и бизнес среда и повишаване на конкурентните предимства на България в международен план.

1.1.3 Мерки в областта на събиране на просрочени задължения

Продължава да се прилага текущо оперативното наблюдение на задължените лица чрез определяне на действия по събиране и селективен подход към длъжниците на база размера на дълга им, риска за събиране на задължението и тяхното поведение към спазването на задълженията за регистриране, деклариране и заплащане на задължения за данъци и осигуровки и други публични държавни вземания.

Прилагат се техники за стимулиране и спазване на доброволното изпълнение на задълженията в зависимост от това към коя група попадат задължените лица: уведомявания, напомнителни писма, разясняване на възможностите за обезпечаване и погасяване на задълженията на лица с временно финансово затруднение, възможност за сключване на споразумения с приходната администрация.

В тази връзка ще продължат да се изпълняват следните мерки:

– *Осъществяване на постоянен мониторинг спрямо длъжници с просрочени задължения в размер над 100 хил. лв. (200 хил. лв. за Териториална дирекция на НАП София-град) за данъци и задължителни осигурителни вноски, категоризирани като събираеми и частично-събираеми, в т.ч. и провеждане на персонални срещи от страна на директорите на териториални дирекции на НАП в цялата страна с лицата с невнесени публични задължения в особено големи размери*

Мярката е с постоянен характер и целта от нейното реализиране е да се поемат изрични ангажименти за предоставяне на обезпечения и/или извършване на цялостни или частични плащания на просрочените дългове, ефективно наблюдение на поетите от длъжниците ангажименти и навременен контрол за третирането им от страна на

компетентните органи – актуална оценка на икономическия статус на задълженото лице, своевременно налагане на обезпечителни мерки, издаване на разрешения за неотложни плащания, разсрочване/отсрочване, реализиране на имуществото, извършване на ревизии и проверки при необходимост и други.

- *Прилагане на механизъм за погасяване на публични задължения на лица с вземания от общини, от други ведомства или държавни предприятия по договори за обществени поръчки и такива, възложени в изпълнение на оперативни програми на ЕС, чрез насочване на принудителното изпълнение срещу трети задължени лица, каквито се явяват посочените*

Министерският съвет прие Решение № 593 от 2016 г. за условията и реда за разплащанията на разпоредителите с бюджет по договори (РМС № 593 от 2016 г.), което е изготвено с цел повишаване на събираемостта на бюджетните приходи. С решението се развива мярката за осъществяване на ефективна защита на фискалната позиция и се оптимизира процесът по събиране на бюджетните приходи от мита, данъци, задължителни осигурителни вноски и други публични вземания, събирани от двете приходни агенции – НАП и АМ, реализирана до тогава чрез РМС № 788 от 2014 г., което се отменя.

С РМС № 593 от 2016 г. се въвежда изискване преди извършване на плащания по договори на стойност равна на или надвишаваща 30 хил. лв., всички разпоредители с бюджет, без тези по бюджета на Народното събрание и на съдебната власт, задължително да уведомяват НАП и АМ. Такова уведомяване се прави и в случаите, когато предстоящата за изплащане сума по договорите е на стойност под 30 хил. лв., но не по-малка от 100 лв., когато представлява част от парична престация по договор, чиято стойност е равна на или надвишава 30 хил. лв.

Обменът на информацията между разпоредителите с бюджет и приходните администрации се осъществява чрез информационна система при спазване на определен ред и срокове. Плащания по договори от разпоредители с бюджет могат да бъдат извършвани само след потвърждение от НАП и АМ, че лицето – насрещна страна по договора, няма просрочени задължения за данъци, задължителни осигурителни вноски и други публични задължения на обща стойност над 100 лева. В случаите, когато лицата имат задължения, приходните администрации изпращат потвърждение в 7-дневен срок, че за съответните публични задължения е наложен заповор върху вземанията на длъжника от банка или от разпоредител с бюджет в качеството му на трето задължено лице, или че същите са обезпечени с пари, неотменяема и безусловна банкова гаранция или държавни ценни книжа. Когато за обезпечаване на просрочените публични задължения НАП е наложила заповор върху предстоящата за изплащане сума, след получаване на разпореждане за изпълнение, длъжното плащане от разпоредителя с бюджет се извършва към приходната администрация до размера, посочен в разпореждането.

С приетото решение се цели: да се повиши събираемостта на публичните вземания; да се намалят разходите за събиране на публичните вземания чрез електронен обмен на информация; ефективно да се използват съществуващите информационни технологии и ресурси в институциите; да се осигури по-добра отчетност и прозрачност за дейността на публичния сектор в съответствие с принципите, нормите и най-добрите практики на ЕС; да се ограничат корупционните практики и да се засили междуинституционалното сътрудничество и координация на национално ниво в процеса по събиране на бюджетните приходи.

1.1.4 Данъчни приходи

Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица и други данъци по ЗКПО)

Прогнозните приходи от корпоративен данък за 2018 г. са **2 480,3** млн. лв.

В прогнозата са включени следните данъци по ЗКПО:

- Корпоративен данък (от финансови институции и нефинансови предприятия) – **2 265,8** млн. лв.;
- Данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица – **69,2** млн. лв.;
- Други данъци по ЗКПО – **145,3** млн. лв.

Прогнозата за размера на приходите от тази група данъци за периода 2018-2020 г. е базирана на следните допускания:

- запазване на ставката от 10% през целия период;
- при прогнозиране на приходите от данъци по ЗКПО са отчетени прогнозните макроикономически показатели, както и деклариранията от данъчно задължени лица с годишните данъчни декларации данни за загуби, които подлежат на приспадане през следващи отчетни периоди;
- запазване на размера на внесените авансови вноски за корпоративен данък в края на годината.

Планираните приходи от корпоративни данъци за периода 2019-2020 г. са съответно **2 647,6** млн. лв. за 2019 г. и **2 820,6** млн. лв. за 2020 г.

Приходи от ДДФЛ

Прогнозните приходи от данъци върху доходите на физически лица за 2018 г. са в размер на **3 337,2** млн. лв.

Прогнозата за постъпленията от ДДФЛ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- номинален ръст на компенсациите на наетите лица, предвиден за всяка година в периода 2018-2020 г. съгласно пролетната макроикономическа прогноза на МФ;
- прогнозен брой заети лица;
- максимален осигурителен доход в размер на 2 600 лв. за съответните години в периода 2018-2020 г.;
- увеличаване на минималната работна заплата с 50 лева от началото на 2018, 2019 и 2020 г. Оцененият ефект от увеличението е допълнителни приходи от ДДФЛ за всяка година в периода 2018-2020 г. в размер на 1,4 млн. лв.;
- увеличаване на учителските заплати, което ще доведе до нарастване на приходите от ДДФЛ в размер на 9,8 млн. лв. за всяка година в периода 2018-2020 г.;

- увеличаване на минималните осигурителни доходи по икономически дейности и групи професии за наетите лица и на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица вследствие на увеличението на минималната работна заплата, което ще доведе до допълнителни годишни приходи от ДДФЛ в размер на 11,5 млн. лв. за всяка от трите години в периода 2018-2020 г.;
- увеличаване на вноската за фонд „Пенсии“ на ДОО за 2018 г. с 1 пр.п.

За 2019 г. прогнозните постъпления от ДДФЛ са в размер на 3 528,5 млн. лв., а за 2020 г. достигат 3 732,1 млн. лв.

В размера на приходите от личното подоходно облагане са включени и постъпленията от патентен данък, постъпващ в местните бюджети.

Приходи от ДДС

Прогнозните приходи от ДДС за 2018 г. са 9 601,0 млн. лв., при относителен дял от потреблението 12,4%.

При прогнозиране на приходите от ДДС са взети предвид следните фактори:

- прогнозен ръст на ефективно внесения данък равен на ръста на потреблението за всяка година в периода 2018-2020 г.;
- прогнозен размер на възстановения ДДС в съответствие с ръста на износа, отчетен за предходната година;
- запазване на нивото на невъзстановения в срок данъчен кредит по ДДС в края на 2016 г. за всяка година в периода 2018-2020 г.

При оценката за очакваните постъпления от ДДС са отчетени и следните ефекти:

- положителен ефект от продължаващото действие на мярката за фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България;
- положителен ефект от удължаване на срока за прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури като ефективен инструмент за предотвратяване на ДДС измамите и повишаване на приходите в бюджета до 31.12.2018 г.;
- положителен ефект върху приходите от ДДС от увеличението на акцизните ставки за цигарите, които се оценява на 18,5 млн. лв. за 2018 г.;
- положителен ефект върху постъпленията от ДДС в резултат на въведения през 2016 г. механизъм, съгласно който при осъществяване на търговия с течни горива с данъчна основа над 25 хил. лв., лицата задължително предоставят обезпечение за срок една година пред компетентната териториална дирекция на НАП.

За периода 2019-2020 г. прогнозните постъпления от ДДС са съответно 9 945,0 млн. лв. за 2019 г. и 10 510,0 млн. лв. за 2020 г.

Приходи от акцизи

Прогнозните приходи от акцизи за 2018 г. са **5 150,0** млн. лв. Относителният дял на приходите от акцизи спрямо потреблението е **6,6%**, като постъпленията нарастват с **5,4%** в сравнение с очакваното изпълнение за 2017 г.

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки – тютюневи изделия с относителен дял **48,0%** и горива с относителен дял **45,0%** в общата сума на постъпленията. Останалите акцизни стоки (вкл. алкохолни напитки, бира, електрическа енергия и други стоки) са с относителен дял в размер на **7,0%**.

При прогнозиране на приходите от акцизи освен допусканията за макроикономическите показатели е отчетено и влиянието на следните фактори:

- положителен ефект от увеличението на акцизните ставки за цигарите, който се оценява на **92,4** млн. лв. за 2018 г.;
- очаквано намаление в количествата освободени за потребление цигари вследствие на увеличената ставка на цигарите през 2018 г.;
- положителен ефект от оптимизиране на контролната дейност върху търговията с акцизни стоки и подобряване на събираемостта на акцизите чрез въвеждане на изменения и прецизиране на разпоредби в ЗАДС.

Планираните постъпления от акцизи са **5 300,0** млн. лв. за 2019 г., а за 2020 г. достигат **5 620,0** млн. лв.

Приходи от данък върху застрахователните премии

Прогнозните приходи от данък върху застрахователните премии за 2018 г. са **35,2** млн. лв. Прогнозата за размера на приходите от данъка върху застрахователните премии е базирана на следните допускания:

- запазване на ставката от **2%** за периода 2018-2020 г.;
- запазване на динамиката на нарастване на brutните премийни приходи в общото застраховане;
- запазване на тенденцията за разширяване и обогатяване на застрахователните продукти.

За периода 2019-2020 г. прогнозните приходи от застрахователни премии са съответно **37,5** млн. лв. за 2019 г. и **40,0** млн. лв. за 2020 г.

Приходи от мита

Прогнозираните приходи от мита за 2018 г. са в размер на **188,7** млн. лв.

Прогнозата за приходите от мита за периода 2018-2020 г. е съобразена с постигнатите договорености в рамките на Световната търговска организация за улесняване на търговията в последните повече от 10 години, в резултат на което търговската политика на ЕС е все по-либерална. Вследствие на това има все повече сключени споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство. На базата на тези споразумения стоките се оформят за внос в ЕС и в страната/групата страни партньор/партньори с намалени или нулеви ставки на митата.

На фона на все по-либералната политика на ЕС, насочена към разширяване обхвата на споразуменията за свободна търговия и споразуменията за икономическо партньорство, данните за вноса на стоки в България от трети страни за периода 2012-2016 г. показват спад в стойностния обем на вноса от трети страни, главно поради спада в цените на суровия петрол. Намалението в статистическата стойност, съответно на общо внесените стоки, е 15,0%, а на внесените суров нефт и мазут е 54,6% (при база 2012 г.). Отчита се спад и в индекса на цените на внасяните стоки от 103,6% за 2012 г. до 90,6% за 2016 г.

По данни на Световната банка за периода 2018-2020 г. се прогнозира ръст в цените на почти всички селскостопански и промишлени стоки. Отчитайки данните за динамиката на индексите на цените на основните групи стоки, очакванията са, че общият индекс на цените на внасяните стоки ще нараства с 1,6% за 2018 г. и с 1,4% съответно за 2019 г. и 2020 г. на годишна база.

Кумулативното действие на горепосочените фактори, както и на база предвидения ръст за размера на БВП, вътрешното потребление и вноса в пролетната макроикономическа прогноза, определят тенденцията на устойчиво нарастване на приходите от мита по години в периода 2019-2020 г., както следва: 198,5 млн. лв. за 2019 г. и 208,7 млн. лв. за 2020 г.

1.2. ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА

За периода 2018-2020 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- Запазват се съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване, като за 2018 г. се повишава размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” на ДОО с един процентен пункт. Целта е да се намали недостигът от средства по бюджета на ДОО и субсидирането му от държавния бюджет. Ефектът за бюджета на ДОО се равнява на около 244,2 млн. лв. допълнителни приходи от осигурителни вноски за 2018 г. в резултат на тази мярка;
- Увеличава се диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход, съответно за 2018 г. в размер на 510 лв., 550 лв., 600 лв. и 650 лв.; за 2019 г. – 560 лв., 600 лв., 650 лв. и 700 лв.; за 2020 г. – 610 лв., 650 лв., 700 лв. и 750 лв.;
- Запазване размера на здравноосигурителната вноска – 8 на сто;
- Запазване размера на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд – 4,3 на сто;
- Запазване на максимален осигурителен доход за всички осигурени лица – 2 600 лв. за целия период;
- За периода 2018-2020 г. не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

1.3. ДРУГИ ПРИХОДИ

1.3.1 Приходи от такси

Прогнозата за приходите от такси по бюджетите на ПРБ и други бюджетни организации, включени в консолидираната фискална програма за прогнозния период, са разработени на база действащата нормативна уредба, пролетната макроикономическа прогноза за периода 2017-2020 г., реализирането на мерки за подобряване събираемостта и намаляване на административната тежест.

1.3.2 Приходи от дивидент за държавата

Приходите от дивидент за държавата за периода 2018-2020 г. са изготвени при 50% отчисления на база представена от министерствата информация за очакваните финансови резултати на ресорните им предприятия и търговски дружества.

Прогнозираните приходи от дивидент по държавния бюджет са, както следва:

- за 2018 г. – 55,0 млн. лв.;
- за 2019 г. – 60,0 млн. лв.;
- за 2020 г. – 65,0 млн. лв.

1.3.3 Приходи от наеми за държавата

Приходите от наеми за държавата за периода 2018-2020 г. са разчетени при 50% отчисления от наемите, получени от държавните предприятия и търговски дружества, отдали под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти.

1.3.4 Приходи от концесийна дейност

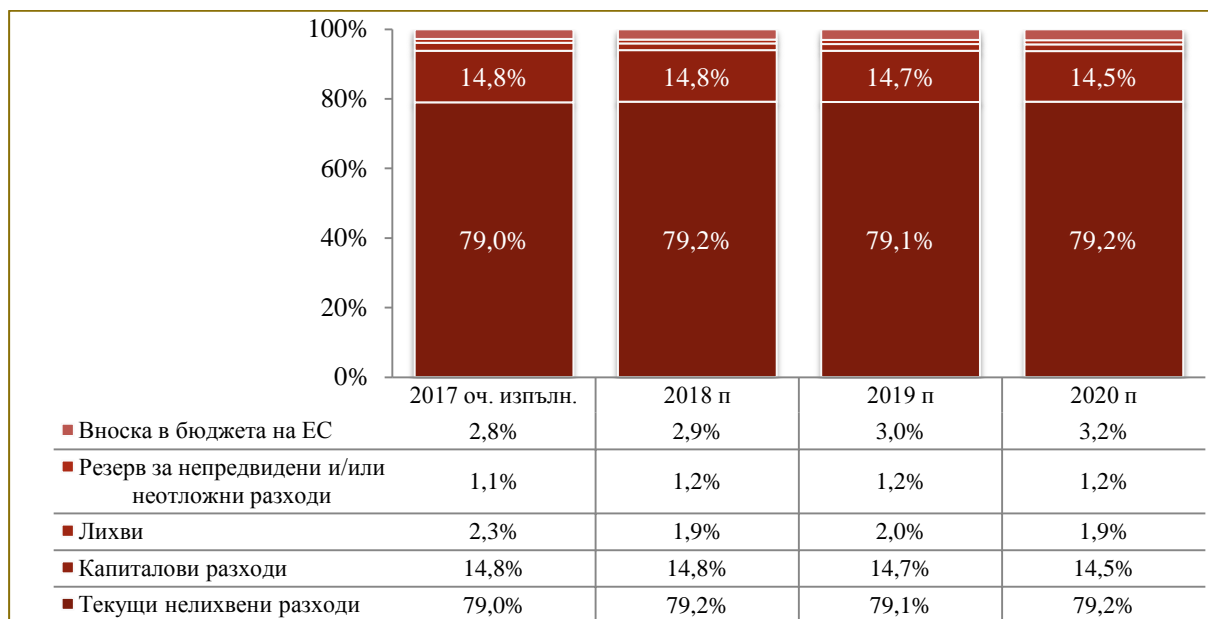
Прогнозните приходи от държавни и общински концесии за 2018 г. са в размер на 114,8 млн. лв., за 2019 г. – 116,5 млн. лв. и за 2020 г. – 118,1 млн. лв. Прогнозираните размери на приходите от държавни концесии за периода 2018-2020 г. по бюджетите на министерствата и на Министерския съвет по години са, както следва: за 2018 г. – 67,8 млн. лв., за 2019 г. – 68,9 млн. лв. и за 2020 г. – 69,9 млн. лв. Постъпленията по бюджетите на общините от държавни и общински концесии ще са съответно 47,0 млн. лв. за 2018 г., 47,6 млн. лв. за 2019 г. и 48,2 млн. лв. за 2020 г.

2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

Реализирането на разходните политики е в пряка зависимост от провеждането на структурни реформи в отделните сектори. Необходими са мерки за подобряване на ефективността на публичните разходи, вкл. и чрез засилване ролята на пазарните механизми и спазване на бюджетните тавани и ограничения.

Разходите по КФП и по функции за периода 2017-2020 г. са представени в следващата графика и таблица.

Граф. III-2: Структура на разходите по КФП в % за периода 2017-2020 г., вкл. резерв и вноска в бюджета на ЕС ¹²

Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2017-2020 г. с разпределен резерв по функции (без вноска в общия бюджет на ЕС)

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2017 Очакв. изпълн.	2018 Прогноза	2019 Прогноза	2020 Прогноза	2017 Очакв. изпълн.	2018 Прогноза	2019 Прогноза	2020 Прогноза
Общи държавни служби	2 068,2	2 274,2	2 359,9	2 326,4	2,1%	2,2%	2,2%	2,1%
Отбрана и сигурност	4 281,3	4 089,0	4 119,8	4 222,2	4,4%	4,0%	3,8%	3,7%
в т.ч.:								
- отбрана	1 390,9	1 489,4	1 566,2	1 653,9	1,4%	1,5%	1,5%	1,5%
- полиция, вътрешен ред и сигурност	1 932,6	1 634,2	1 572,5	1 576,1	2,0%	1,6%	1,5%	1,4%
Образование	3 386,2	3 776,1	4 176,4	4 547,2	3,5%	3,7%	3,9%	4,0%
Здравеопазване	4 243,4	4 625,1	4 848,6	5 069,4	4,4%	4,5%	4,5%	4,5%
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	12 386,6	13 068,8	13 498,0	14 043,0	12,7%	12,8%	12,6%	12,4%
Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда	2 326,0	2 386,1	2 576,8	2 624,4	2,4%	2,3%	2,4%	2,3%
Почивно дело, култура, религиозни дейности	668,6	647,2	665,7	680,6	0,7%	0,6%	0,6%	0,6%
Икономически дейности и услуги	4 806,5	5 515,9	5 617,6	5 677,6	4,9%	5,4%	5,2%	5,0%
Р-ди неклассифицирани в другите функции	817,0	733,6	777,3	804,3	0,8%	0,7%	0,7%	0,7%

¹² В текущите нелихвени разходи са включени и предоставените трансфери за чужбина и прирастът на държавния резерв.

2.1. ПОЛИТИКА ПО ДОХОДИТЕ

Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. предвижда увеличаване на размера на минималната работна заплата от 460 лв. на 510 лв. от 1 януари 2018 г., на 560 лв. от 1 януари 2019 г. и на 610 лв. от 1 януари 2020 г.

Планирано е постигане на удвояване на възнаграждението на педагогическия персонал в системата на предучилищното и училищното образование до края на 2021 г.

2.2. ПЕНСИОННА ПОЛИТИКА

При разработването на прогнозата за разходите за пенсии за периода 2018-2020 г. са взети предвид законодателните промени, приети със Закона за изменение и допълнение на КСО (ДВ, бр. 61 от 2015 г.), както и Закона за бюджета на ДОО за 2017 г., а така също и увеличаването на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст на 180 лв. от 1 юли 2017 г. и на 200 лв. от 1 октомври 2017 г., в т.ч.:

- **чл. 68, ал. 1-2 на КСО** – в периода 2018-2020 г. продължава увеличаването на *възрастта за придобиване право на пенсия* от 1 януари всяка година с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете. *Необходимият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия* и за двата пола продължава да се увеличава с по 2 месеца всяка година до достигане на 35 години и 10 месеца за жените и 38 години и 10 месеца за мъжете в 2020 г. Необходимите условия за пенсиониране в периода 2017-2020 г. са посочени в следващата таблица.

Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2017-2020 г.)

Година	ЖЕНИ		МЪЖЕ	
	възраст	стаж	възраст	стаж
2017	61 г.	35 г. и 4 м.	64 г.	38 г. и 4 м.
2018	61 г. и 2 м.	35 г. и 6 м.	64 г. и 1 м.	38 г. и 6 м.
2019	61 г. и 4 м.	35 г. и 8 м.	64 г. и 2 м.	38 г. и 8 м.
2020	61 г. и 6 м.	35 г. и 10 м.	64 г. и 3 м.	38 г. и 10 м.

- **чл. 68, ал. 3 на КСО** – продължава увеличаването на възрастта за пенсиониране при непълен стаж с по 2 месеца до достигане на 66 години и 6 месеца през 2020 г.;
- **чл. 69, ал. 1, 2, 3 и 6 на КСО** – минималната възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Сигурност” продължава да се увеличава с по 2 месеца до достигане на 53 години и 6 месеца през 2020 г.;
- **чл. 69б (стар § 4 от ПЗР на КСО)** – минималната възраст за пенсиониране на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд по чл. 168 на КСО или са променили осигуряването си по чл. 4в на КСО, продължава да се увеличава с по 4 месеца за жените и с по 2 месеца за мъжете до достигане на 49 години и 4 месеца за жените и 53 години и 6 месеца за мъжете от първа категория и на 54 години и 4 месеца за жените и 58 години и 6 месеца за мъжете от втора категория труд;

- В периода 2018-2020 г. продължава постепенното **увеличаване на тежестта на една година осигурителен стаж в пенсионната формула** с процент, равен или по-голям от процента, определен по правилото на чл. 100 на КСО. Според чл. 70, ал. 1 от КСО процентът за всяка година осигурителен стаж се определя ежегодно със закона за бюджета на ДОО за съответната година. В периода 2018-2020 г. пенсиите не се осъвременяват по чл. 100 на КСО. Получените стойности на тежестта на една година осигурителен стаж, които ще се прилагат при изчисляването на размерите на новоотпуснатите пенсии от 1 януари на съответната година и при преизчисляването от 1 юли на пенсиите, отпуснати до 31 декември на предходната година, са съответно:
  - 2018 г. – 1,169 (3,8% увеличение);
  - 2019 г. – 1,213 (3,8% увеличение);
  - 2020 г. – 1,258 (3,7% увеличение).

В прогнозата за периода 2018-2020 г. е предвидено размерите на *социалната пенсия за старост* и *минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст* да се увеличават с процентите по чл. 100 на КСО, а именно:

- 2018 г. – 3,8%;
- 2019 г. – 3,8%;
- 2020 г. – 3,7%.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии се запазва на 910 лв. за 2018 г., вследствие на запазване размера на максималния осигурителен доход, а за 2019 г. се увеличава на 1 040 лв. (40% от размера на максималния осигурителен доход). За пенсиите, отпуснати с начална дата след 31 декември 2018 г., максималният размер на получаваните една или повече пенсии отпада.

В резултат на тези допускания разходите за пенсии по бюджета на ДОО през 2018 г. нарастват с около 520 млн. лв. спрямо очакваното изпълнение за 2017 г. спрямо закона за 2017 г., средната пенсия на един пенсионер се очаква да достигне 367,63 лв. през 2018 г.; 385,83 лв. през 2019 г. и 403,42 лв. през 2020 г.

2.3. СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

2.3.1 Политика по заетостта

В прогнозата за периода 2018-2020 г. са включени действия за повишаване на качеството на работната сила и подкрепа на увеличаването на заетостта. Предвидените действия способстват за реализиране на целите и поетите ангажименти на страната в изпълнение на Стратегията на ЕС Европа 2020, специфичните препоръки на Съвета на ЕС, Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014-2020 г. и други стратегически документи.

В областта на активната политика на пазара на труда приоритет ще бъдат отново действия, насочени към по-висока и устойчива заетост и интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст чрез насърчаване разкриването на нови работни места и подобряване на посредническите услуги по заетост. Основен приоритет ще бъде и намаляване на безработицата и неактивността сред младежите чрез изпълнение на Европейската гаранция за младежта, както и

достъпа до качествено, практически ориентирано обучение, осигуряващо знания и умения в съответствие с потребностите на бизнеса.

И през периода 2018-2020 г. ще продължи изпълнението на програмите и мерките, насочени към младежите, доказали своята ефективност и ползващи се с интерес както от младежите, така и от работодателите. Младежите ще продължат да бъдат приоритетна целева група и на всички програми и мерки, подходящи за тях. Едновременно с това ще продължи усилената работа на трудовите посредници за устройване младежите на работа на първичния пазар на труда като мярка, даваща най-бърз и траен ефект за заетост. Всички налични инструменти ще продължат да се използват в работата с регистрираните безработни младежи – ателиета за търсене на работа, работа с психолози и мениджъри на случай и др. Ще се активизира и дейността по достигане до младежите, които не работят и не учат, но не са регистрирани в бюрата по труда.

2.3.2 Социални помощи и обезщетения

По отношение на социалните помощи и обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО, средносрочната бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. е разработена при запазени параметри на действащото законодателство в КСО и на база Закона за бюджета на ДОО за 2017 г., а именно:

- запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане – 410 дни и размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до две годишна възраст – 340 лв.;
- запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 от КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя в размер 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността се изплащат от ДОО;
- запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца; при бременност и раждане и при безработица – 24 месеца;
- предвижда се за целия прогнозен период да действа въведената през 2017 г. възможност за майките (осиновителките), които имат право да ползват отпуска при бременност и раждане до навършване на едногодишна възраст на детето, но не го използват, а се върнат на работа, да получат обезщетение от ДОО в размер 50 на сто от полагащото им се обезщетение при бременност и раждане;
- запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице – 540 лв.;
- запазва се максималният размер на гарантираните вземания – 1 200 лв.

При планирането в средносрочен период ще продължат усилията за насърчаване на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст с цел намаляване на броя на пасивните потребители на социални помощи и създаване на възможност за пренасочване на ресурсите към хората, които имат най-голяма нужда от тях. Очакван резултат от тези стъпки ще бъде намаляване на зависимостта от социални помощи и гарантиране на основните жизнени потребности на хората, изпаднали в критична ситуация.

2.3.3 Помощи и обезщетения, изплащани от Министерството на труда и социалната политика

За периода 2018-2020 г. политиката по социална закрила и равни възможности ще продължи да се развива в съответствие със заложените цели в стратегическите документи и програми, като се гарантират основните жизнени потребности на нуждаещите се от подкрепа.

Приоритет остават гарантирането на социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаването на ефективността на програмите, прилагането на диференциран подход, усъвършенстването на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане и оптимизирането на институционалната структура, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението.

В областта на интеграцията на хората с увреждания се прилага интегриран подход при управление на политиката. Политиката за интеграция на хората с увреждания е свързана с универсалността, неделимостта и взаимната зависимост на всички права на човека и основни свободи и необходимостта на хората с увреждания да бъде осигурено пълното ползване на правата без каквато и да е дискриминация. В тази политика се прилага новият личностно ориентиран подход, който също така се основава на правата на човека и е насочен към осигуряването на интеграцията и пълноправното участие на хората с увреждания в обществото и трябва да бъде включен във всички релевантни политически области на международно, национално, регионално и местно ниво.

Политиката за интеграцията на хората с увреждания е насочена към създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, социална интеграция и упражняване на правата, защита на хората с увреждания и техните семейства, както и интегрирането им в работна среда. Провеждането на политиката за хората с увреждания се основава на определена стратегическа рамка и многообразна нормативна уредба, която ангажира множество правителствени институции, както и частни фирми и неправителствени организации.

В областта на равнопоставеността на половете и антидискриминацията усилията са насочени към осигуряване на условия за равенство между жените и мъжете във всички области на обществения живот, превенция и защита от дискриминация.

2.4. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА

Политиката в областта на здравеопазването ще бъде насочена към постигане на приоритетите на Националната здравна стратегия – 2020 чрез изпълнение на Плана за действие към Националната здравна стратегия с цел подобряване на ефективността и удовлетвореността на гражданите от функционирането на сектора. През тригодишния период се предвижда да се подобри функционирането на спешната медицинска помощ, предоставяна в извънболнични и в болнични условия, с цел осигуряване на по-добро качество, достатъчност и своевременност, в съответствие с приетата от Министерския съвет „Концепция за развитие на системата за спешна медицинска помощ в Република България 2014-2020 г.“

Основните приоритети в областта на здравеопазването са следните:

- Подобряване на диагностиката, качеството и достъпа до комплексно лечение на заболяванията;

- Приоритетно развитие на спешната помощ чрез инвестиции в ресурсното, техническо, логистично и кадрово развитие;
- Въвеждане на интегриран подход на медицинските грижи за репродуктивно, майчино и детско здраве;
- Въвеждане на информационни технологии, които да предоставят информираност, проследяемост, справедливост, равнопоставеност и обективен контрол на процесите в здравната система;
- Формиране на модел на болнично здравеопазване, който се характеризира с устойчивост на финансовите ресурси за осигуряване на качество и достъпност на лечението;
- Подобряване на изискванията и критериите за медицински и финансов контрол върху дейността на изпълнителите на медицинска помощ и аптеките.

2.5. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Образователната политика има за цел подобряването на качеството и достъпа до образование и постигане на по-висока ефективност на вложените ресурси.

Политиката *в системата на предучилищното и училищното образование* и през периода 2018-2020 г. ще е насочена към подкрепа на реформите в сектора, изпълнение на мерките и политиките, заложи в Закона за предучилищното и училищното образование, и преодоляване на основните предизвикателства, пред които е изправена системата.

Усилията на системата на училищното образование с комплекса от политики, инструменти, програми и дейности следва да бъдат насочени към намаляване на дела на преждевременно отпадналите от образователната система ученици и повишаване на образователните резултати на всички ученици. Условие и предпоставка за това е обхващането на висок процент от децата в системата на предучилищното образование.

Основните предизвикателства в системата са свързани с: демографските тенденции за намаляване на броя на учениците; увеличаването на дела на децата от уязвими групи и високата средна възраст на педагогическия персонал.

Предвижда се промяна в системата на делегираните бюджети от 2018 г., като финансирането ще зависи от качеството на образователният процес. Водещата задача е да има мотивирани и подготвени учители, което ще се постигне чрез инвестиции в тяхното развитие и квалификация. Разчетено е постигане на удвояване на възнаграждението на педагогическия персонал в системата на предучилищното и училищното образование до края на 2021 г. Предвижда се развитие на професионалното образование в партньорство с бизнеса.

В областта на висшето образование и през периода 2018-2020 г. следва да продължат да се изпълняват политиките и реформите за профилно оптимизиране на държавните висши училища, финансово насърчаване на качеството и връзката с пазара на труда, реструктуриране на приема към професионални направления с очакван бъдещ недостиг на кадри и стимулирането на стратегиите на специализацията на държавните висши училища. Тези реформи са в съответствие с приетата от Народното събрание Стратегия за развитие на висшето образование.

Националното финансиране на образованието ще продължи да се допълва и със средства от структурните фондове на ЕС.

В областта на науката целта на политиката е насочена към изпълнение на Стратегията за насърчаване на научните изследвания и на Националната пътна карта за научна инфраструктура и в частност политиката за реструктуриране и модернизирване на научната инфраструктура. Ще се реализира прозрачно и справедливо финансиране на научните изследвания съобразно националните приоритети. За периода 2018-2020 г. средствата от структурните фондове на ЕС по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020“ ще са насочени главно към инвестиции в нови и уникални научни инфраструктури, каквито са центровете за върхови постижения, центровете за компетентност и регионалните научни центрове.

2.6. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОТБРАНАТА

Политиката в областта на отбраната е свързана с поддържането на модерни и боеспособни въоръжени сили (ВС). За нейното реализиране в съответствие с процеса на отбранително планиране на НАТО и процеса на развитие на отбранителни способности в ЕС ще се поддържа и развива ефективно и ефикасно планиране на отбраната, базирано на способности и целящо изграждане, развитие, поддръжка и използване на необходимите способности на ВС за изпълнение на задачите по отбрана на страната, задълженията на Република България в системата за колективна сигурност и отбрана и за приноса ѝ към националната сигурност в мирно време.

Спазено е изискването средствата за отбрана да не са по-ниски от размера на одобрения минимум за сектора на отбраната в съответствие с Програмата за развитие на отбранителните способности на ВС на Република България 2020, приета с Решение на Народното събрание от 25.11.2015 г. и с Плана за развитие на ВС до 2020 г., приет с ПМС № 382 от 30.12.2015 г. Осигурени са средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, в т.ч. средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти за придобиване на авиационна техника и на многофункционални модулни патрулни кораби за ВМС.

През прогнозния период ще се провежда активна отбранителна политика на Република България в НАТО, Европейския съюз и други международни и регионални формати и ефективно участие в системата на колективната отбрана на Северноатлантическия алианс, Общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз и в рамките на други международни и регионални инициативи в подкрепа на мира и стабилността в света. Република България ще продължи участието в процеса на вземане на решения, както и включване в процеса на изграждане на отбранителни способности на НАТО и ЕС. Република България ще продължи съвместната работа и сътрудничество със страните от ЕС в рамките на Европейската агенция за отбрана.

2.7. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ВЪТРЕШНИЯ РЕД И СИГУРНОСТТА

Държавната политика в областта на вътрешния ред и сигурността през периода 2018-2020 г. ще се реализира в следните основни направления:

- Противодействие на организираната престъпност по линия на контрабандата с акцент върху престъпленията против данъчната и финансово-кредитната система, водещи до пряко ощетяване на бюджета;
- Противодействие на престъпността на местни и транснационални структури, осъществяващи незаконен трафик, производство и разпространение на наркотици;
- Прилагане на комплексен подход за предотвратяване трансграничната организирана престъпност за трафик на хора, културно-исторически ценности и високотехнологичните престъпления;
- Предотвратяване и своевременно разкриване на подготовка или опити за извършване на терористични актове на територията на страната, своевременно пресичане дейността на престъпни структури, извършващи отвлечения, изнудване и анонимни телефонни заплахи;
- Противодействие на престъпността, на престъпленията срещу личността и собствеността на гражданите с акцент върху малките населени места и рисковите групи;
- Охрана на стратегически обекти, дипломатически представителства и други обекти;
- Превенция на пътнотранспортните произшествия с акцент върху разширяване обхвата на автоматизирания технически контрол по спазване на правилата за движение по пътищата;
- Противодействие на трансграничната престъпност чрез пълноценно и ефективно използване на инструментите за международно оперативно сътрудничество, повишаване на взаимодействието с партньорските структури при провеждане на международни операции;
- Поддържане на висока ефективност в гранично наблюдение на държавната граница (морска, речна и сухоземна); ограничаване на миграционния натиск върху Република България и противодействие на нелегалната миграция и незаконното превеждане на лица през границата на страната; поддържане на ефективен граничен контрол по външните граници на Европейския съюз; повишаване на ефективността в противодействието на контрабандата с акцизни стоки през държавната граница; противодействие на незаконната миграция чрез засилване на контрола по пребиваването на чужденци на територията на Република България и ефективно изпълнение на процедурите по връщане на незаконно пребиваващи на територията на страната чужденци;
- Осигуряване на надеждна защита на населението при пожари, бедствия и извънредни ситуации и повишаване на готовността за ефективни действия при възникване на пожари, бедствия и извънредни ситуации; въвеждане на най-добрите европейски практики за пожарна безопасност и защита на населението; подобряване на системата за защита при бедствия чрез прилагане на препоръките в доклада от проведената обща партньорска проверка от ЕС; осигуряване на координация и сътрудничество с ЕС, НАТО и други международни организации в областта на защитата при пожари, бедствия и извънредни ситуации;

- Популяризиране на услугите, предоставяни от ЕЕН 112, чрез провеждане на информационни инициативи с цел повишаване осведомеността на гражданите за функциите и предназначението на услугата 112;
- Защита на националната сигурност и интересите на Република България чрез информационно-аналитично осигуряване в областта на асиметричните заплахи, външната политика и икономиката;
- Осигуряване и прилагане на специалните разузнавателни средства и изготвяне на веществени доказателствени средства за нуждите на наказателния процес, във взаимодействие с компетентните държавни органи с цел постигане състояние на обществото и държавата, при което са защитени основните права и свободи на гражданите, териториалната цялост, независимостта и суверенитетът на страната и е гарантирано демократичното функциониране на държавата и гражданските институции;
- Осигуряване на охрана, специализиран транспорт, специални комуникации и пропускателен режим на президента, председателя на Народното събрание, министър-председателя и вицепрезидента, както и на другите правоимащи лица.

2.8. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Провежданата политика в областта на опазването на околната среда през прогнозния период 2018-2020 г. ще бъде реализирана чрез последователно и съгласувано съчетаване на екологичните проекти, както и чрез намаляване на общия натиск на различни източници и икономически дейности върху околната среда.

Сред основните приоритети в областта на околната среда е и продължаване на ускореното изграждане на екологична инфраструктура на страната и екологична мрежа Натура 2000, което ще съдейства за подобряване на качеството на живот на населението и опазване на екосистемите, както и за изпълнение на ангажиментите на страната към ЕС.

В областта на ограничаването на изменението на климата се цели чрез предприемане на национални мерки и въвеждане на европейски и международни механизми да се гарантира намаляване на емисиите на парникови газове, както и да се осигури дългосрочно планиране на мерки за адаптация към климатичните промени.

Един от основните акценти в провежданите политики по опазване на околната среда през следващия тригодишен период ще бъде развитието на екологичния потенциал на икономиката посредством въвеждането на екологично чисти технологии и производства, намаляване потреблението на първични суровини и ресурси, превенция и ограничаване на промишленото замърсяване, насърчаване на рециклирането, развитие на агроекологичните практики, биологичното земеделие и екотуризма, които опазват природното богатство на страната и предотвратяват неблагоприятното въздействие върху човешкото здраве.

През следващите години Министерството на околната среда и водите ще насочи усилията си към повишаване качеството на мониторинга и информацията за атмосферния въздух, за повърхностните и подземни води, за почвите, горските екосистеми, отпадъците, шума.

2.9. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Провежданата политика в областта на регионалното развитие е насочена към балансирано, устойчиво и интегрирано развитие на регионите, целящо общо икономическо и социално развитие на страната, както и развитие на териториалното сътрудничество. Политиката е насочена и към подобряване качеството на жизнената среда на българските граждани и превръщането на българските региони в привлекателно място за инвестиции и бизнес.

Сред основните приоритети е и създаването на балансирана, съразмерно развиваща се и устойчива жилищна система чрез осигуряване на условия за достъп до качествени жилища на българските граждани. Визията за обновяване на жилищния сграден фонд има пряко отношение към основните аспекти и изисквания на устойчивото развитие. Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради е насочена към обновяване на многофамилни жилищни сгради, като с нея се цели чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност да се осигурят по-добри условия на живот за гражданите, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда.

Основен акцент е и създаването на условия за постигане на устойчиво интегрирано развитие на районите и общините в страната, подпомагане на икономическото и социално развитие на трансграничните региони и намаляване на регионалните различия посредством подобряване на инфраструктурата в граничните райони, насърчаване на сътрудничеството между регионите, както и насърчаване на съвместното трансгранично сътрудничество и балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

2.10. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Политиките в областта на селското стопанство са насочени основно към адаптирането на селскостопанското производство към европейските и световни стандарти, повишаването на конкурентоспособността на продукцията и разширяване експортния капацитет на българското земеделие при спазване на строги стандарти за опазване на околната среда, безопасност на храните и единен контрол по хранителната верига и хуманно отношение към животните. За целта ще бъде насърчавана иновативността и увеличена подкрепата за създаването на работни места в селските райони, като вниманието ще бъде насочено най-вече към малките и средни ферми.

За периода 2018-2020 г. основните приоритети в тази насока са:

- Ефективно и конкурентноспособно земеделие;
- Устойчиво развитие на отрасъла;
- Подобряване качеството на живот и разнообразяване на икономиката в селските райони.

Във основа на правилата на законодателството на ЕС българските земеделски стопани могат да получават преходна национална помощ. Целта на преходната национална помощ е да се осигури подпомагане на важни за страната сектори на земеделието.

Политиката в областта на земеделието и храните е насочена към развитието на ефективен растениевъден и животновъден сектор, стабилизиране на пазарите на

земеделски продукти и повишаване на доходите на земеделските стопани, техническа и технологична модернизация, увеличаване дела на биологичното производство, устойчиво използване на поземлените ресурси и опазване на природните ресурси в селските райони.

Политиката в областта на рибарството и аквакултурите цели превръщането на сектор „Рибарство“ в модерен, конкурентоспособен, гъвкав, саморегулиращ се и икономически стабилен сектор. Ползите от провеждането на тази политика са свързани с осигуряването на добро екологично състояние на рибните ресурси и на приемлив жизнен стандарт на лицата, които зависят от риболовните дейности, като се вземат предвид крайбрежният риболов и социално-икономическите аспекти.

Изпълнението на *политиката в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча* е свързано с гарантирането на устойчивото и многофункционално стопанисване на горите и цели опазването и съхраняването на горите и дивеча в България, създаването на допълнителна трудова заетост в сектора и увеличаването на приходите от него.

В областта на **селското стопанство и земеделие** се предоставят на бенефициенти по програмите и мерките за държавно подпомагане следните услуги:

1. Схеми за преходна национална помощ

Държавите, които прилагат Схемата за единно плащане на площ (СЕПП), могат да предоставят преходна национална помощ за периода 2015-2020 г. Преходна национална помощ може да бъде отпусната само за секторите, на които през 2013 г. са давани национални доплащания. Параметрите на преходната национална помощ са идентични на схемите за национални доплащания за площ, за брой животни и за тютюн, приложени в България през 2013 г. Целта на преходната национална помощ е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави членки и да повиши конкурентноспособността им, да предостави възможност за последователност в политиката и подпомагане с максимална продължителност с национални средства на сектор „Тютюн“, да осигури допълнително подпомагане на говедовъдството и отглеждането на овце и кози. Прилагането на схемите на преходната национална помощ изисква осъществяването на ежегодна нотификация до Европейската комисия и се финансира от националния бюджет.

През програмния период 2015-2020 г. могат да бъдат прилагани следните схеми за преходна национална помощ:

- Схема за преходна национална помощ за земеделска земя на хектар;
- Схема за преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за говеда, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за овце-майки и/или кози-майки, обвързана с производството.

2. Държавни помощи

2.1. Държавен фонд „Земеделие“ осъществява **държавно подпомагане, в т.ч. безвъзмездна помощ и краткосрочно кредитиране** със средства от националния бюджет. Прилаганите към момента схеми за държавни помощи в селското стопанство

са нотифицирани от Министерството на земеделието и храните и са одобрени от Европейската комисия на база на действащото законодателство на ЕС в областта на държавните помощи.

Предвижда се подпомагането на земеделските стопани през периода 2018-2020 г. да се определя на базата на промените в европейското законодателство, като тенденцията е да се запазят досега действащите държавни помощи.

Политиката на подпомагане се определя както от специфичните нужди в отделните подсектори на земеделието, така и от интересите на земеделските стопани, като се следва принципът на анализ на необходимостта от държавно подпомагане в дадена област при спазване на нормите на европейското и националното право в областта на държавните помощи.

Разширяването на подпомагането в сектор растениевъдство може да се окаже естествен процес, породен от стремежа на растениевъдите за осигуряване на размер на държавна помощ, сходен с този за животновъдството.

Допълнителен инструмент за подкрепа на земеделските стопани при извънредни случаи или в случаи, за които не се прилагат схеми на държавни помощи е подпомагането по линия на de minimis помощите. Тези помощи може да се използват при необходимост през периода 2018-2020 г. в качеството им на резервно подпомагане.

2.2. Държавни помощи с инвестиционен характер

Държавен фонд „Земеделие” осъществява дейността по администриране на одобрените от управляващия орган Министерството на земеделието и храните и нотифицирани от Европейската комисия схеми на държавните помощи с инвестиционен характер.

3. Данък върху добавената стойност по схемите и мерките на Селскостопански пазарни механизми

Предвиждат се и средства за изплащане на данъка върху добавената стойност по следните схеми и мерки:

- Схема „Училищен плод” и Схема „Училищно мляко“

Помощите са предназначени за деца и ученици, посещаващи редовно учебните заведения, признати съгласно Закона за предучилищното и училищното образование. Учебните заведения са най-подходящата среда за въздействие върху хранителните навици на децата на етапа, в който те се формират.

Бенефициенти по схемите могат да бъдат учебни заведения, общини и търговски дружества и кооперации. Одобрените заявители по схемата извършват доставка на пресни плодове и зеленчуци/мляко и млечни продукти в учебните заведения и детски градини на територията на цялата страна през учебната година.

- Интервенционно изкупуване и съхранение на зърно

Интервенцията на пазара на полски култури обхваща изкупуване, съхранение и продажби на зърно и ориз. Тя се влияе от движението на зърнения пазар и реколтата за съответната година. Ежегодно в периода 1 ноември – 31 май се отваря автоматично схемата за изкупуване на обикновена пшеница на фиксирана цена, а откриването на интервенция за останалите продукти става след решение на ЕК, ако ситуацията на

пазара налага това. Настоящата ситуация на пазара не предполага изкупуването на интервенционни количества зърно и ориз. Последната кампания по интервенционно изкупуване на зърно е проведена през 2010/2011 г., а натрупаните интервенционни запаси в страната са изчистени през 2012 г. чрез предоставянето им за програма „Благотворителни операции“. Сумата по покупката се възстановява от ЕК при продажбата на зърно, която най-вероятно ще се реализира най-рано през следваща пазарна година.

4. Програма САПАРД

След изтичане на крайния срок за извършване на плащания с европейски средства по програма САПАРД (31 декември 2009 г.) всички плащания по неразплатени проекти в рамките на програмата след приключване на всички проверки от компетентните органи, включително и на база съдебни решения, се извършват със средства от държавния бюджет.

5. Разходи за ДДС на общини по Програмата за развитие на селските райони, Оперативната програма за развитие на сектор „Рибарство“ и Програмата за морско дело и рибарство

Разходите за ДДС, които са недопустим разход за финансиране с европейски средства, се финансират от националния бюджет.

2.11. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Политиката в областта на енергетиката има за цел установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез рационално използване на конвенционалните и възобновяеми източници на енергия (ВИ), минимизиране влиянието на производството, преноса и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на природните ресурси. Тенденцията е да се гарантира сигурно, безопасно и устойчиво снабдяване с енергия на достъпни цени.

Освен това усилията ще бъдат насочени към овладяване негативните промени в климата чрез използване на по-малко и по-чиста енергия, увеличаване дела на нискоемисионната енергия и бърз технически напредък.

Приоритетните направления за периода 2018-2020 г. са:

- Овладяване на негативните промени в климата чрез включване на българските енергийни инсталации в европейската Схема за търговия с квоти на емисии на парникови газове (принос на Република България за изпълнение на целта на ЕС за 20%-но намаление нивата на емисиите на парникови газове спрямо 1990 г.);
- 16% дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия (до 2020 г.), включваща задължителен 10% дял на енергията от ВИ в транспорта;
- Ограничаване на външната зависимост от енергиен внос чрез диверсификация на енергийните доставки;
- Насърчаване на използването на местни ресурси и възстановяеми енергийни източници;

- Подобряване на енергийната ефективност и постигане до 2020 г. на енергийни спестявания от 1 590 kt_{oe}¹³ в първичното енергийно потребление (ПЕП) и 716 kt_{oe} в крайното енергийно потребление (КЕП), като ключов елемент за устойчиво развитие и най-рентабилен начин за намаляване на емисиите, за подобряване на енергийната сигурност и конкурентоспособност и за поддържане на ниски енергийни разходи;
- Определяне на индикативна цел за дял на биогорива от „ново поколение“ в крайното потребление на енергия в транспорта до 2020 г.;
- Либерализиране на енергийния пазар с оглед обезпечаване на достъпна и сигурна енергия за потребителите и др.

2.12. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ПРАВОСЪДИЕТО

За тригодишния период 2018-2020 г. ще се предприемат законодателни мерки, свързани с реформиране и подобряване работата на съдебната система.

Приоритет на Министерството на правосъдието е извършването на законодателни промени, които следва да гарантират правовия ред в страната, борбата с престъпността и създаването на условия за ограничаване на корупцията на всички нива на държавното управление.

Основен приоритет в развитието на Агенцията по вписванията е въвеждането на модерна централизирана електронна регистърна система, която да обхване освен съществуващите регистри, водени от Агенцията по вписванията, и регистрите, водени понастоящем в рамките на съдебната система и структурните звена на Министерството на правосъдието.

Основната цел на реформата е извеждане на правоохранителни дейности от съдебната система, с което ще се укрепи административният ѝ капацитет, като същевременно, с оглед централизация на информацията относно юридическите лица в Република България, ще се изгради единен регистърен център, включващ и информацията от водените от Министерството на правосъдието – Централен регистър за особените залози и Регистър на юридическите лица с нестопанска цел за общественополезна дейност.

Целта е изграждане и въвеждане на централизирана електронна система за регистрация на търговците, юридическите лица с нестопанска цел, други стопански субекти на частното право, които по силата на специални закони притежават правосубектност и понастоящем се регистрират в съдилищата. Това ще позволи оптимизиране на централните и регионални звена в системата на Министерството на правосъдието и ще въведе принципа „обслужване на едно гише“ за всички дейности, свързани с регистрация, и последващи промени за всички юридически лица на територията на Република България чрез единна централизирана електронна система за регистрация.

Ще бъдат положени усилия за усъвършенстване и надграждане на съществуващите електронни регистри към Агенцията по вписванията, създаване на нови регистри и свързването им с регистри, поддържани от други държавни и общински институции и

---

¹³ Kilotonne of oil equivalent (Ktoe) - Килотона нефтен еквивалент; килотон (kt) = 1000 тона (t).

институции от държави-членки на Европейския съюз, както и за оптимизация на дейността по водене, съхраняване и достъп до регистрите, чрез извършване на законодателни промени.

Важна част на политиката е свързана с укрепването на пенитенциарната система и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести.

Реформирането на пенитенциарната система е неразделна част от процеса на ускорена съдебна реформа и успешното противодействие на престъпността. Въпреки че през последните години страната ни постигна значителен напредък в развитието и усъвършенстването на наказателното изпълнение, процесът на реформа е невъзможен без подобряване материалните условия на бит и живот на лишените от свобода и по-нататъшното демократизиране институциите на наказателно-изпълнителната система.

2.13. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА

Политиката в областта на културата е свързана с укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности. Стратегическите цели на политиката са насочени към създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията, утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство, активирането на международната дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

В областта на опазването на недвижимото културно наследство ще продължи държавната подкрепа за извършване на археологически проучвания, реставрация и съпътстваща консервация (укрепване, защитни покрития, вертикална планировка и др.) на значими археологически обекти, както и извършването на консервационно-реставрационни работи на недвижими културни ценности.

В областта на опазването и представянето на движимото културно наследство (държавните музеи, художествените галерии) ще продължи финансирането на дейностите им по стандарти в подкрепа на възможностите за по-голяма самостоятелност и мотивация на работещите в музейното дело за популяризирането на националното културно богатство.

В областта на филмовото изкуство ще продължи подкрепата за създаването на нови български филми. Национално финансиране предвижда увеличаване на българските филми – копродукция с европейски страни. Разширяването на интеграцията с европейските кинематографии ще допринесе за издигане на художественото и техническо качество на филмите и ще разшири възможностите за разпространение на българското кино на международния пазар.

В областта на сценичните изкуства (театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и ансамбли) ще продължи подобряване на управлението, осигуряване на по-голямо разнообразие от представления и осигуряване на по-широк достъп на зрителите до художествения продукт, както и създаване на трайна уредба на единните разходни стандарти за финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства.

В областта на литературното наследство основните приоритети ще се насочат към подкрепа на книгоиздаването чрез подпомагане на издателската дейност и

популяризиране на българската книга по света и създаване на условия за развитието и утвърждаването на библиотеките като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно информационно обслужване на широк кръг потребители. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ ще продължи финансирането на дейностите си по стандарти и ще прилага системата на делегиран бюджет.

2.14. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА

Политиките в областта на физическата култура, спорта и младежта са насочени към развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време, развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения и насърчаване на икономическата активност и развитие на младите хора.

За периода 2018-2020 г. в областта на спорта са предвидени средства за изпълнение на целите и дейностите във връзка с реализирането на следните приоритети:

- Развитие на ученическия спорт като средство за здравословен начин на живот – насърчаване на учащите към двигателна активност и системно практикуване на физически упражнения и спорт; увеличаване броя на практикуващите спорт деца от детските градини, ученици, студенти, деца с увреждания и деца в риск чрез разширяване обхвата от организационни форми за занимания с физически упражнения и спорт; осигуряване на ефективен учебно-тренировъчен процес в спортните училища; осигуряване на подкрепа за реализация на младите спортисти и деца с изяви дарби;
- Развитие на спорта за всички – насърчаване на здравословната двигателна активност и практикуването на спорт и спортно-туристическа дейност от гражданите като фактор за подобряване на общественото здраве;
- Развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения като средство за повишаване престижа на нацията – създаване условия на елитните спортисти за ефективна подготовка и реализиране на високи спортни резултати на световни и европейски първенства; провеждане на оптимална подготовка на спортисти за участието им в олимпийски игри; финансиране на дейности на спортни организации в областта на спорта за високи постижения;
- Превенция и контрол на употребата на допинг в спорта;
- Реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения с цел привеждането им в съответствие с международните стандарти.

Политиката в областта на младежта включва следните приоритети:

- Подобряване на качеството на живот на младите хора;
- Подобряване на условията за успех на всеки млад човек чрез устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал на страната – насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора;
- Мерки, свързани със социално отговорен хазарт и предпазване на младите хора от хазарт;
- Мобилизиране на потенциала на младите хора за развитието на Република България и Европейския съюз.

2.15. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА

В областта на транспорта и съобщенията стратегическата цел на провежданата политика е изграждане на устойчива транспортна система, развит съобщителен и жизнеспособен пощенски сектор, съвременна електронна инфраструктура и услуги, както и технологично развитие и иновации. Политиката в областта на транспорта е насочена и към осигуряването на ефективен и устойчив транспорт, развитието на екологосъобразни, безопасни и сигурни видове транспорт и висококачествени транспортно-логистични услуги, подкрепа за балансирано развитие, отчитайки кръстопътното положение на България и нейния транзитен потенциал и ускоряване интегрирането на страната в европейските структури.

При изпълнение на *политиката в областта на транспорта* предвидените средства за периода 2018-2020 г. ще бъдат насочени към:

- Провеждане на национална транспортна политика, основана на приемственост, ефективност и експертност;
- Изграждане на модерна, устойчива, балансирана и интегрирана транспортна инфраструктура по основната и разширената Трансевропейска мрежа на територията на България, както и подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите чрез модернизиране на пътната инфраструктура; изграждане на националната мрежа от магистрала и скоростни пътища и свързването ѝ с европейските транспортни коридори;
- Поддържане, модернизация и обновяване на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт;
- Развитие на железопътния транспорт като евтин, достъпен и екологичен;
- Осигуряване на качествени транспортни услуги на населението, равнопоставен достъп, сигурност, безопасност и опазване на околната среда.

Държавната *политика в областта на съобщенията* за периода 2018-2020 е насочена към изпълнението на следните приоритети:

- Поддържане на условия за свободна и ефективна конкуренция както на пазара на електронните съобщения, така и на пазара на пощенските услуги, като част от единния вътрешен пазар в ЕС;
- Развитие на модерна електронна съобщителна и пощенска инфраструктура;
- Създаване на условия за ускорено изграждане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи;
- Преодоляване на изоставането в изграждането и развитието на електронната съобщителна инфраструктура в слабо населени и отдалечени райони;
- Осигуряване предоставянето на достъпна, надеждна и ефективна универсалната пощенска услуга и нейното съхранение в условията на либерализиран пазар на пощенски услуги;
- Развитие и модернизиране на националните пощенски мрежи.

Политика в областта на електронното управление. От края на 2016 г. започна да функционира Държавна агенция „Електронно управление“ с цел централизиране на усилията по въвеждане на електронното управление.

Политиката в областта на електронното управление ще се реализира чрез дейности и мерки, насочени към:

- Предоставяне на качествени, ефективни и леснодостъпни електронни услуги за гражданите и бизнеса чрез развитие на базовата инфраструктура за реализация на електронни услуги и разработване и широко предоставяне на електронни услуги с висок обществен ефект;
- Трансформиране на администрацията в цифрова администрация посредством интеграция на информационните процеси;
- Изграждане на държавен хибриден частен облак;
- Реализиране на административен капацитет за осъществяване на функциите на Център за електронна идентификация;
- Координация на ангажиментите на България в областта на електронната идентификация и доверителните услуги, произтичащи от различни европейски регламенти и директиви;
- Осъществяване на сътрудничеството в обмена на информация, опит и добри практики в областта на електронната идентификация;
- Популяризиране и координиране на политиката и дейностите по използване на доверителните услуги и електронната идентификация;
- Контрол върху осигуряването на оперативна съвместимост на информационните системи в държавната администрация;
- Разширено използване на електронни бази данни и информационни системи с геопространствени компоненти;
- Повишаване на сигурността на мрежите и информацията в структурите на държавната администрация;
- Разработване, изпълнение, координиране и контрол на проектите за електронно управление, информационни и комуникационни технологии в администрациите;
- Интегриране, киберустойчивост и поддръжка на споделените ресурси на електронното управление.

2.16. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Основната стратегическа цел на провежданата политика в областта на туризма е утвърждаване конкурентоспособността и ефективността на туристическия сектор на България посредством оптимално използване на наличните природни и антропогенни ресурси за устойчиво развитие на туризма, а оперативната цел е утвърждаване на туризма като ключов за икономиката отрасъл.

Предвидените в СБП за периода 2018-2020 г. средства за развитието на българския туризъм са насочени към:

- Предприемане на действия, гарантиращи устойчиво целогодишно развитие на туризма чрез диверсификация на националния туристически продукт;

- Реализиране на мерки за повишаване на неговото качество и добавена стойност и стимулиране развитието на специализираните видове туризъм;
- Провеждане на маркетингова и рекламна политика на националния туристически продукт, която да подобри неговия имидж и позициониране на туристическия пазар;
- Поддържане на оптимизирана система за привличане на чуждестранни туристи на територията на България;
- Стимулиране на устойчивото развитие на туризма и намаляване на регионалните различия чрез създаване на силни регионални брандове;
- Организиране на процедурите по отдаване на морските плажове на концесия и под наем и последващ контрол по изпълнението на договорите.

2.17. ФИНАНСОВО ПОДПОМАГАНЕ НА РЕАЛНИЯ СЕКТОР

Държавното финансово подпомагане на реалния сектор е насочено към предоставяне на средства под формата на субсидии, компенсации и капиталови трансфери за нефинансови предприятия от сектори транспорт и съобщения, както и средства за изпълнение на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация.

Със средствата от държавния бюджет за нефинансовите предприятия се покриват само необходимите разходи, възникнали при изпълнение на възложените им от държавата задължения, свързани с предоставяне на обществени услуги, с цел избягване на свръхкомпенсация на предприятията. Предоставянето на средствата е обвързано с конкретни изисквания и критерии, като по този начин се цели повишаване на качеството на изпълняваните услуги и ефективно разходване на средствата от държавния бюджет за съответната дейност.

2.17.1 Субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия

– ДП „Национална компания „Железопътна инфраструктура“

Държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура в изпълнение на Закона за железопътния транспорт. Размерът на финансирането се определя в рамките на дългосрочен договор между държавата, представлявана от министъра на финансите и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, от една страна, и НКЖИ от друга страна. Съгласно действащото законодателство НКЖИ стопанисва и управлява предоставените ѝ активи – публична и частна държавна собственост и изпълнява дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. Средствата за субсидии са предвидени за осигуряване на дейностите по текущото поддържане и експлоатацията на железопътната мрежа.

Предвидено е средствата за субсидии за периода 2018-2020 г. да се завишат в сравнение с равнището им за 2017 г. с 10 млн. лв. годишно, т.е. по 145 млн. лв. годишно.

Във връзка с въвеждането в експлоатация на значителен размер нови активи в резултат на изпълнението на проектите, финансирани със средства по Оперативна програма

„Транспорт“ 2007-2013 г., се увеличава необходимостта от осигуряване на по-голям ресурс – материален и финансов – за поддръжка и експлоатация на системите и съоръженията. В утвърдената петгодишна програма за развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура за периода 2017-2021 г. е посочено, че ще бъдат необходими допълнителни средства в размер на 25 млн. лв. годишно за тази цел с оглед осигуряване дейността на предприятието. Предприятието има възможности да осигури частично тези необходими собствени средства, поради което е планирано завишение на размера на субсидията за текуща дейност с 10 млн. лв. на година. По този начин ще се създадат по-добри условия за изпълнение на дейностите, свързани с поддържането и безопасната експлоатация на активите. Предвидените средства за субсидии за разглеждания период са съобразени с тенденциите и възможностите за реализиране на приходи от управителя на железопътната инфраструктура от инфраструктурни такси и собствена стопанска дейност за периода 2018-2020 г.

– **„БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД**

Средствата за субсидии и други текущи трансфери се предоставят на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното му задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и дружеството.

Средствата за субсидии и други текущи трансфери за „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД са планирани по бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Предвижда се запазване на размера на средствата за субсидии и други текущи трансфери за периода 2018-2020 г. на нивото от 2017 г. – по 175 млн. лв. на година.

– **„Български пощи“ ЕАД**

Средствата за субсидии и други текущи трансфери се предоставят на „Български пощи“ ЕАД във връзка с изпълнението на задължението за извършване на универсалната пощенска услуга, възложено му със Закона за пощенските услуги в случаите, когато това задължение води до нетни разходи и представлява несправедлива финансова тежест за него.

Средствата за субсидии и други текущи трансфери за „Български пощи“ ЕАД са планирани по бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, като за периода 2018-2020 г. те са планирани в размер на 15 млн. лв. на година.

– **Субсидии и други текущи трансфери за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони**

Ежегодно в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони на основание Закона за автомобилните превози. Тези превози имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в чертите на града и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център.

Чрез този вид финансово подпомагане държавата осигурява задоволяване потребностите на населението от пътнически превози при определено гарантирано качествено ниво и достъпни цени, съобразени с покупателната способност, посредством въвеждането на определени задължения за транспортните оператори. Изпълнението на параметрите за качество, надеждност и достъпни цени на автомобилните превози ще съдейства и за постигане на целите за повишаване на мобилността и комуникациите на населението, минимизиране на регионалните различия, подобряване на заетостта и намаляване на безработицата.

За осъществяване на превозите на пътници в съответствие със сключените към момента договори средствата за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, в т.ч. и за Столична община, се предвижда да бъдат увеличени. За 2018 г. същите ще се увеличат с 3,5 млн. лв. спрямо 2017 г., а именно предвидени са 26,5 млн. лв., в т.ч. 9,5 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 17 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони (без Столична община). За 2019 г. и 2020 г. средствата се увеличават с по 5 млн. лв. спрямо 2017 г. или общо 28 млн. лв., от които 9,5 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт.

2.17.2 Компенсации за преференциални пътувания

Предоставянето на права за безплатни и по намалени цени превози в общественя транспорт/железопътен, автомобилен или друг вид транспорт/ на определени категории правоимащи лица е елемент на провежданата социална политика. Средствата за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, се осигуряват ежегодно от държавния бюджет на основание Закона за автомобилните превози, Закона за железопътния транспорт и Закона за предучилищното и училищното образование. Предоставянето на част от тях, например тези за транспорта на деца и ученици по Закона за предучилищното и училищното образование, е свързано с изпълнението на държавната политика за осигуряване на равен достъп до предучилищна подготовка и училищно образование.

Средствата, осигурявани от държавния бюджет за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, са предназначени да покрият разликата между цената на издадени превозни документи с намаление и тази по редовна тарифа на определени категории пътници, в т.ч. ветерани от войните, военноинвалиди, военнопострадали, лица, получаващи пенсия при условията на глава шеста от КСО, навършили възраст по чл. 68, ал. 1-3 от същия кодекс, деца до 7 навършени години и деца от 7 до 10 навършени години, ученици, студенти и докторанти в редовна форма на обучение и др.

Средствата за компенсации за периода 2018-2020 г. се предвижда да бъдат увеличени с по 5 млн. лв. на година спрямо равнището от 2017 г. и да са в размер на 101,8 млн. лв. годишно, като увеличението да бъде в частта за безплатния транспорт за деца и ученици по чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование и средствата за тази цел да бъдат увеличени от 25,5 млн. лв. на 30,5 млн. лв. годишно. Мотив за това увеличение е, че с влизането в сила на Закона за предучилищното и училищното образование право на безплатен транспорт получават всички пътуващи ученици, подлежащи на задължително образование, което в значителна степен разширява обхвата на правоимащите лица спрямо досегашния ред (чл. 26, ал. 3 и 4 от

отменения Закон за народната просвета), съгласно който право на безплатен транспорт имаха само децата и учениците до 16-годишна възраст.

2.17.3 Капиталови трансфери

– Национална компания „Железопътна инфраструктура”

Цялостната инвестиционна програма на НКЖИ, свързана с изграждането, рехабилитацията и развитието на железопътната инфраструктура, се осъществява със средства от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС и със средства, предвидени в централния бюджет под формата на капиталови трансфери.

На този етап инвестиционната програма е насочена към ускорена реализация на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, с оглед привеждане на инфраструктурата в съответствие с европейските норми, изисквания и стандарти, и повишаване на качеството и нивото на безопасност на железопътните превози.

Със средствата за капиталови трансфери се финансират проектите от железопътната инфраструктура, за които не се осигуряват средства от европейски източници – Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014-2020 г. (ОПТТИ 2014-2020 г.) и Механизма за свързване с Европа. В основната си част капиталовите трансфери се насочват за поддържане на техническото и експлоатационното състояние на съществуващата железопътна инфраструктура и съоръженията по сигнализация и безопасно управление на превозната дейност.

Освен това през периода 2018-2020 г. се предвижда част от капиталовите трансфери да се насочват за осигуряване на собствения принос на бенефициента (НКЖИ) по ОПТТИ 2014-2020 г. и Механизма за свързване с Европа, както и за възстановяване на предоставената временна финансова помощ на предприятието в изпълнение на ПМС № 271/2015 г. за одобряване на допълнителни плащания от централния бюджет по бюджета на МТИТС за 2015 г. за приключването на инвестиционни проекти на НКЖИ по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г. и ПМС № 62/2016 г. за одобряване на допълнителни плащания от централния бюджет по бюджета на МТИТС за 2016 г. за приключването на инвестиционни проекти на НКЖИ по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г.

В тази връзка средствата за капиталови трансфери за периода 2018-2020 г. се предвижда да се завишат с 10 млн. лв. на година в сравнение с 2017 г. и да бъдат в размер на 115 млн. лв. на година. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТИТС политика по отношение на железопътната инфраструктура и предвидените мероприятия и дейности в Годишните програми за изграждане, поддържане, развитие и експлоатация на железопътната инфраструктура.

– „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД

В средносрочната бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. са предвидени по 35 млн. лв. за всяка година.

С предвидените средства за капиталови трансфери ще се даде възможност, макар и частично, да се осигури финансиране за закупуване и основен ремонт на подвижен състав, както и да се погасяват задълженията на дружеството към финансови

институции във връзка с закупения подвижен състав. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТИТС политика по отношение на железопътния транспорт и предвидените в тази връзка мероприятия и дейности.

– ***ДП „Пристанищна инфраструктура”***

В съответствие със Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България финансирането на дейностите по изграждане, реконструкция, рехабилитация и поддържане на пристанищата за обществен транспорт с национално значение е предвидено да се осъществява освен с пристанищни такси и със средства от държавния бюджет, когато това е необходимо.

За разглеждания период ще бъде необходимо участие на държавния бюджет под формата на капиталови трансфери за финансиране на капиталовите разходи на предприятието. Капиталовите трансфери от централния бюджет се предвижда да бъдат в размер на 11 млн. лв. за всяка година от периода 2018-2020 г.

– ***Финансиране на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация***

През периода 2018-2020 г. ще продължи изпълнението на програмите за отстраняване на нанесените екологични щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация. Финансирането от държавния бюджет на тези програми е на основание Закона за опазване на околната среда. С изпълнението на програмите се цели трайно отстраняване на замърсяването от промишлената и добивна дейност на повърхностните и подземни води и почви, с оглед подобряване на работната и околната среда на работещите в предприятията и населените места в района на дружествата. По-голямата част от средствата ще бъдат насочени към изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас” АД и „Оловно цинков комплекс“ АД – Кърджали. През периода 2018-2020 г. предстои довършване на програмите на „Агрополихим” АД – Девня и „Геосол“ АД – Провадия. В тази връзка се предвижда средствата за тази цел в средносрочната бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. да са по 5 млн. лв. на година.

Част IV.

Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2018-2020 г.

Политиките в бюджета по отношение на общините са насочени към разширяване на възможностите за тяхното устойчиво и балансирано развитие, повишаване ефективността и подобряване на качеството и обхвата на дейностите на местно равнище. Основно предизвикателство пред общините е продължаване на действията за финансово оздравяване на общинските финанси и привеждане на фискалните показатели и правила за дълга и финансовото състояние в съответствие с изискванията на Закона за публичните финанси.

Табл. IV-1: Бюджетни взаимоотношения с общините (в хил. лв.)

Бюджетни взаимоотношения	2017	от тях:		Прогноза 2018	от тях:		Разлика 2018-2017	Прогноза 2019	Прогноза 2020
		местни	делегирани		местни	делегирани			
Общо	2 881 352,5	428 213,5	2 453 139,0	3 279 744,3	428 588,3	2 851 156,0	398 391,8	3 622 557,2	3 966 910,5
Обща субсидия за държавни дейности	2 423 034,2		2 423 034,2	2 809 426,0		2 809 426,0	386 391,8	3 150 238,9	3 492 592,2
Обща изравнителна субсидия	274 000,0	274 000,0		279 000,0	279 000,0		5 000,0	279 000,0	279 000,0
Трансфер за зимно поддържане и снегочистване	30 228,1	30 228,1		33 228,1	33 228,1		3 000,0	34 228,1	35 228,1
Целева субсидия за капиталови разходи	154 090,2	123 985,4	30 104,8	158 090,2	116 360,2	41 730,0	4 000,0	159 090,2	160 090,2

В КФП е предвидено общо увеличение на собствените приходи на общините във връзка с тенденция за нарастване на постъпленията от имуществени данъци, общинските такси и приходите и доходи от собственост. Разчетите са положителни в съответствие с въведените механизми на взаимодействие между централната и местните власти, както и на усъвършенстване на системите за управление и администриране на местните данъци и такси. Допълнителни положителни ефекти върху собствените приходи на общините се очакват в резултат на предприемането на действия за подобряване на събираемостта им.

Относителният дял на общинските разходи за 2018 г. достига **5,4%** от БВП, а дялът на разходите за местни дейности е разчетен на **48,0%** от общите разходи на общините. Относителният дял на общинските разходи в общата структура на разходите по КФП достига **14,8%**.

Увеличение за 2018 г. има в размера на бюджетните взаимоотношения между общините и централния бюджет с 398,4 млн. лв., в т.ч.: на общата субсидия за делегираните от държавата дейности – с 386,4 млн. лв.; на изравнителната субсидия – с 5,0 млн. лв.; на трансферите за зимно поддържане и снегочистване – с 3,0 млн. лв.; на целевата субсидия за капиталови разходи – с 4,0 млн. лв.

Средствата за всяка делегирана от държавата дейност се определят по утвърдените стандарти и натурални показатели, съгласувани с отрасловите министерства и Националното сдружение на общините в Република България.

Част V.

Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2018-2020 г.

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД

При планиране на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз, са взети под внимание новите правила за програмен период 2014-2020 г., етапът на изпълнение на всяка една от програмите, особеностите на подпомаганите сектори, както и характерът и сроковете за реализация на отделните проекти. Анализирани са опитът от стартирането на програмен период 2007-2013 г. и направените изводи са отчетени при изготвянето на настоящите прогнози.

Оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, са насочени към изграждане на балансирана и устойчива транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение и към развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието. Този вид оперативни програми обхващат проекти с голям мащаб, от национално значение, реализирани поетапно във времето с ангажиране на значителен ресурс за изпълнението им, за разлика от програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, които са насочени към насърчаване на заетостта на населението и подпомагане на най-нуждаещите се, и поради спецификата на изпълняваните мерки при такъв тип проекти се генерират регулярни, но сравнително по-малки по обем разходи.

Двустранните програми за трансгранично сътрудничество (ТГС) по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II) на Европейския съюз имат за цел преодоляването на общи предизвикателства, установени съвместно в граничните региони, като същевременно се засилва процесът на сътрудничество за целите на разширяването и цялостното хармонично развитие на Европейския съюз. Същите се очаква да навлязат в етапа на същинското си изпълнение през 2018 г. с последващо увеличаване на разходите през следващите две години от прогнозния период.

По отношение на приходната част са взети предвид и промените в подхода за предоставяне на средства от страна на ЕК, а именно начинът и сроковете на предоставяне на предварителното финансиране, както и въведеното годишно

уравняване на сметки, което ще оказва влияние на стойността на приходите през всички години от прогнозния период.

Съгласно приетите в края на 2013 г. регламенти в периода 2018-2022 г. ЕК ще превежда на държавите членки годишно предварително финансиране, като за 2018 г. то е в размер на 2,75%, а за периода от 2019 г. до 2022 г. по 3% от европейската компонента в бюджетите на оперативните програми без резерва за изпълнение.

С Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета се въвежда и годишно уравняване на сметките с ЕК на база представените от държавите членки годишни счетоводни отчети, които се представят на ЕК до 15 февруари на година „n+1”. В тези отчети се включва информация за изминалата счетоводна година, която обхваща периода от 1 юли на година „n-1” до 30 юни на година „n”. Съгласно това правило ЕК ще възстановява текущо 90% от допустимите разходи, включени в изпратените от държавите членки заявления за плащания, а останалата за възстановяване част ще се изчислява след приспадане на полученото годишно предварително финансиране и вече получените 90%. При годишното уравняване на сметките се взимат под внимание следните компоненти: общият размер на допустимите разходи, включени в исканията за плащане, изпратени до ЕК; отписаните и възстановените суми; сумите, подлежащи на възстановяване към края на счетоводната година; неподлежащите на събиране суми, както и полученото годишно предварително финансиране. На база на изчисленията Комисията уравнява съответното годишно предварително финансиране и изплаща всяка допълнителна дължима сума в срок от 30 дни от приемането на годишните счетоводни отчети.

Изключително важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, би довело до намаляване размера на разходите, които се сертифицират към ЕК, което от своя страна ще се отрази в намаление на постъпленията към Република България през съответните години.

1.1. РАЗХОДНА ЧАСТ

При планирането на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз за периода 2014-2020 г., са взети под внимание:

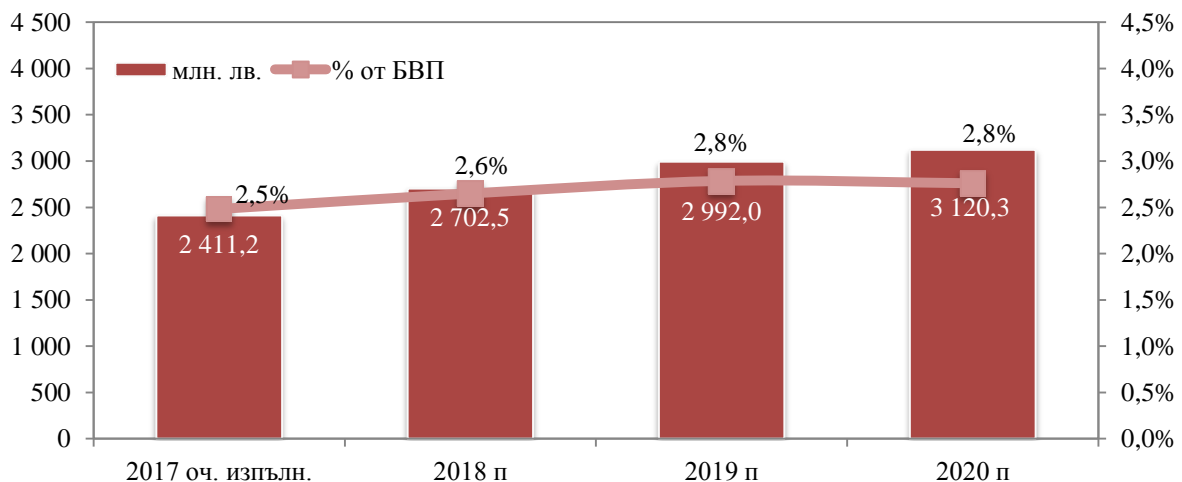
- етапът на изпълнение оперативните програми;
- постигнатите резултати по оперативните програми за периода 2015-2016 г.;
- прогнозите на управляващите органи за периода 2018-2020 г.;
- изпълнението на прогнозите на управляващите органи за минали години;
- спецификите на отделните оперативни програми от гледна точка на икономическата област, към която са насочени;
- плавно адаптиране на системите за управление и контрол към новата/изменената национална нормативна уредба.

Наблюдаваното забавяне при реализирането на планираните разходи за 2017 г. в резултат на ангажираността на управляващите органи с приключването на програмен период 2007-2013 г., новата нормативна уредба на европейско и на национално равнище, както и времето, необходимо за адаптиране на системите за управление и контрол към нея, се очаква да доведе до изместване на разходи към следващите години. Въпреки това, договорените до момента средства дават основание да се очаква, че през 2018 г. ще започне същинската реализация на проектите, финансирани чрез оперативните програми.

Прогнозите са съобразени и с факта, че към края на 2018 г. почти пред всички оперативни програми ще стои предизвикателството на правилото за автоматично освобождаване от ангажимент (т.нар. правило N+3). Очаква се големите проекти, финансирани чрез ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“, чиито апликационни форми са/ще бъдат подадени пред ЕК, да навлязат в етапа на интензивно строителство в периода, който касае прогнозата. Също така временното спиране на плащанията от страна на ЕК по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ се оценява като фактор с умерен потенциал за влияние върху плащанията по програмата за първите девет месеца от 2017 г., което ще доведе до изместване на разходи през 2018 г.

Отчетена е и необходимостта от текущо осигуряване на национални средства за извършване на плащания във връзка с въведените правила за възстановяване от 90% от сертифицираните разходи преди годишното уравниване на сметките с ЕК на база представените от държавите членки годишни счетоводни отчети.

Граф. V-1: Разходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2017-2020 г.

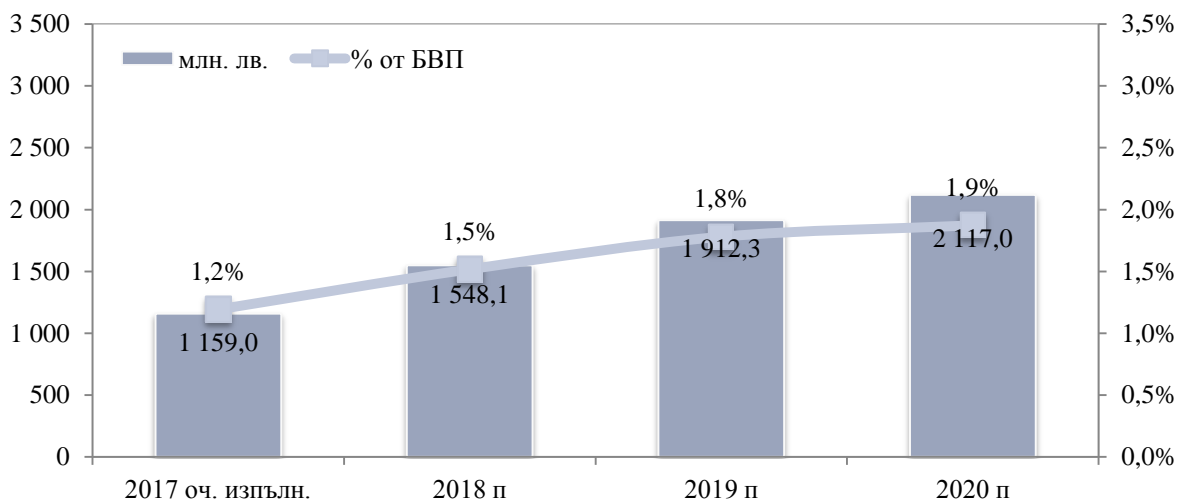
1.2. ПРИХОДНА ЧАСТ

Планираните приходи за периода 2018-2020 г. по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз, включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

Прогнозните приходи са изчислени, като са взети под внимание следните особености:

- 90% от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година. Съгласно правилата на ЕК само заявленията за плащане, които държавата членка изпраща до 31 октомври гарантирано ще бъдат възстановени в рамките на годината, в която са изпратени. Поради тази причина всички заявления за плащане, които се очаква да бъдат изпратени след тази дата, са планирани за получаване през следващата година;
- 90% от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през първите десет месеца на настоящата година;
- до 10% от размера на сертифицираните разходи през предходната счетоводна година, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК при годишното уравниване на сметките;
- предварителното годишно финансиране, което се очаква да получи/възстанови България след годишното уравниване на сметките.

Граф. V-2: Приходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2017-2020 г.

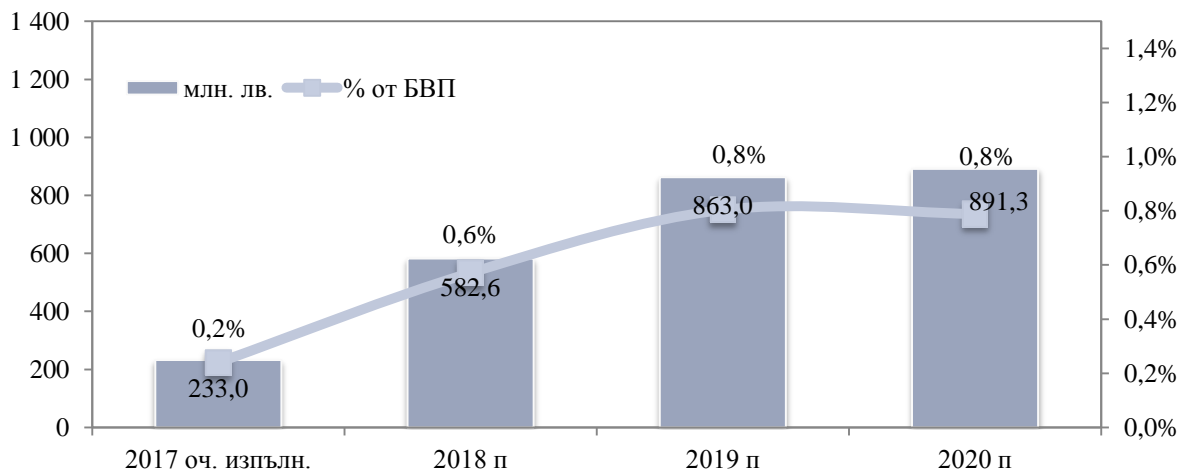

2. ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“

2.1. ПРИХОДИ И ПОСТЪПЛЕНИЯ

При разработване разчетите за приходите и постъпленията за периода 2018-2020 г. по програмите, финансирани от ЕС, са взети под внимание определените индикативни размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период. Очакваните приходи и постъпления по години са, както следва: за 2018 г. – 2 456,5 млн. лв.; за 2019 г. – 2 697,2 млн. лв. и за 2020 г. – 2 724,6 млн. лв.

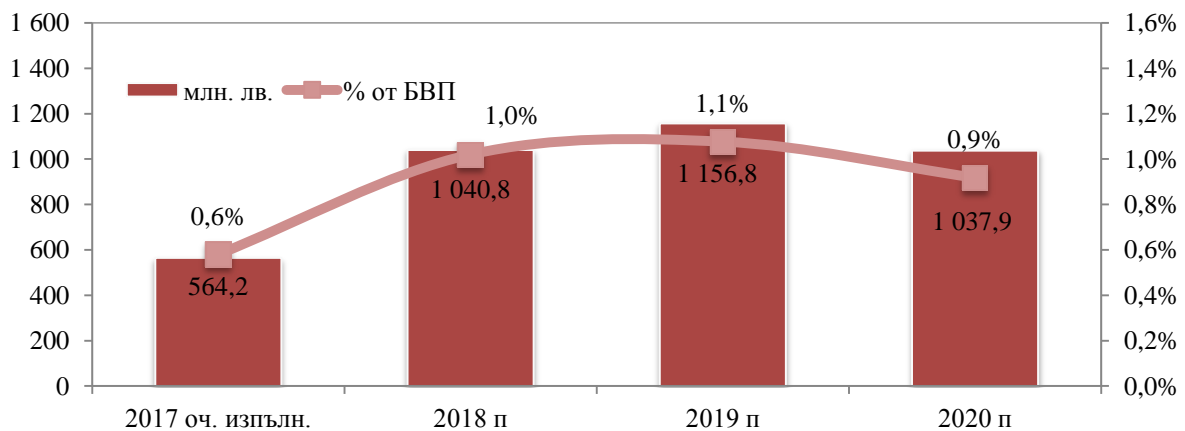
Граф. V-3: Приходи (без постъпленията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2017-2020 г.

2.2. РАЗХОДИ И ПЛАЩАНИЯ

Очакваните разходи и плащания за периода 2018-2020 г. са, както следва: за 2018 г. – 2 912,5 млн. лв.; за 2019 г. – 2 989,2 млн. лв. и за 2020 г. – 2 870,6 млн. лв.

Граф. V-4: Разходи (без плащанията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2017-2020 г.

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към осигуряване на стабилна пазарна среда, подкрепа на доходите на земеделските стопани и развитие на селските райони.

Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политика са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските стопани (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

По линия на първия стълб на ОСП ще се изплащат средства за подпомагане на земеделските стопани по обвързани и необвързани с производството схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

По схемата за единно плащане на площ през 2018 г. се предвижда да бъдат усвоени **1 551,4** млн. лв. – директни плащания на земеделски стопани – плащания за сметка на ЕС. През 2019 г. директните плащания ще възлизат на **1 554,4** млн. лв. и **1 557,4** млн. лв. за 2020 г.

Мерките за пазарна подкрепа за периода 2018-2020 г. могат да включват различни механизми – интервенции, с цел стабилизиране на пазара в сектори като зърнени култури, ориз, мляко; експортни субсидии за компенсирание на разликите в цените в ЕС и световния пазар; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти; пазарна подкрепа за вино (преструктуриране на лозя), пчеларство и други.

Общият бюджет за финансиране на пазарни мерки за 2018 г. е в размер на **144,7** млн. лв., от които **88,3** млн. лв. са средства от ЕС и **56,4** млн. лв. представляват национално съфинансиране. Общият бюджет за 2019 г. е в размер на **135,4** млн. лв., от които **79,8** млн. лв. са средства от ЕС и **55,6** млн. лв. представляват национално съфинансиране, а за 2020 г. – **126,1** млн. лв., от които **77,2** млн. лв. са средства от ЕС и **48,9** млн. лв. представляват национално съфинансиране.

Съгласно законодателството на ЕС национално съфинансиране се прилага по следните пазарни мерки: Схема „Училищен плод“; Схема „Училищно мляко“, „Подпомагане на групи производители на плодове и зеленчуци“; Подпомагане в сектор Вино - мярка „Промоции на вина в трети страни“; „Публична интервенция на зърно“; „Национална програма за пчеларство“ и „Промоционални програми за земеделски продукти“.

По линия на втория стълб на ОСП ще се изплащат средствата за развитие на селските райони, както следва:

- за 2018 г. – **1 178,1** млн. лв., от които **967,3** млн. лв. са средства от ЕС и **210,8** млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2019 г. – **1 260,6** млн. лв., от които **1 030,0** млн. лв. са средства от ЕС и **230,6** млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2020 г. – **1 126,1** млн. лв., от които **923,7** млн. лв. са средства от ЕС и **202,4** млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания.

За програмен период 2014-2020 г. се предвижда с финансираните мерки по ПРСР да се осъществят шест приоритета на ЕС за развитие на селските райони:

- стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;
- повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и укрепване на жизнеспособността на стопанствата;
- насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска в селското стопанство;
- възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горското стопанство;
- насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горския сектор;
- насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за селскостопанската политика са, както следва:

Табл. V-1: Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2018-2020 г.

	(в млн. лв.)		
	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Средства от ЕС	2 607,0	2 664,2	2 558,3
Национално съфинансиране и авансови плащания	267,2	286,2	251,3
Общо	2 874,2	2 950,4	2 809,6

ОБЩА РИБАРСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

Преобладаващата част от мерките по Програмата за морско дело и рибарство за периода са насочени към:

- повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство;
- насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- диверсификация на дейностите в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика;
- подобряване на пазарната организация за продуктите на риболов и аквакултурите;
- рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за общата рибарска политика са, както следва:

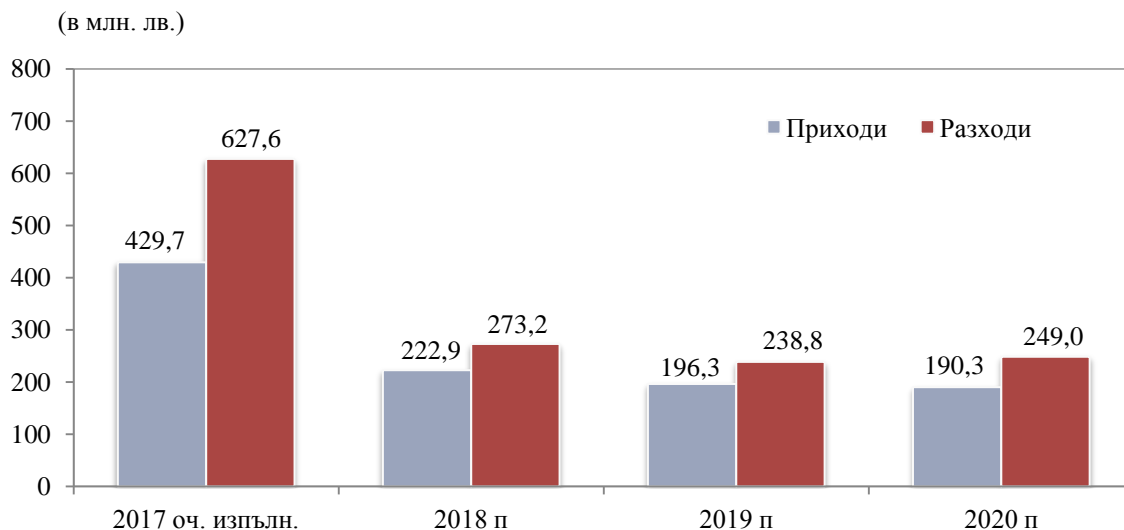

Табл. V-2: Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2018-2020 г.

	(В МЛН. ЛВ.)		
	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Средства от ЕС	29,6	30,1	46,7
Национално съфинансиране и авансови плащания	8,7	8,6	14,3
Общо	38,3	38,7	61,0

3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМЪТ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

Със средносрочната бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по други сметки за средства от Европейския съюз и средства по международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз. Разчетите са изготвени на база предложенията на първостепенните разпоредители с бюджет за очакваните приходи и разходи, включително и за съфинансирането им, по различните международни програми, проекти и договори, като например: Европейски фонд „Вътрешна сигурност“, Европейски фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Центрове за повишаване готовността на населението за реакция при наводнения, Българо-швейцарска програма за сътрудничество, Програма за „Развитие на бизнеса, иновациите и МСП“, Програма за фонд „Солидарност“, Програма „Еразъм+“, Програма за Статистически изследвания на ЕВРОСТАТ, Седма рамкова програма, Програма за Европейски потребителски център, Програма за Изследване на структурата на земеделските стопанства, Програма „Европейска мрежа за миграция“, Програма за „Митници 2020“ и „Фискалис 2020“, Програма за „Хоризонт 2020“, Механизъм за свързване на Европа, различните програми за трансгранично сътрудничество и др.

Граф. V-5: Приходи и разходи по другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС за периода 2017-2020 г.

4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

Прогнозата за размера на вноската на Република България в общия бюджет на ЕС по години за периода 2018-2020 г. е както следва: **1 122,8** млн. лв. за 2018 г., **1 208,7** млн. лв. за 2019 г. и **1 303,0** млн. лв. за 2020 г.

Тази прогноза е изготвена въз основа на новото Решение на Съвета относно системата на собствени ресурси на ЕС (2014/335/ЕС, Евратом), което влезе в сила от 1 октомври 2016 г. и се прилага със задна дата от 1 януари 2014 г.

Прогнозата за вноските на България в бюджета на ЕС за периода 2018-2020 г. е изготвена въз основа на следните прогнозни данни:

- Данни за бюджетните кредити за поети задължения на ЕС за периода 2018-2020 г. от приложението към Съобщението на Комисията до Съвета и Европейския парламент „Техническа корекция на финансовата рамка за 2017 г. в съответствие с промените в БНД (Членове 6 и 7 от Регламент № 1311/2013 на Съвета за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2014-2020)” (Документ COM(2016) 311 final);
- Прогнозни данни за приходите от мита за България, предоставени от Агенция „Митници” и основаващи се на все по-либералната политика на ЕС, насочена към разширяване на обхвата на споразуменията за свободна търговия и споразуменията за икономическо партньорство, на данни за периода 2018-2020 г. от пролетната макроикономическа прогноза, на прогнозни данни на Световната банка за очакван ръст на цените на почти всички стоки (селскостопански и промишлени) в периода 2018-2020 г., както и на очакванията за ръст на общия индекс на цените на внасяните стоки;
- Прогнозни данни за базата на ДДС за България за целите на собствените ресурси на ЕС за периода 2018-2020 г., изготвени от Министерството на финансите;
- Прогнозни данни за БНД на България за периода 2018-2020 г. от пролетната макроикономическа прогноза за периода 2017-2020 г., изготвени от Министерство на финансите;
- Прогнозни данни за приходите от мита, базите на ДДС и БНД по ЕСС 2010 на останалите държави членки от одобрените прогнози за 2017 г. от Консултативния комитет по собствени ресурси – подкомитет „Прогнози” (ККСР-„Прогнози“) на 18 май 2016 г.

Оценка на бюджетните ефекти от промените в допусканията, макроикономическите показатели и/или в нормативната уредба по години за периода 2018-2020 г.

Проведените симулации показват, че промяната в размера на всеки един от компонентите на вноската на България в бюджета на ЕС, както и на лежащите в основата му приходи и/или макроикономически показатели, би довела до правопрпорционално изменение и на общия размер на вноската.

Конкретно по отношение на ресурса на база ДДС следва да се има предвид, че нарастването на т.нар. „ДДС-база“ на съответната държава членка, въз основа на която

се изчислява и самият ресурс на база ДДС, е ограничено до 50% от brutния ѝ национален доход и в този смисъл ресурсът на база ДДС би могъл да нараства до определени граници. Намалването (или увеличаването) на който и да било от останалите собствени ресурси от България ще предизвика съответно увеличаване (или намаляване) на размера на ресурса ѝ на база БНД, т.е. налице е обратнопропорционална зависимост.

Поради характера на системата на собствените ресурси на ЕС и взаимнообвързаността между елементите ѝ с промени в размера на собствените ресурси, предоставяни от останалите държави членки, биха дали отражение върху размера на ресурса на база БНД от България, като зависимостта в общия случай е обратнопропорционална.

Независимо от предварителните прогнози за приходите от мита държавите членки ще превеждат (през месец $n+2$) в бюджета на ЕС 80% от реално събраните суми (през месец n).

В процеса на изпълнението на бюджета на ЕС е възможно да се наложи промяна в размера (увеличение или намаление) на вноската на България поради въздействието на следните фактори: възникналите допълнителни или непредвидени нужди от средства по бюджета на ЕС при изпълнение на разходните политики; промяна в размера на другите приходи на ЕС (извън собствените ресурси); промяна в размера на събраните традиционни собствени ресурси от всички държави членки; периодични актуализации на данните за предишни години за хармонизираната ДДС-база и за brutния национален доход на държавите членки с оглед постигане на по-голяма точност при изчислението на вноските им и др.

Представената прогноза е направена при допускането, че през целия период 2018-2020 г. Обединеното кралство ще бъде пълноправен член на ЕС и няма да има промени нито в разходната, нито в приходната страна на бюджета на ЕС в тази връзка. Причина за това е фактът, че към настоящия момент не са ясни резултатите от споразумението за напускане на ЕС, което следва да се сключи съгласно член 50 на Договора за ЕС.

Поради посочената по-горе несигурност във връзка с напускането на ЕС от страна на Обединеното кралство и липсата на категорична информация за произтичащи промени на законодателството на ЕС в областта на бюджета на ЕС, настоящата прогноза не се основава на допускания за промени в европейското законодателство в областта на МФР и на системата на собствените ресурси в периода 2018-2020 г.

Същевременно следва да се има предвид, че проведените симулации, основаващи се на сценарии, изградени върху различни допускания, показват, че евентуалното отражение на напускането на Обединеното кралство би могло да доведе до промени в годишната вноска на България в бюджета на ЕС, вариращи от намаление с 6,6% до увеличение със 7,2%.

5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

В таблицата по-долу са представени очакваните макроикономически ефекти от усвояването на средствата от ЕС¹⁴ за периода 2018-2020 г. За изчислението им е използван макроиконометричният модел СИБИЛА 2.0¹⁵ ¹⁶. Оценявани са ефекти¹⁷, дефинирани като промени в нивата на основни макроикономически показатели в средносрочен хоризонт.

Табл. V-3: Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС

Макроикономически показател	Ефект към 2020 г.
БВП	4,9%
Износ на стоки и услуги	0,7%
Внос на стоки и услуги	11,5%
Текуща сметка, % от БВП	- 5,7 пр.п.
Частно потребление	5,9%
Частни инвестиции	20,5%
Заетост (15-64 г.), хил.	7,8%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-3,6 пр.п.
Средна работна заплата	3,3%
Инфлация по ХИПЦ	1,1 пр.п.
Бюджетен баланс, % БВП	0,4 пр.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0.

Оцененият общ ефект върху българската икономика от планираното усвояване на средствата от ЕС е положителен, като към 2020 г. нивото на БВП се очаква да бъде с 4,9% по-високо в сравнение със сценария, при който тези средства не се оползотворят.

Основата за този ефект е положителното влияние върху производството в страната, което е следствие на увеличението в инвестиционните разходи. Същевременно допълнителен импулс се генерира по линия на частното потребление поради допълнителен ръст в заетостта и средната работна заплата. Позитивният ефект върху въпросните основни компоненти на БВП е прогнозиран да достигне 20,5% за частните инвестиции и 5,9% за частното потребление. Същевременно по-високото равнище на БВП се предвижда да бъде съпътствано от слабо ускоряване на инфлацията от 1,1 пр.п. към 2020 г.

¹⁴ Обект на анализа са средствата от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, които съфинансират изпълнението на съответните оперативни програми.

¹⁵ Simulation model of Bulgaria's Investment in Long-term Advance – SIBILA 2.0

¹⁶ Предвид спецификата на модела е направена експертна оценка на Министерството на финансите за разпределението на общата сума на прогнозното усвояване на средствата от ЕС по типове фактори за дългосрочен растеж.

¹⁷ Цялостните ефекти от изпълнението на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, върху икономиката са получени като разлика между два сценария – базисен сценарий, в който е симулирано развитието на икономиката без планираните интервенции, и хипотетичен алтернативен сценарий, който отчита планираното усвояване на средствата от ЕС.

По отношение на пазара на труда, симулациите показват допълнителен ръст от 3,3% в средната работна заплата и 7,8% в броя на заетите, както и подобряване на нивото на безработица, което към края на 2020 г. се очаква да е с 3,6 пр.п. по-ниско в сравнение със сценария без средства от ЕС. Каналите, чрез които средствата от ЕС влияят на пазара на труда, са два. От една страна в направените симулации са включени ефектите от директната намеса на програмите, съфинансирани със средства от ЕС, на пазара на труда, чрез мерките за създаване на заетост и преквалификация на работната сила, а от друга са отразени и очакванията за неговото развитие в резултат на повишената икономическа активност, генерирана от допълнителните инвестиции.

Анализът показва, че планираното изпълнение на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, води до подобряване на бюджетния баланс с 0,4 пр.п. от БВП към 2020 г. Това се дължи на по-благоприятната икономическа конюнктура и съпровождащото разширяване на данъчната база в резултат на предвидените допълнителни инвестиции от средствата от ЕС. Така приходите в държавния бюджет се очаква да надвишат преките правителствени разходи, обвързани със съфинансиране на инвестиционните проекти.

Увеличената производствена активност, която е силно зависима от внос на суровини, както и ускореният ръст на доходите, се очаква да повишат допълнително вноса на стоки и услуги с 11,5% към 2020 г. Износът, от друга страна, се очаква да отбележи по-скромен допълнителен ръст (0,7%) в този тригодишен хоризонт, тъй като за пълното проявление на очаквания ефект от изпълнението на програмите върху конкурентоспособността на българските стоки и услуги е необходим по-дълъг период. В резултат на това, в средносрочен план балансът по текущата сметка на платежния баланс ще се влоши с 5,7 пр.п. от БВП.

Част VI.

Политика по дълга и финансирането за периода 2018-2020 г.

Политиката на правителството за управление на държавния дълг за следващия тригодишен период ще бъде насочена към осигуряване необходимите средства за рефинансиране на дълга в обращение, при необходимост финансиране на бюджетните дефицити и обезпечаване на стабилността на фискалния резерв на оптимално възможна цена и приемлива степен на риск. Управлението на държавния дълг ще бъде в съответствие с основните цели и правила на фискалната политика и управлението на публичните финанси и ще отчита състоянието и прогнозите в тригодишен хоризонт на основните макроикономически показатели.

Усилията ще бъдат насочени към обезпечаване достъпа на правителството до пазарно-ориентирано финансиране основно на местния пазар и контролиране на темповете на изменение на параметрите на държавния дълг. Планирането и провеждането на емисионна политика ще бъде съобразено както с нуждите от финансиране и бюджетните потоци, така и с предприетите мерки за насърчаване на вторичния пазар чрез предоставяне на високоликвидни дългови инструменти, позиционирани в различни матуритетни сегменти. Използването на място за търговия на вторичен пазар (платформа за електронна търговия /МСТ/ и регулиран пазар) ще допринесе за развитието и модернизацията на пазара на държавни ценни книжа в България, вкл. ще отговори на регулаторните реформи на ниво ЕС – MiFIDII/MiFIR, CRR/CRDIV.

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ

Номиналният размер на държавния дълг в края на 2016 г. възлиза на 25 751,1 млн. лв., в т.ч. външен дълг 19 026,5 млн.лв. (73,9%) и вътрешен – 6 724,6 млн. лв. (26,1%).

В лихвената и валутна структура на дълга към края на годината се запазва ясно изразеният превес на задълженията с фиксиран лихвен процент – 95,0% (при 93,3% в края на 2015 г.) и стабилизиране на големия относителен дял на еуровия и левовия компонент на дълга – 99,2% (при 99,0% в края на 2015 г.). Отчетената тенденция при горепосочените показатели се дължи основно на емитираните в началото на годината емисии еврооблигации на международните капиталови пазари в рамките на глобалната средносрочна програма в размер на 3,9 млрд. лв. (1,994 млрд. евро).

И през следващия тригодишен период се предвижда при поемането на нови правителствени задължения да се запази тенденцията за поемане на дълг с фиксирани лихвени купони, деноминиран в лева и евро, с цел минимизиране на лихвения и валутен риск при бъдещото обслужване на дълга. Изборът на матуритетната структура на новите дългови книжа ще бъде съобразен с преобладаващите пазарни условия, инвеститорското търсене и съществуващия погасителен профил на държавния дълг. Целта на емисионната политика на вътрешния пазар през периода ще бъде да обезпечи

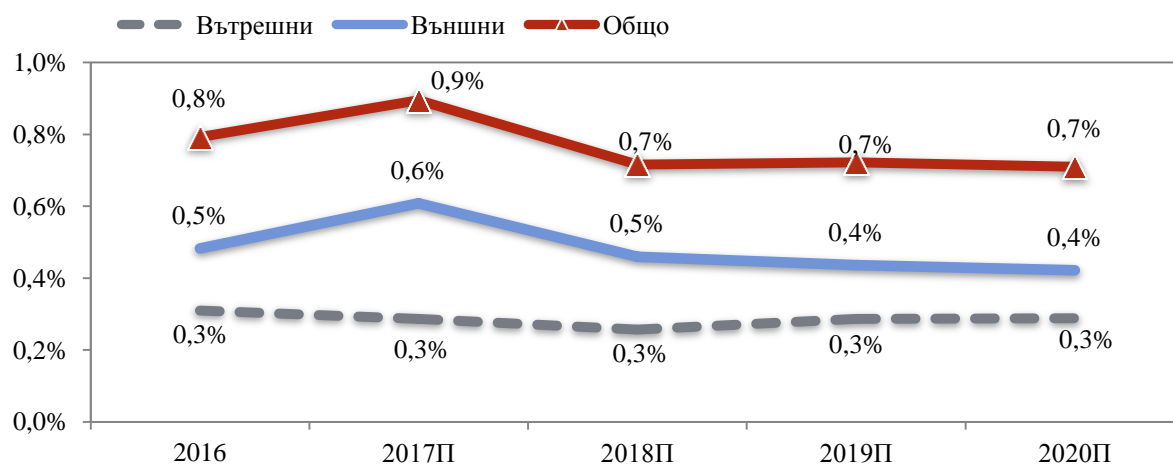
рефинансирането на падежиращия се дълг и наличието на ликвидни бенчмаркови облигации в основните матуритетни сегменти.

През периода 2018-2020 г. се предвижда поемането на нов вътрешен държавен дълг в границите между 1 и 2 млрд. лв. годишно, предназначени за рефинансиране на дълга в обращение.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2018-2020 г. съотношението на държавния дълг към прогнозния БВП се очаква да отбележи спад и да достигне до ниво от 22,3% към края на периода в резултат основно на погашения по дълга в обращение.

През следващите три години съотношението лихвени разходи спрямо прогнозния БВП се предвижда да се запази в рамките под 1,0%.

Граф. VI-1: Съотношение на лихвените разходи към БВП

Повишението на лихвените разходи през 2017 г. се дължи на предстоящото падежиране през м. юли на емитираните на МКП еврооблигации с номинал от 950 млн. евро и лихвен купон от 4,25%. След тяхното изплащане се предвижда намаление на съотношението лихвени разходи/БВП.

2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ

Към края на 2016 г. размерът на държавногарантирания дълг възлиза на 1 673,7 млн. лв., като бележи значително увеличение в сравнение с края на 2015 г. (586,4 млн. лв.). Основната част от него се формира от външни държавногарантирани заеми. Към края на 2016 г. съотношението на държавногарантирания дълг/БВП нараства до 1,8% при 0,7% към края на 2015 г. Увеличението на номиналния размер на държавногарантирания дълг и съответно на съотношението държавногарантиран дълг/БВП, към края на 2016 г., е вследствие на усвоените средства по двата държавногарантирани заема на ФГВБ на обща стойност 550 млн. евро, съответно от Международната банка за възстановяване и развитие (250 млн. евро) и Европейската банка за възстановяване и развитие (300 млн. евро).

Във връзка с изпълнение на Националната програма за енергийна ефективност през м. април 2016 г. Народното събрание ратифицира кредитното споразумение между

Българската банка за развитие и Банката за развитие на Съвета на Европа за отпускане на заем в размер на 150 млн. евро, като към края на годината са усвоени 45 млн. евро.

По отношение на поемането на нови държавни гаранции през периода 2018-2020 г. ще продължи следването на последователен аналитичен подход и законово регламентираната практика при отчитане степента на тяхната ефективност в контекста на изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчаване развитието на ключови сектори в икономиката.

3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ

За периода 2018-2020 г. не се предвижда поемане на нов дълг под формата на финансов лизинг или други форми на дълг от първостепенните разпоредители с бюджет, както и по договори за заеми за финансиране на проекти по оперативните програми чрез финансови инструменти от финансови посредници, избрани от „Фонд мениджър на финансови инструменти в Република България“ ЕАД.

4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО

4.1. ФИНАНСИРАНЕ ПО ЧЛ. 9, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане (ЗЕЗ) в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средства от централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ (дейността за сметка на държавата), като предвидените в държавния бюджет за 2017 г. средства за тази цел са в размер на 100 млн. лв.

За периода 2018-2020 г. се предвижда запазване на размера на средствата – по 100 млн. лв. за всяка от годините.

4.2. ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ПРИВАТИЗАЦИЯ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

Прогнозните постъпления от приватизация и следприватизационен контрол по държавния бюджет за периода 2018-2020 г. са съответно 11,0 млн. лв. за 2018 г., 43,9 млн. лв. за 2019 г. и 2,1 млн. лв. за 2020 г. Основните приходи по години се очакват от продажбата на следните дружества:

- 2018 г. – „Транзитна търговска зона Варна“ АД, „ВМТ Орбита“ АД, „Русалка“ ЕООД, „Пазар за плодове и зеленчуци“ АД, „Институт по маркетинг“ ЕАД;
- 2019 г. – „Научни изследвания по геодезия и фотограметрия“ ЕООД, „Слънчев бряг“ АД, „Сортови семена Елит“ ЕАД, „САПИ“ ЕООД;
- 2020 г. – „ГУСВ“ ЕАД, „Пловдивпроект“ ООД.

Очакват се и постъпления от продажба на имоти, частна държавна собственост, миноритарни пакети и от осъществяване на следприватизационен контрол.

Част VII.

Перспективи за развитието на публичните финанси

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

В този раздел се разглежда устойчивостта на фискалната позиция, като се оценява текущото състояние на публичните финанси от гледна точка на бъдещото нарастване на публичните разходи, свързани със застаряването на населението. За тази цел се използват индикаторите за устойчивост S1 и S2, изчислени по методология, разработена от ЕК¹⁸. Индикаторът за фискална устойчивост в средносрочен план (S1) показва необходимата корекция в структурното първично бюджетно салдо, подsigуряваща ниво на правителствения дълг до 60% от БВП през 2030 г. Индикаторът за фискална устойчивост в дългосрочен план (S2) показва необходимата корекция в текущия първичен баланс, за да се спази времевото бюджетно ограничение (дисконтираната стойност на бъдещите структурни първични баланси да покрива равнището на дълга в настоящия момент) за безкрайно дълъг период от време с включени допълнителни разходи, произтичащи от застаряването на населението. Положителна стойност на индикаторите означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта на застаряването на населението върху публичните финанси.

Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост 2017 г.

	S1	S2
Стойност, от която:	-4,5%	1,1%
Начална бюджетна позиция	-1,2%	0,3%
Дългово ограничение	-2,6%	
Бъдещи промени в бюджетната позиция	-0,7%	0,8%

Източник: МФ

По оценки на Министерството на финансите стойността на индикатора S1 за 2017 г. е отрицателна, което според референтните стойности на ЕК¹⁹ означава нисък риск за фискалната устойчивост в средносрочен план и предполага поддържане на нивото на дълга под 60% от БВП. Стойността на индикатора S2 от 1,1% също съответства на нисък риск за фискалната устойчивост, но показва, че е необходимо коригиране както

¹⁸ Приложение 2 от Fiscal Sustainability Report 2015.

¹⁹ Референтни стойности заложи в Доклада за фискална устойчивост 2015 (Fiscal Sustainability Report 2015), посочващи степента на риск за устойчивостта на публичните финанси:

S1<0 – нисък риск; 0<S1<2.5 – умерен риск; S1>2.5 – висок риск;

S2<2 – нисък риск; 2<S2<6 – умерен риск; S2>6 – висок риск.

на началната бюджетна позиция (0,3 пр.п.), така и на компонента, свързан с разходите по застаряването (0,8 пр.п.).

Демографските промени, свързани със спад на населението в трудоспособна възраст, представляват основно предизвикателство пред публичните финанси в дългосрочен план поради увеличаване на бюджетните разходи за пенсии и здравеопазване. Ефектът от застаряването на населението ще бъде почувстван по линия на баланса на приходите и разходите по бюджета на държавното обществено осигуряване. Застаряването на населението ще се отрази в намаление на работната сила, на заетите и от там на броя на осигурените лица, които плащат осигурителни вноски. Въпреки това проведената пенсионна реформа ще ограничи тези негативни ефекти. Разходите за здравеопазване се очаква също да нараснат в резултат на увеличаващия се дял на хората във възрастовата група 65+, тъй като разходите за лечение на човек от тази група са най-високи. Останалите разходи, свързани с демографските процеси, като разходи за образование и за социални грижи, не се очаква да имат сериозно отрицателно влияние върху бюджетните разходи.

Изводите на ЕК от Мониторинговия доклад²⁰ относно устойчивостта на дълга на държавите членки на ЕС, публикуван през януари 2017 г., се припокриват с изложения анализ. Според ЕК не се очертават рискове за фискалната устойчивост на България в средносрочен план, благодарение на ниското начално ниво на дълг към БВП. В дългосрочен план рисковете пред устойчивостта също са ниски.

Оценка на структурния бюджетен баланс и годишния ръст на разходите спрямо референтния растеж на потенциалния БВП

Структурният бюджетен баланс към края на 2016 г. се оценява на 0,1% от БВП. Спрямо предходната година бе реализирана корекция от около 1,6 пр.п., което значително надхвърля препоръчаното структурно усилие от 0,5% от БВП. Съответно средната корекция за двугодишния период 2015-2016 г. е в рамките на 1 пр.п. По този начин още през 2016 г. бе постигната и надхвърлена средносрочната бюджетна цел (СБЦ) на страната за структурен дефицит от 1% от БВП. През 2017 г., когато не се очаква промяна в размера на отрицателното отклонение от потенциала спрямо предходната година (-0,3% за 2016 и 2017 г.), се планира реализирането на дефицит на сектор „Държавно управление“, който кореспондира на структурен бюджетен баланс от -0,6% от БВП. Последното остава над СБЦ за страната, с което се спазват изискванията на Пакта за стабилност и растеж и което е свързано с необходимостта от намирането на подходящ баланс между нуждата от краткосрочно стимулиране на икономиката и запазването на устойчивостта на публичните финанси в дългосрочен план. Въпреки че СБЦ остава непроменена на ниво от -1% от БВП, през следващите години, когато се очаква плавно намаление и съответно елиминиране на отрицателното отклонение от потенциала, се планира подобрене на структурния баланс, съответно до -0,1%, 0,3 % и 0,4% от БВП през 2018, 2019 и 2020 г.

Съответствието с фискалните правила по ЗПФ и ПСР се потвърждава и от оценките за растежа на разходите, изчислен по общата методология за т.нар. бенчмарк на разходите, при отчитането на разделението между финансираните с национални

²⁰ Debt Sustainability Monitor 2016, EC, January 2017, http://ec.europa.eu/info/sites/info/files/ip047_en.pdf

средства и със средства от ЕС публични инвестиционни разходи (брутообразуване на основен капитал по ЕСС 2010). Изменението в реално изражение на разходния индикатор, използван за целите на фискалното управление в ЕС (коригирани бюджетни разходи, нетно от ефекта на приходните дискреционни мерки), се оценява на -1,8% за 2016 г., -3,0% за 2017 г., 0,1% за 2018 г., 1,0% за 2019 г. и 1,1% за 2020 г. Цитираните стойности се базират на отчетни данни и прогнози за бюджетните параметри, представени по методологията ЕСС 2010, както и на дефлатора на БВП за конкретната година от актуалната макроикономическа прогноза на МФ. Тези растежи не превишават зададените от ЕК референтни нива на потенциалния растеж (намален със съответния марж за годините на неизпълнение на СБЦ), които са съответно 0,7% за 2016 г. и 1,7% за 2017 г.

2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ

Рисковете пред прогнозата за икономическия растеж в посока надолу са основно по линия на външното търсене. Растежът на основните ни търговски партньори от ЕС може да бъде повлиян негативно от несигурността в Европа и в глобален мащаб, а това ще се отрази и върху износа на България. На първо място несигурността е свързана с процеса на излизане на Обединеното кралство от ЕС – все още няма яснота какви ще са бъдещите търговски взаимоотношения между ЕС и Обединеното кралство. Несигурността в ЕС може да се повиши и от предстоящите избори във Франция и Германия. Повишеното геополитическо напрежение и миграционната криза също създават условия за забавяне на икономическата активност в ЕС. Глобалният растеж може да бъде повлиян от евентуална промяна в икономическата политика на САЩ по отношение на външната търговия. По-слабо нарастване на външното търсене и повишената несигурност биха се отразили върху вътрешното търсене в България по линия на отлагане на инвестиционни проекти.

От друга страна, наблюдаваната положителна динамика на пазара на труда и повишеното доверие на потребителите може да се отразят в по-високи потребителски разходи от предвидените в прогнозата. Инвестициите също може да се окажат подценени, имайки предвид отчетеното подобрение в частната инвестиционна активност и очакваното възстановяване на правителствените инвестиции през 2017 г.

Рисковете, свързани с фискалните прогнози, може да произтекат от непредвидени събития, които да окажат влияние върху държавните разходи и от промени в икономическите перспективи по отношение на растежа на БВП и динамиката на цените, които да доведат до промяна в очакваните данъчни приходи. Основните приходни статии, които се влияят от икономическата активност, са данъците върху доходите, корпоративният данък и косвените данъци.

3. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

3.1. БЮДЖЕТНА ПРОЦЕДУРА ЗА 2018 г.

Един от елементите на доброто управление на публичните финанси е успешната първа стъпка и начало на процеса по планирането и съставянето на бюджетните документи. Първият документ в този процес е добре структурирана бюджетна процедура, съобразена със ЗПФ, синхронизирана с европейските изисквания и ангажира всички

отговорни институции – както бюджетните организации, така и юридическите лица, които въпреки че не са част от консолидираната фискална програма, попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“.

Бюджетната процедура за 2018 г. е одобрена с Решение № 37 на Министерския съвет от 19 януари 2017 г. и е съобразена със сроковете по прилагането на механизмите и мерките, заложи в основните етапи на Европейския семестър за координация на икономическите политики през 2017 г. с цел по-тясна координация и управление на икономическите политики в Европейския съюз, укрепване на икономическото управление и преодоляването на макроикономическите дисбаланси. Тя беше изготвена съгласно правилата и изискванията на ЗПФ, като при нейната подготовка бяха отразени заложените изисквания за структурата и съдържанието на ключовите бюджетни документи и сроковете за тяхното приемане.

Стартирането и изпълнението на първия етап от бюджетната процедура за 2018 г. съвпадна с мандата на назначеното от президента на Републиката служебно правителство. Министърът на финансите даде указания за подготовката и представянето на бюджетните прогнози на първостепенните разпоредители с бюджет за периода 2018-2020 г., като предвид ограничените функции и мандат на служебното правителство насоките за разработването бяха прогнозите да бъдат изготвяни при допускане за непроменени политики.

Първият етап на бюджетната процедура за 2018 г. следваше да приключи с приемането на решение на Министерския съвет за одобряване на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. в срок до 20 април 2017 г. съгласно РМС № 37 от 19 януари 2017 г. за бюджетната процедура за 2018 г. Забавянето в сроковете за съгласуване и внасяне в Министерския съвет за разглеждане и одобряване на проекта на решение и пакета от документи към него е обосновано с провеждането на парламентарните избори и сформирването на новото правителство.

В кратък срок в СБП 2018-2020 г. бяха отразени приоритетите от управленската програма на новото правителство и съответните промени в провежданите политики при запазване на целите на фискалната политика за плановия период и бяха изпълнени съответните финални стъпки от първия етап на бюджетната процедура за 2018 г.

Вторият етап на процедурата обхваща подготовката, разглеждането и одобрението от Министерския съвет на Бюджет 2018 и на актуализираната СБП като мотиви към него, както и последващите стъпки за отразяване на одобрените от Народното събрание окончателни бюджетни параметри. Успешната реализация на втория етап предполага постигане на обвързаност на фискалната политика с провежданите секторни политики на правителството в периода 2018-2020 г. при съобразяване както с фискалните правила и ограничения на ЗПФ, така и с последните макроикономически параметри и очакванията за развитието на националната и световна икономика.

В рамките на своите правомощия и в съответствие с определените в процедурата срокове министърът на финансите следва да даде указания и насоки и за втория етап на бюджетната процедура за 2018 г. с цел подпомагане процесите на планиране и изготвяне на проектобюджетите на бюджетните организации, включително тези, прилагащи програмен формат на бюджет. Насоките към бюджетните разпоредители се свързват не само с определянето на бюджетните параметри на прогнозите им, но и с повишаване на качеството на изготвяните от тях бюджетни документи.

На първия етап от бюджетната процедура ПРБ, прилагащи програмен формат на бюджет, изготвиха и представиха в МФ бюджетните си прогнози на базата на последната утвърдена класификация на разходите по области на политики и бюджетни програми за периода 2016-2018 г., като този период съответства на мандата на последното редовно правителство. В Класификацията следва да се отразят евентуалните промени в дефинираните области на политики и бюджетни програми в съответствие с приоритетите на управленската програма на правителството в рамките на новия четиригодишен мандат.

Съгласно ЗПФ изменения и допълнения в Класификацията могат да бъдат извършвани при организационни или нормативни промени, които засягат дейността на бюджетните организации и целят подобряване на процесите за стратегическо планиране и формулиране на националните политики в съответствие с приоритетите на правителството.

С процедурата се създава добра организация и се осигурява необходимата координация при съставяне на средносрочната бюджетна прогноза, нейното актуализиране и разработване на законопроекта на държавния бюджет при съобразяване с основните участници в бюджетния процес, етапите, сроковете и изискванията за структурата на бюджетните документи. Бюджетната процедура за 2018 г. бе съобразена със сроковете по прилагането на механизмите и мерките, заложи в основните етапи на Европейския семестър, като по този начин се осигури постигането на изискваната със семестъра съгласуваност между основните бюджетни документи на правителството с ангажиментите, свързани с мнението и препоръките на Съвета по изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи в рамките на Стратегия „Европа 2020” и в Конвергентната програма.

3.2. ФИСКАЛНИ ПРАВИЛА И ОГРАНИЧЕНИЯ

С приемането на Закона за публичните финанси и Закона за Фискален съвет и автоматични корективни механизми България въведе европейските изисквания за засилване и укрепване на икономическото управление в ЕС. Наличието на законова рамка, определяща бюджетните правила, ограниченията и процедурите за действие при наличие на отклонения от заложените цели за даден показател, е предпоставка за повишаване на предсказуемостта на провежданата фискална политика, за спазването на бюджетната и финансова дисциплина и за гарантиране устойчивостта на публичните финанси.

Заложените в ЗПФ фискални правила целят дефинирането на ясни и прозрачни ограничения върху фискалната политика в дългосрочен план, изразяващи се в налагането на числови ограничения върху основни бюджетни агрегати. Правилата бяха разработени при съобразяване с международно приетите дефиниции и критерии, както и с изискванията за съгласуване на националното фискално планиране с превантивната и корективната част на Пакта за стабилност и растеж на ЕС.

Концентрирането на фискалните правила и тяхната трайна уредба в рамките на ЗПФ оказва положително влияние с това, че гарантира тяхната дългосрочна устойчивост, обвързва разработването на фискалната политика с извършването на комплексна оценка за тяхното прилагане и създава предпоставки за спазване на бюджетната дисциплина на всички нива на управление на публичните финанси.

Фискалните правила и ограничения обхващат както показатели по националната методология – за бюджетното салдо и разходите по консолидираната фискална програма (на касова основа) и за държавния дълг, така и показатели за сектор „Държавно управление“ (за някои правила – и за съответните му подсектори) – за средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит, за бюджетното салдо и за консолидирания дълг за сектор „Държавно управление“. Конструкцията от три групи фискални правила – балансови, дългови и разходни, спомага за отразяване на влиянието на политиките върху параметрите на ключови бюджетни показатели, относими за сектор „Държавно управление“ и за съответните му подсектори, а също така за консолидираната фискална програма, в т.ч. и за местно ниво (общини/общински бюджети). Правилата са доразвити чрез включването на конкретни разпоредби за случаите на отклонение от целта/ограничението и съответните корективни механизми и мерки за връщане към целта или определеното с правилото ограничение.

Наличието на фискални правила и ограничения, които да индикират състоянието на публичните финанси, е механизъм за превенция на неблагоприятни фискални тенденции и за вземането на навременни и адекватни решения, включително базирани на мненията и препоръките на Фискалния съвет, който след конституирането му в края на 2015 г. се включи със своята експертиза и при съгласуването на основните бюджетни документи в рамките на бюджетната процедура за 2017 г.

На база на извършен преглед на прилагането на ЗПФ и след задълбочен анализ и идентифицирана необходимост от регулиране на обществените отношения за гарантиране на устойчивостта на общинските финанси Народното събрание прие Закон за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси (обн., ДВ, бр. 43 от 2016 г.) С него се цели решаване на редица проблеми, свързани с необходимостта от предприемане на действия бюджетната позиция на общините да бъде приведена в рамките на изискванията на националните фискални правила, приложими за общините съгласно ЗПФ, като са уредени въпроси по идентифициране на общини с финансови затруднения, въвеждането на процедури за тяхното оздравяване и реализирането на план за финансово оздравяване.

В изпълнение на промените на ЗПФ бяха изготвени методически указания и утвърдени критерии за определяне на общини с финансови затруднения. Извършват се тримесечни анализи и се публикуват данните за финансовото състояние на общините и за общините в процедура по финансово оздравяване, като се прави оценка на показатели за финансова самостоятелност; показатели за финансова устойчивост и ефективност; други показатели, като спазването на фискалните правила; наличието към края на годината задължения за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 15 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните 4 години; наличието към края на годината поети ангажименти за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 50 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години; наличието към края на годината просрочени задължения по бюджета на общината, надвишаващи с 5 на сто отчетените за последната година разходи на общината; наличието на отрицателно бюджетно салдо по бюджета на общината за всяка от последните три години; наличие на осреднено равнище на събираемост за данъка върху недвижимите имоти и данъка върху превозните средства, което е под осреднената събираемост на двата данъка за всички общини, отчетена за последната година.

В резултат от прилагането на новата уредба в ЗПФ общините подобряват събираемостта на местните приходи и финансовите си показатели. През 2016 г.

намалява броят на общините, отговарящи на условията за откриване на процедура за финансово оздравяване спрямо 2015 г. Наблюдава се относително еднаква структура на разходите по икономически елементи, но се отбелязват и тенденции за по-добро управление на бюджетните средства от страна на редица общини – повече на брой през 2016 г. спрямо 2015 г.

Промените в ЗПФ, свързани с изпълнението и извършването на промени в показателите по съответните бюджети, освен че дадоха трайна уредба на тези механизми, така също допринесоха за по-голяма яснота при тяхното прилагане.

Промените в ЗПФ наложиха трайна уредба на отношенията, свързани с определянето на елементите на структурата на бюджетите в програмен формат чрез регламентиране на класификация на областите на политики/функционалните области и бюджетните програми, за създаване на предпоставки за устойчива рамка на изпълняваните политики и бюджетни програми.

3.3. КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

Стратегията на политиката в областта на качеството на публичните финанси следва последователните действия за институционални, нормативни и методологически промени в посока на подобряване управлението на публичните финанси. Търсят се нови възможности и механизми за по-тясно взаимодействие между институциите, ангажирани с реализирането на бюджетния процес, разработването и прилагането на фискалната политика, мониторинга по спазването на фискалните правила и пр. Усъвършенстването на нормативната база в областта на бюджета се съпровожда от наблюдение и анализ на прилагането на бюджетното законодателство и на бюджетните практики, както и за спазването на фискалните правила. Ежегодно в бюджетната процедура и с актове на министъра на финансите се формират изисквания, определящи качеството на бюджетните документи и процедурите по тяхното изготвяне.

Ефективното взаимодействие с Фискалния съвет се очертава като фактор за повишаване качеството на бюджетните документи и за ориентир по отношение на провежданата от правителството фискална политика, за спазването на фискалните правила и за потенциалните рискове за бюджета. Мненията и препоръките на Фискалния съвет са елемент от съгласувателната процедура при изготвянето на основните бюджетни документи.

В резултат на прегледа на ЕК по транспонирането на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 година относно изискванията за бюджетните рамки на държавите-членки, в националните бюджетни документи се разшири обхватът и качеството на информацията за бюджетната рамка. Включва се сравнение на прогнозата на Министерството на финансите с прогнозата на Европейската комисия по отношение на показателите на сектор „Държавно управление“, дискреционните мерки на правителството и фискални ефекти на начислена основа и оценка на структурния бюджетен баланс и годишния ръст на разходите спрямо референтния растеж на потенциалния БВП.

Повишаването на ефективността на публичните разходи в отделните сектори продължава да бъде сред приоритетите на правителството, като мерките не се ограничават само до реализирането на програми за структурни реформи, а се фокусират и върху характера и насочеността на разходите в съответния сектор с цел

засилване на техния принос за повишаване на икономическия растеж, най-вече чрез инвестиции.

Като ефективен инструмент за идентифициране на необходимите реформи в различните сектори се очертава извършването на преглед на разходите, като МФ изпълнява съвместен проект в сътрудничество със Световната банка. Обект на прегледа са 7 министерства, за които вътрешният анализ на МФ е показал значителен потенциал за подобряване на ефективността и ефикасността на разходите, както и 21 общини, вкл. такива, намиращи се в процедура за финансово оздравяване. Осъществяването на основните цели и задачи на прегледа ще се постигне посредством идентифициране на реформи, които ще доведат до повишаване на ефективността чрез оптимизиране разпределението на ресурсите. В резултат на изпълнението на проекта се очаква да бъдат селектирани потенциални опции за реформи, които ще доведат до най-голяма полза за постигане на целите на прегледа на разходите.

Друг важен елемент в тази насока е и процесът по прилагане на програмно и ориентирано към резултатите бюджетиране от страна на бюджетните организации, отговорни за провеждането и изпълнението на политики в публичната сфера. Основен инструмент за подобряване на качеството на разходите в публичния сектор е постигането на максимална степен на обвързаност между залаганите от бюджетните организации цели и приоритети, извършваните за изпълнението им дейности и предоставяните в рамките на този процес продукти/услуги с постиганите резултати (измерени посредством обективно дефинирани индикатори за изпълнение) и осигуряването на адекватно ниво на финансиране съобразно степента на изпълнение на поставените цели.

С цел подобряване на процесите на стратегическо планиране и разработване на националните политики в съответствие с правителствените приоритети и възможностите за тяхното финансиране законово бе определено изискване за създаване на устойчива класификация на разходите по области на политики и бюджетни програми. Изготвянето от страна на първостепенните разпоредители с бюджет, прилагачи програмен формат на бюджет, на бюджетните им прогнози за периода 2018-2020 г. се извърши на основата на утвърдения от Министерския съвет класификатор на разходите по области на политики и бюджетни програми от компетентността и отговорността на съответния първостепенен разпоредител с бюджет, с което се осигурява приемственост и последователност на изпълняваните от тях политики и бюджетни програми.

Част VIII. Приложения

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1:

ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2016 Г., ИЗПЪЛНЕНИЕ КЪМ 31.03.2017 Г. И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2017 Г.

1. Преглед на изпълнението на КФП за 2016 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2015 г.	Отчет 31.12.2016 г.			Изпълнение Спрямо 2015 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства ²¹	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	32 199,5	33 959,5	31 163,4	2 796,0	105,5%
Данъчни приходи	24 855,6	26 902,7	26 902,7		108,2%
Преки данъци	4 591,6	5 037,3	5 037,3		109,7%
Косвени данъци	12 450,5	13 561,7	13 561,7		108,9%
Приходи от социални и здравноосиг. вноски	6 947,1	7 317,8	7 317,8		105,3%
Други данъци**	866,4	985,9	985,9		113,8%

²¹ Европейски средства - включват средствата по предприсъединителни инструменти на ЕС и по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2015 г.	Отчет 31.12.2016 г.			Изпълнение
	к.1	КФП*	Национален бюджет	Европейски средства ²¹	Спрямо 2015 г.
	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
Неданъчни приходи	3 696,2	4 150,1	4 148,5	1,6	112,3%
Помощи	3 647,7	2 906,6	112,2	2 794,4	79,7%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	34 684,8	32 494,0	30 947,4	1 546,6	93,7%
Нелихвени	33 040,1	30 900,3	29 353,7	1 546,6	93,5%
Текущи	26 140,3	27 029,0	26 378,2	650,7	103,4%
Капиталови***	6 899,7	3 871,3	2 975,4	895,9	56,1%
Лихвени	698,3	734,3	734,3	0,0	105,2%
Вноска в общия бюджет на ЕС	946,4	859,5	859,5		90,8%
Трансфери – нето			-980,5	980,5	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-2 485,2	1 465,5	-764,4	2 229,9	

* Данните са на база тримесечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза; *** Вкл. капиталови трансфери за чужбина и нетен прираст на държавния резерв

Изпълнение на приходите по КФП

Постъпилите *приходи и помощи по КФП* за 2016 г. са в размер на 33 959,5 млн. лв., 36,7% от БВП, при 36,4% за 2015 г. Съпоставени с 2015 г. постъпленията по КФП бележат номинален ръст от 5,5% (1 759,9 млн. лв.). Ръстът спрямо предходната година се дължи на по-високите данъчни и неданъчни приходи, които нарастват с 2 501,0 млн. лв., докато постъпленията в частта на помощите (възстановени средства от Европейската комисия) са по-малко. Следва обаче да се отбележи, че постъпленията от помощи

надвишават планираните с разчета за годината, като изпълнението спрямо плана е 114,3%.

Общата сума на *данъчните постъпления* (вкл. приходите от осигурителни вноски) за 2016 г. възлиза на 26 902,7 млн. лв., или 103,5% спрямо годишните разчети. Данъчните постъпления имат относителен дял от 79,2% в общите постъпления по КФП. Спрямо 2015 г. данъчните приходи нарастват с 2 047,1 млн. лв. (8,2%).

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 5 037,3 млн. лв., което представлява 107,5% спрямо годишния разчет. Съпоставени с 2015 г. преките данъци нарастват с 9,7% (445,7 млн. лв.).

Приходите от *косвени данъци* са в размер на 13 561,7 млн. лв., което представлява 102,3% спрямо годишния разчет. Съпоставени с 2015 г. косвените данъци бележат ръст от 8,9% (1 111,2 млн. лв.).

Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и други) са в размер на 985,9 млн. лв., което представлява 108,2% спрямо годишния разчет и нарастват с 13,8% (119,5 млн. лв.) спрямо 2015 г.

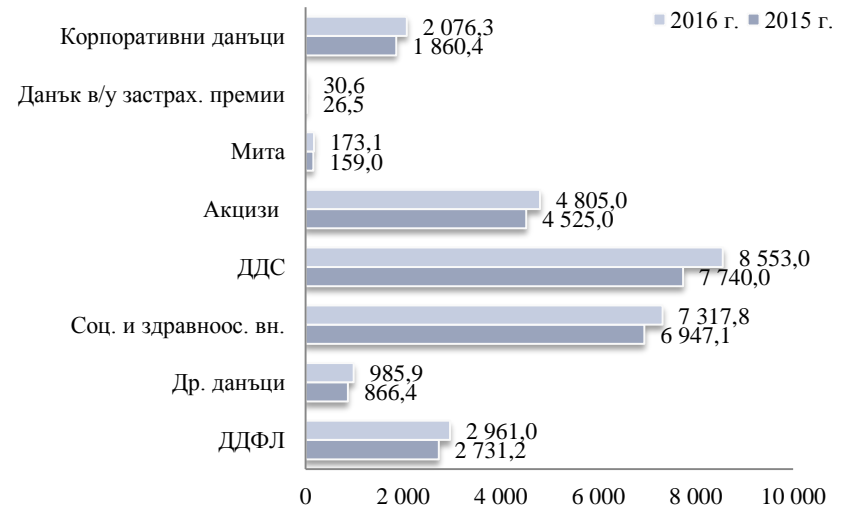
Приходите от *социални и здравноосигурителни вноски* за 2016 г. са в размер на 7 317,8 млн. лв. или 102,6% спрямо планираните за годината, като спрямо 2015 г. нарастват с 370,7 млн. лв. (5,3%).

Неданъчните приходи са в размер на 4 150,1 млн. лв., което представлява 92,6% изпълнение на годишните разчети. Това е с 453,9 млн. лв. (12,3%) повече спрямо 2015 г.

Постъпленията от *помощи* от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 2 906,6 млн. лв., което представлява 114,3% спрямо годишния разчет.

Граф.: Данъчни приходи по КФП за 2015 г. и 2016 г.

(млн. лв.)

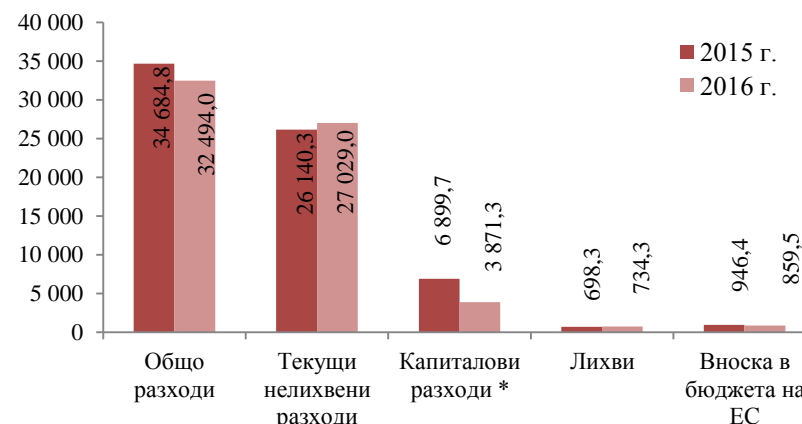
Изпълнение на разходите

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за 2016 г. са в размер на 32 494,0 млн. лв., 93,3% спрямо годишния разчет, 35,1% от БВП срещу 39,2% за 2015 г. За сравнение разходите за предходната година са в размер на 34 684,8 млн. лв. По-ниското усвояване на разходите през 2016 г. е свързано преди всичко със забавяне при капиталовите разходи (основно по сметките за средства от ЕС), което се дължи на ниското усвояване през началния етап на изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 г.

Разгледани по икономически елементи разходите по КФП са както следва: *лихвените разходи* са в размер на 734,3 млн. лв., *текущите нелихвени разходи* – 27 029,0 млн. лв. и *капиталовите разходи* – 3 871,3 млн. лв.

Частта от вноската на България в общия бюджет на ЕС, изплатена за 2016 г. от централния бюджет, възлиза на 859,5 млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС – Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом, относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП за 2015 г. и 2016 г. (млн.лв.)

*Вкл. капиталови трансфери за чужбина и нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

• **Държавен бюджет**

Общият размер на *разходите по държавния бюджет* (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2016 г. е 21 788,0 млн. лв. или 97,2% от годишния разчет.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2016 г. са в размер на 9 413,3 млн. лв., което представлява 92,5% от годишния разчет. Съпоставени с

предходната година, нелихвените разходи нарастват с 1 391,2 млн. лв. (17,3%) поради по-високите капиталови разходи.

Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 3 791,5 млн. лв. или 100,2% спрямо планираните за 2016 г. *Разходите за издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 1 759,4 млн. лв. или 96,2% от планираните за годината. *Социалните разходи* (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 957,8 млн. лв. или 89,3% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др. *Разходите за субсидии* са в размер на 908,4 млн. лв. или 102,8% спрямо планираните за годината. От тях 135,0 млн. лв. са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ (100% спрямо планираните в ЗДБРБ за 2016 г.); 174,6 млн. лв. са субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД (99,8% от планираните в ЗДБРБ за 2016 г.) и 12,5 млн. лв. за „Български пощи“ ЕАД (изпълнение от 100,0% на планираните в ЗДБРБ за 2016 г. средства). През 2016 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии в общ размер на 299,2 млн. лв., от които 101,8 млн. лв. държавна помощ, 93,6 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Тютюн“, 88,4 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“, 10,2 млн. лв. временна помощ за сектор „Животновъдство“ и средства в размер на 3,0 млн. лв. за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

Капиталовите разходи възлизат на 1 975,2 млн. лв. или 78,6% от планираните за 2016 г.

Нетният прираст на държавния резерв е в размер на 21,0 млн. лв.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2016 г. са в общ размер на 692,7 млн. лв. или 89,5% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на *трансферите по държавния бюджет* за 2016 г. е 10 822,5 млн. лв.

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) за 2016 г. са в размер на 13 435,8 млн. лв., което представлява 101,3% спрямо разчета за годината, в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 10 141,3 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 3 148,1 млн. лв.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 5 166,9 млн. лв. или 113,9% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. Текущите разходи възлизат на 4 382,5 млн. лв. (114,7% спрямо годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 784,5 млн. лв. или 109,6% спрямо разчета за годината.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2016 г.

Бюджетното салдо по КФП за 2016 г. е положително в размер на 1 465,5 млн. лв. (1,6% от прогнозния БВП) и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 764,4 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 2 229,9 млн. лв. За сравнение за 2015 г. бе отчетен дефицит по КФП в размер на 2 485,2 млн. лв. (2,8% от БВП), което означава, че като относителен дял в БВП бюджетната позиция се подобрява с 4,4 процентни пункта. Факторите за подобряването на бюджетната позиция са по-високите приходи и по-ниското усвояване на капиталовите разходи.

Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2016 г. е 4 377,3 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 31.12.2016 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 3 517,8 млн. лв.

Размерът на **фискалния резерв**²² към 31.12.2016 г. е 12,9 млрд. лв., в т.ч. 11,1 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 1,8 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

---

²² Съгласно § 1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси в обхвата на фискалния резерв се включват и вземанията от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

2. Изпълнение на КФП към 31.03.2017 г.

ПОКАЗАТЕЛИ	(в млн. лв.)				
	Разчет към ЗДБРБ 2017 г.	Отчет 31.03.2017 г.			Изпълнение отчет/разчет
		к.1	к.2	КФП* к.3=к.4+к.5	
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	35 439,6	8 837,5	8 479,1	358,3	24,9%
Данъчни приходи	28 037,1	7 288,7	7 288,7		26,0%
Преки данъци	5 092,2	1 330,8	1 330,8		26,1%
Косвени данъци	14 018,4	3 714,0	3 714,0		26,5%
Приходи от социални и здравноосиг. вноски	7 935,3	1 933,9	1 933,9		24,4%
Други данъци**	991,2	310,0	310,0		31,1%
Неданъчни приходи	4 758,0	1 172,5	1 170,8	1,7	24,6%
Помощи	2 644,4	376,2	19,6	356,6	14,2%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	36 769,6	7 779,4	7 425,6	353,8	21,2%
Нелихвени	34 950,3	7 174,4	6 820,6	353,8	20,5%
Текущи	28 334,5	6 834,3	6 654,0	180,3	24,1%
Капиталови***	6 203,3	340,1	166,6	173,5	5,5%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	412,5				
Лихвени	826,8	391,3	391,3		47,3%
Вноска в общия бюджет на ЕС	992,6	213,7	213,7		21,5%
Трансфери - нето			-69,9	69,9	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-1 330,0	1 058,1	983,6	74,5	

*Данните са на база месечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза.*** Вкл. капиталови трансфери за чужбина и нетният прираст на държавния резерв; **** В позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи

²³ Европейски средства - включват средствата по предприемачески инструменти на ЕС и по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

Изпълнение на приходите по КФП към 31.03.2017 г.

Постъпилите *приходи и помощи* към 31.03.2017 г. са в размер на 8 837,5 млн. лв., което представлява 24,9% от годишните разчети към ЗДБРБ за 2017 г. Съпоставени със същия период на предходната година, данъчните и неданъчните приходи нарастват с 665,0 млн. лв. (8,5%), докато постъпленията от помощи са пониски, поради което общите приходи и помощи за първото тримесечие на 2017 г. са по-ниски от отчетените за същия период на 2016 г. При съпоставка на постъпленията в частта на помощите с предходната година следва да се има предвид базовият ефект през 2016 г. от възстановените от ЕК на България извършени разходи в края на 2015 г., когато бе пикът на плащанията по проектите от предходния програмен период 2007-2013 г. Ако се елиминира влиянието на европейските средства на съпоставима база приходите по националния бюджет отчитат номинален ръст от 8,5 на сто.

Общата сума на *данъчните приходи* (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на 7 288,7 млн. лв., което представлява 82,5% от общите постъпления по КФП за периода. Постъпленията в групата представляват 26,0% от разчета за годината и нарастват номинално с 692,1 млн. лв. (10,5%) спрямо отчетените към март 2016 г.

Постъпленията в групата на преките данъци възлизат на 1 330,8 млн. лв., което представлява 26,1% от разчета за 2017 г. Съпоставени със същия период на 2016 г., преките данъци нарастват с 10,5% (126,7 млн. лв.).

Отчетените приходи от *осигурителни вноски* на общественото и здравно осигуряване към 31.03.2017 г. са в размер на 1 933,9 млн.

лв. или 24,4% от планираните за годината, като спрямо същия период на предходната година нарастват с 237,3 млн. лв. (14,0%).

Постъпленията от *косвени данъци* са в размер на 3 714,0 млн. лв., което представлява 26,5% от годишния разчет. Съпоставени с първото тримесечие на 2016 г. косвените данъци бележат ръст от 8,9% (304,2 млн. лв.).

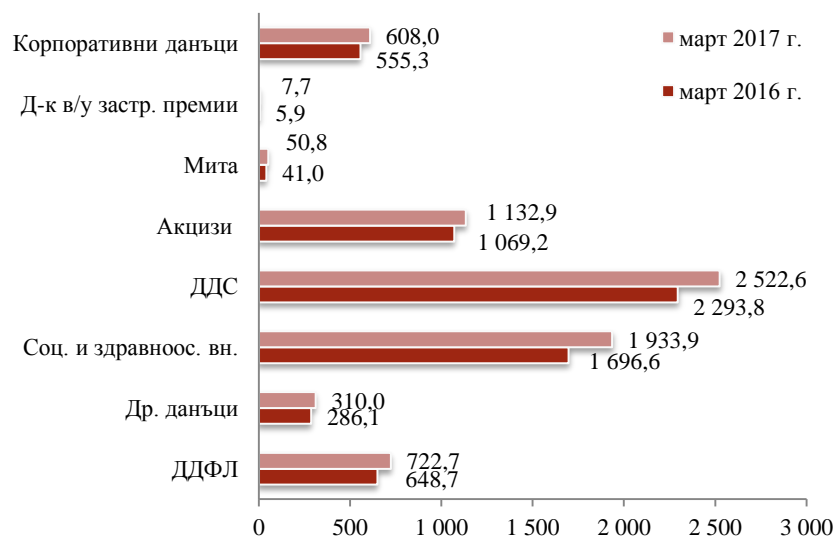
Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 310,0 млн. лв., което представлява 31,3% от разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.

Неданъчните постъпления по КФП към края на месец март 2017 г. са в размер на 1 172,5 млн. лв., което представлява 24,6% изпълнение на годишните разчети.

Постъпилите *помощи* от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 376,2 млн. лв., което представлява 14,2% от годишния разчет.

Граф.: Данъчни приходи по КФП към март 2016 г. и март 2017 г.

(млн. лв.)

Изпълнение на разходите към 31.03.2017 г.

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) към 31.03.2017 г. са в размер на 7 779,4 млн. лв., което представлява 21,2% от годишния разчет. Разходите за същия период на миналата година са в размер на 7 234,4 млн. лв. Нарастването на разходите спрямо същия период на 2016 г. е основно поради по-високия размер на социалните и здравноосигурителни плащания, базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2016 г., разходите за субсидии

и ръст на осигурителните вноски, свързан с увеличения размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ с 20 пр. п. спрямо 2016 г.

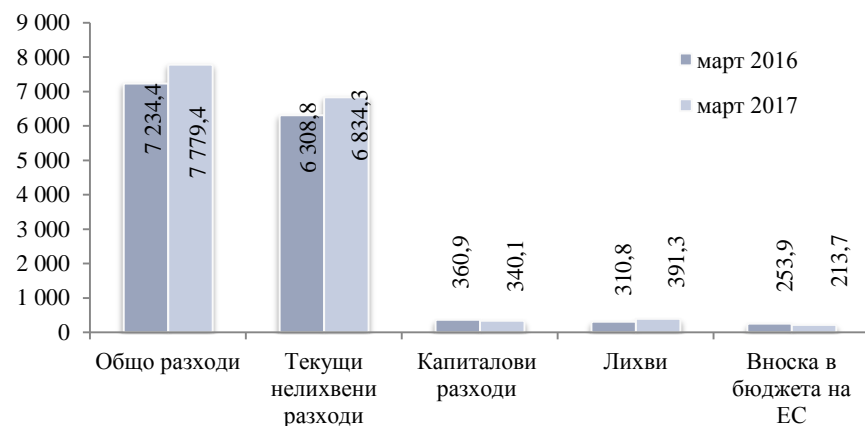
Нелихвените разходи са в размер на 7 174,4 млн. лв., 20,5% от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* към март 2017 г. са в размер на 6 834,3 млн. лв. (24,1% от разчета за годината), *капиталовите разходи* (вкл. нетният прираст на държавния резерв) възлизат на 340,1 млн. лв. (5,5% от разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.).

Лихвените плащания са в размер на 391,3 млн. лв. (47,3% от планираните за 2017 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена към 31.03.2017 г. от централния бюджет, възлиза на 213,7 млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС - Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом, относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП към март 2016 г. и март 2017 г.

(млн. лв.)

*Вкл. капиталови трансфери за чужбина и нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

• Държавен бюджет

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към март 2017 г. е 4 998,4 млн. лв. или 21,9% от предвидените със ЗДБРБ за 2017 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) към март 2017 г. са в размер на 1 801,7 млн. лв., което представлява 17,5% от годишния разчет. Съпоставени с

данните към март 2016 г., нелихвените разходи нарастват със 103,7 млн. лв. (6,1%).

Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 1 008,3 млн. лв. или 24,6% от планираните за 2017 г. **Разходите за издръжка** (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 306,8 млн. лв. или 15,0% от планираните за годината. **Социалните разходи** (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 203,4 млн. лв. или 19,0% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др. **Разходите за субсидии** са в размер на 233,0 млн. лв. или 25,3% от планираните за годината. От тях 43,2 млн. лв. са субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД; 26,3 млн. лв. са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ и 32,0 млн. лв. за „Български пощи“ ЕАД. Към края на месец март 2017 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии в общ размер на 52,3 млн. лв., от които 30,2 млн. лв. държавна помощ, 21,3 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“ и 0,7 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

Капиталовите разходи (вкл. нетният прираст на държавния резерв) възлизат на 50,3 млн. лв. или 2,4% от планираните за 2017 г.

Лихвените плащания по държавния бюджет към 31.03.2017 г. са в общ размер на 381,4 млн. лв. или 48,1% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на **трансферите по държавния бюджет** към края на март 2017 г. е 2 601,6 млн. лв.

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове към март 2017 г. са в размер на 3 459,5 млн. лв., което представлява 25,0% от разчета за годината, в т. ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 2 537,2 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 909,2 млн. лв.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 1 152,3 млн. лв. или 23,5% от разчетите към ЗДБРБ за 2017 година. Текущите разходи възлизат на 1 076,0 млн. лв. (26,1% от годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 76,3 млн. лв. или 9,8% от разчета за годината.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма към 31.03.2017 г.

Бюджетното салдо по КФП към март 2017 г. е положително в размер на 1 058,1 млн. лв. (1,1% от прогнозния БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 983,6 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 74,5 млн. лв.

Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първото тримесечие на 2017 г. е 991,7 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 31.03.2017 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 778,0 млн. лв.

Размерът на **фискалния резерв**²⁴ към 31.03.2017 г. е 12,6 млрд. лв., в т.ч. 11,8 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,8 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

3. Оценка за изпълнението на КФП за 2017 г.

Параметрите по изпълнението на приходите през първото тримесечие на 2017 г. за поредна година очертават положително развитие при повечето данъци, като данъчните приходи по КФП към март нарастват номинално с 10,5 на сто спрямо същия период на предходната година. Въпреки изразения базов ефект при постъпленията в частта на помощите по сметките за средства от ЕС в 2016 г., свързан с пика в плащанията по проектите за предишния програмен период 2007-2013 г. в края на 2015 г. и тяхното възстановяване в началото на 2016 г., по-високото изпълнение в частта на данъчните приходи през първите месеци на 2017 г. компенсира в голяма степен по-ниските постъпления от грантове от ЕС. Отчитайки тези развития, се очаква годишните разчети при основните данъци и осигурителни вноски да бъдат изпълнени, като при някои от тях може да се очаква и преизпълнение на плана. Следва обаче да се отбележи, че предвид ранният етап на изпълнението на данъчните приходи, включително поради спецификата на данъчния календар, прогнозите в годишен план са по-надеждни на база на данните за изпълнението към полугодieto. Потенциални рискове при изпълнението на данъчните приходи могат да възникнат при влошаване на външната и/или вътрешната среда, негативните развития при цените на петрола и курсовете на основните валути

²⁴ Обхватът на показателя фискален резерв е в съответствие с §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

спрямо допусканията при изготвянето на макрорамката на ЗДБРБ за 2017 г. и други непредвидени събития с отрицателен фискален ефект.

В разчетите по очакваното изпълнение за годината са отразени ефектите от предвидено в управленските приоритети на новото правителство увеличение на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст. С цел подобряване адекватността на пенсиите на хората с най-ниски пенсионни доходи е предвидено увеличение на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст на 180 лв. от 1 юли 2017 г. и на 200 лв. от 1 октомври 2017 г. Необходимите средства за реализиране на тази мярка за 2017 г. се оценяват на около 100 млн. лв., като допълнителните разходи на ДОО ще бъдат за сметка на очакваните по-високи от планираните за 2017 г. приходи по бюджета на ДОО, с което бюджетното салдо за годината няма да бъде променено. Отразен е и ефектът за обезпечаване на допълнителни средства за 2017 г., което е за сметка на икономии в разходите по държавния бюджет, за друг основен приоритет на правителството – първата стъпка от поетапното увеличение на учителските възнаграждения, която е планирана за месец септември 2017 г.

Към момента параметрите по разходите се развиват съобразно фискалната рамка за годината, като разходите за първите три месеца представляват 21,2 на сто от плана за годината. Съпоставено със същия период на предходната година разходите

по КФП нарастват, главно поради по-високия размер на социалните и здравноосигурителните плащания, базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2016 г., разходите за субсидии и ръст на осигурителните вноски, свързан с увеличения размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ с 20 пр. п. спрямо 2016 г.

По данни от месечните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет към края на месец март 2017 г. бюджетното салдо по КФП е излишък в размер на 1 058,1 млн. лв. (1,1% от прогнозния БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 983,6 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 74,5 млн. лв.

При допускане за запазване на наблюдаваните тенденции в приходите и разходите от първите месеци на 2017 г., в годишен план може да се очаква постигане на заложената фискална цел за годината - дефицит в размер на 1,4% от прогнозния БВП по КФП на касова основа. В средносрочен хоризонт се предвижда България да продължи да следва благоразумна фискална политика, насочена към последователна фискална консолидация, засилване устойчивостта на българската икономика и неутрализиране в максимална степен на потенциалните рискове от вътрешните и външните дисбаланси.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2:
ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО СРЕДНОСРОЧНАТА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 г.

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2018 г.	2019 г.	2020 г.
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС		20	20	20
	в т.ч.:				
	- Данъчната ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения	%	9	9	9
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	%	10	10	10
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка		10	10	10
	в т.ч.:				
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци	%	15	15	15
	- Данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки		8	8	8
4.	Данъци, удържани при източника				
	в т.ч.:				
4.1.	Данък, удържан при доходи от дивидентите и ликвидационните дялове		5	5	5
	в т.ч.:				
	- от дивидентите и ликвидационните дялове разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, ал. 3 от ЗКПО	%	0	0	0

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2018 г.	2019 г.	2020 г.
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица		10	10	10
	в т.ч.:				
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 195, ал. 7-12 от Закона за корпоративното подоходно облагане	%	0	0	0
5.	Данък върху разходите	%	10	10	10
6.	Данък върху хазартната дейност от игри, при които залогът за участие е чрез цената на телефонна или друга електронна съобщителна услуга (основна ставка)	%	15	15	15
7.	Данък върху приходите на бюджетни предприятия		3	3	3
	в т.ч.:	%			
	- на общините		2	2	2
8.	Акцизи				
	в т.ч.:				
8.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	710	710	710
8.2.	Акциз на газбол (в т.ч. използван и като гориво за отопление)	лв./1000 л.	646	646	646
8.3.	Акциз на втечен нефтен газ (LPG)				
	- използван като моторно гориво	лв./1000 л.	340	340	340
	- използван като гориво за отопление		0	0	0
8.4.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	646	646	646
8.5.	Акциз на кокс и въглища	лв./гигаджаул	0,60	0,60	0,60
8.6.	Акциз на електрическа енергия				
	- използвана за стопански нужди	лв./MWh	2	2	2
	- използвана за битови нужди		0	0	0
8.7.	Акциз на цигари - общ (не по-малък от)	лв./1000 къса	177	177	177

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2018 г.	2019 г.	2020 г.
8.8.	Акциз на тютюн за пушене (за лула и цигари)	лв./кг.	152	152	152
8.9.	Акциз на пури и пурети	лв./1000 къса	270	270	270
8.10.	Акциз на спиртни напитки (етилов алкохол)	лв./хектолитър	1 100	1 100	1 100
	- Акциз на етилов алкохол (ракия) - намалена ставка		550	550	550
8.11.	Акциз на междинни продукти	лв./хектолитър	90	90	90
8.12.	Акциз на бира - основна ставка	лв./хектолитър	1,5	1,5	1,5
	- намалена ставка за бира, произведена от независими малки пивоварни	градус Плато	0,75	0,75	0,75
8.13.	Акциз на природния газ: *				
	- използван като моторно гориво	лв./гигаджаул	0,85*	0,85*	0,85*
	- използван като гориво за отопление		0,60	0,60	0,60
8.14.	Акциз на тежки горива:				
	- използвани като моторно гориво	лв./1000 кг.	646	646	646
	- използвани като гориво за отопление		400	400	400
9.	Данък върху застрахователните премии	%	2	2	2
10.	Размер на минималната работна заплата	лева	510	560	610
11.	Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване				
	в т.ч.:				
11.1.	за фонд „Пенсии” **		19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;
			14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	14,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.2.	фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ **	%	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;
			55,8 за родените след 31 декември 1959 г.	55,8 за родените след 31 декември 1959 г.	55,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.3.	за фонд „Общо заболяване и майчинство”		3,5	3,5	3,5
11.4.	за фонд „Трудова злополука и професионална болест”		0,7	0,7	0,7

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2018 г.	2019 г.	2020 г.
			/от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	/от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	/от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/
11.5.	за фонд „Безработица”		1	1	1
12.	Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване	%	8	8	8
13.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове	%	5	5	5
14.	Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд	%	4,3	4,3	4,3
15.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите при условията на първа и втора категория труд - професионални пенсионни фондове	%	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;
			7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд
16.	Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	%	0	0	0
17.	Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)	лева	65	65	65
18.	Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	лева	2 600	2 600	2 600
19.	Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	лева	до 5 400 лв. - 510 лв. 5 400/6 500 лв. - 550 лв. 6 500/7 500 лв. - 600 лв. над 7 500 лв. - 650 лв.	до 5 400 лв. - 560 лв. 5 400/6 500 лв. - 600 лв. 6 500/7 500 лв. - 650 лв. над 7 500 лв. - 700 лв.	до 5 400 лв. - 610 лв. 5 400/6 500 лв. - 650 лв. 6 500/7 500 лв. - 700 лв. над 7 500 лв. - 750 лв.
20.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица				
	в т.ч.:				

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2018 г.	2019 г.	2020 г.
20.1.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица за фонд „Общо заболяване и майчинство“ и фонд „Безработица“	съотношение	60:40	60:40	60:40
20.2.	Размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за осигурители и осигурени лица	%	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата родени след 31 декември 1959 г.
20.3.	Разпределение на здравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени лица	съотношение	60:40	60:40	60:40
21.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст		Индексиране с процента на увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж, считано от 1 юли	Индексиране с процента на увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж, считано от 1 юли	Индексиране с процента на увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж, считано от 1 юли
22.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	910	1 040	1 040
23.	Пенсионна политика		Преизчисление чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл. 100, ал. 1 от КСО, считано от 1 юли	Преизчисление чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл. 100, ал. 1 от КСО, считано от 1 юли	Преизчисление чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл. 100, ал. 1 от КСО, считано от 1 юли
24.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на малко дете	лева	340	340	340
25.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	400	400	400

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2018 г.	2019 г.	2020 г.
26.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	150	150	150
27.	Размер на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца				
	в т.ч.:				
27.1.	- за първо дете		250	250	250
27.2.	- за второ дете		600	600	600
27.3.	- за трето дете	лева	300	300	300
27.4.	- за четвърто и всяко следващо дете		200	200	200
28.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
29.	Размер на еднократната помощ при осиновяване на дете по чл. 6б, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	250	250	250
30.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	1200	1200	1200
31.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	2880	2880	2880
32.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
33.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца				
	в т.ч.:				

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2018 г.	2019 г.	2020 г.
33.1.	- за семейство с едно дете		37	37	37
33.2.	- за семейство с две деца		85	85	85
33.3.	- за семейство с три деца		130	130	130
33.4.	- за семейство с четири деца, като за всяко следващо дете в семейството помощта за семейството расте с 20 лв.	лева	140	140	140
34.	Размер на месечната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 7, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	75	75	75
35.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца				
	в т.ч.:				
35.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		930	930	930
35.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	450	450	450
35.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		350	350	350
36.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 2 от Закона за семейни помощи за деца				
	в т.ч.:				
36.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		490	490	490
36.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	420	420	420

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2018 г.	2019 г.	2020 г.
36.3. - за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		350	350	350
37. Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	7,20	7,20	7,20
38. Ниво на салдото по консолидираната фискална програма	процент от БВП	-1,0	-0,5	0,0

Забележки:

* **По т. 10** –размерът на минималната работна заплата отразява заявения приоритет за устойчиво повишаване на стандарта на живот, но така предложеният времеви график за увеличаване на МРЗ следва да бъде съобразен с механизъм за нейното определяне, договорен със социалните партньори.

** **По т. 17, 19, 20 и по т. 24-36** – предложените допускания са индикативни, като същите могат да бъдат преразглеждани на втория етап от бюджетната процедура за 2018 г. при съобразяване с програмата на правителството за мандата на неговото управление и фискалните правила и цели.

*** **По т. 8.13** - акцизната ставка върху природния газ за моторно гориво в размер на 0,85 лв. за гигаджаул е запазена до постановяване на акт за несъответствие от Европейската комисия с правилата в областта на държавните помощи.

**** **По т. 11.1 и т. 11.2** - посочените размери за осигурителната вноска за фонд „Пенсии” и за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ за лицата родени след 31 декември 1959 г. са за лицата, които се осигуряват и за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3:
КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

Показатели млн. лв.	2016	2017	2018	2019	2020
	Отчет	Оч. изпълн.	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Приходи, помощи и дарения	33 959,5	34 646,4	37 183,7	39 278,8	41 298,2
Данъчно-осигурителни приходи	26 902,7	28 628,2	30 611,7	32 014,9	33 828,7
<i>Преки данъци</i>	<i>5 037,3</i>	<i>5 319,5</i>	<i>5 672,2</i>	<i>6 023,4</i>	<i>6 392,1</i>
Корпоративни данъци	2 076,3	2 160,8	2 335,0	2 494,9	2 660,0
от нефинансови предприятия	1 862,6	1 936,2	2 098,5	2 240,8	2 387,8
от финансови институции	213,7	224,6	236,5	254,1	272,2
Данъци върху доходите на физическите лица	2 961,0	3 158,7	3 337,2	3 528,5	3 732,1
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>7 317,8</i>	<i>8 098,0</i>	<i>8 868,9</i>	<i>9 331,2</i>	<i>9 808,0</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5 105,2	5 746,5	6 388,9	6 761,9	7 145,6
Здравноосигурителни вноски	2 212,6	2 351,5	2 480,1	2 569,4	2 662,3
<i>Косвени данъци</i>	<i>13 561,7</i>	<i>14 173,2</i>	<i>14 974,9</i>	<i>15 481,0</i>	<i>16 378,7</i>
ДДС	8 553,0	9 075,0	9 601,0	9 945,0	10 510,0
Акцизи	4 805,0	4 888,0	5 150,0	5 300,0	5 620,0
Данък върху застрахователните премии	30,6	32,7	35,2	37,5	40,0
Мита и митнически такси	173,1	177,5	188,7	198,5	208,7
<i>Такса върху производството на захар и изоглюкоза</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>			
<i>Други данъци</i>	<i>984,9</i>	<i>1 036,4</i>	<i>1 095,7</i>	<i>1 179,3</i>	<i>1 250,0</i>
Неданъчни приходи	4 150,1	4 147,0	4 177,8	4 251,3	4 229,5
<i>Превъзходство на приходите над разходите на БНБ</i>	<i>19,6</i>				
<i>Други</i>	<i>4 130,5</i>	<i>4 147,0</i>	<i>4 177,8</i>	<i>4 251,3</i>	<i>4 229,5</i>
Приходи от такси	1 929,5	1 910,9	2 087,0	2 122,5	2 044,2
Приходи и доходи от собственост	1 069,0	1 110,0	1 082,1	1 098,7	1 125,2
Глоби, санкции и наказателни лихви	300,0	317,3	277,2	280,4	285,3
Постъпления от продажба на нефинансови активи	324,5	379,0	411,4	428,8	451,2
Приходи от концесии	184,3	175,1	114,8	116,4	118,1
Други приходи	323,1	254,7	205,3	204,5	205,6
Помощи и дарения	2 906,6	1 871,2	2 394,2	3 012,5	3 240,0
помощи от страната	31,3	31,2	30,0	30,3	30,8
помощи от чужбина	2 875,3	1 840,0	2 364,2	2 982,2	3 209,2

Показатели млн. лв.	2016	2017	2018	2019	2020
	Отчет	Оч. изпълн.	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	32 494,0	35 976,4	38 238,7	39 848,8	41 298,2
Разходи	31 634,5	34 983,8	37 115,9	38 640,0	39 995,1
<i>Нелихвени разходи</i>	<i>30 900,3</i>	<i>34 166,8</i>	<i>36 382,4</i>	<i>37 862,7</i>	<i>39 190,9</i>
Текущи разходи	27 405,7	29 195,2	30 970,4	32 262,3	33 480,0
Заплати и стипендии	4 921,9	5 125,8	5 439,2	5 792,5	6 121,7
Заплати	4 847,3	5 041,7	5 359,1	5 710,4	6 039,6
Стипендии	74,6	84,2	80,1	82,1	82,1
Осигурителни вноски	1 432,9	1 694,6	1 823,8	1 905,7	1 979,4
Издръжка - общо	4 585,6	4 934,3	5 215,5	5 298,9	5 322,5
Субсидии и други текущи трансфери - общо	1 622,2	1 798,0	2 148,3	2 221,1	2 301,6
Субсидии и други текущи трансфери	1 521,1	1 694,8	2 045,1	2 117,8	2 198,4
Субсидии и др. тек. трансф. за осъществяване на болнична помощ	101,1	103,2	103,2	103,2	103,2
Социални и здравноосигурителни плащания	14 108,7	14 825,4	15 610,0	16 266,8	16 950,4
Пенсии	8 734,1	9 076,5	9 609,7	10 062,9	10 538,4
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2 543,1	2 663,7	2 662,8	2 668,0	2 668,6
Здравноосигурителни плащания	2 831,5	3 085,2	3 337,5	3 535,9	3 743,4
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	28,0	23,3	14,4	14,4	14,4
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	21,0	19,2	19,2	19,2	19,2
Капиталови разходи	3 799,7	5 333,6	5 665,5	5 865,6	5 979,9
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	380,2	412,5	446,5	478,6	501,7
- по бюджетите на бюдж. организации	317,0	342,5	376,5	398,6	421,7
НЗОК	316,6	341,4	375,4	397,5	420,6
Народно събрание		0,5	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	63,1	70,0	70,0	80,0	80,0
<i>Лихви</i>	<i>734,3</i>	<i>817,0</i>	<i>733,6</i>	<i>777,3</i>	<i>804,3</i>
Външни лихви	446,9	553,4	470,2	469,7	478,6
Вътрешни лихви	287,4	263,6	263,4	307,6	325,7
Вноска в бюджета на ЕС	859,5	992,6	1 122,8	1 208,7	1 303,0
Бюджетно салдо (+/-)	1 465,5	-1 330,0	-1 055,0	-570,0	0,0
Финансиране (+/-)	-1 465,5	1 330,0	1 055,0	570,0	0,0

Забележка: За 2016 и 2017 г. сумите в ред „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ са посочени с оглед съпоставимост на информацията.

Показатели в % от БВП	2016	2017	2018	2019	2020
	Отчет	Оч. изпълн.	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Приходи, помощи и дарения	36,7%	35,7%	36,5%	36,6%	36,5%
Данъчно-осигурителни приходи	29,0%	29,5%	30,0%	29,8%	29,9%
<i>Преки данъци</i>	<i>5,4%</i>	<i>5,5%</i>	<i>5,6%</i>	<i>5,6%</i>	<i>5,7%</i>
Корпоративни данъци	2,2%	2,2%	2,3%	2,3%	2,4%
от нефинансови предприятия	2,0%	2,0%	2,1%	2,1%	2,1%
от финансови институции	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,2%	3,3%	3,3%	3,3%	3,3%
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>7,9%</i>	<i>8,3%</i>	<i>8,7%</i>	<i>8,7%</i>	<i>8,7%</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5,5%	5,9%	6,3%	6,3%	6,3%
Здравноосигурителни вноски	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%
<i>Косвени данъци</i>	<i>14,6%</i>	<i>14,6%</i>	<i>14,7%</i>	<i>14,4%</i>	<i>14,5%</i>
ДДС	9,2%	9,3%	9,4%	9,3%	9,3%
Акцизи	5,2%	5,0%	5,0%	4,9%	5,0%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
<i>Такса върху производството на захар и изоглюкоза</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>			
<i>Други данъци</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,1%</i>
Неданъчни приходи	4,5%	4,3%	4,1%	4,0%	3,7%
<i>Превਿશение на приходите над разходите на БНБ</i>	<i>0,0%</i>				
<i>Други</i>	<i>4,5%</i>	<i>4,3%</i>	<i>4,1%</i>	<i>4,0%</i>	<i>3,7%</i>
Приходи от такси	2,1%	2,0%	2,0%	2,0%	1,8%
Приходи и доходи от собственост	1,2%	1,1%	1,1%	1,0%	1,0%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Приходи от концесии	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%
Други приходи	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%
Помощи и дарения	3,1%	1,9%	2,3%	2,8%	2,9%
помощи от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от чужбина	3,1%	1,9%	2,3%	2,8%	2,8%

Показатели в % от БВП	2016	2017	2018	2019	2020
	Отчет	Оч. изпълн.	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	35,1%	37,0%	37,5%	37,1%	36,5%
Разходи	34,1%	36,0%	36,4%	36,0%	35,4%
<i>Нелихвени разходи</i>	<i>33,4%</i>	<i>35,2%</i>	<i>35,7%</i>	<i>35,2%</i>	<i>34,7%</i>
Текущи разходи	29,6%	30,0%	30,4%	30,0%	29,6%
Заплати и стипендии	5,3%	5,3%	5,3%	5,4%	5,4%
Заплати	5,2%	5,2%	5,3%	5,3%	5,3%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Осигурителни вноски	1,5%	1,7%	1,8%	1,8%	1,8%
Издържка - общо	5,0%	5,1%	5,1%	4,9%	4,7%
Субсидии и други текущи трансфери - общо	1,8%	1,9%	2,1%	2,1%	2,0%
Субсидии и други текущи трансфери	1,6%	1,7%	2,0%	2,0%	1,9%
Субсидии и др. тек. трансф. за осъществяване на болнична помощ	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Социални и здравноосигурителни плащания	15,2%	15,3%	15,3%	15,1%	15,0%
Пенсии	9,4%	9,3%	9,4%	9,4%	9,3%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,7%	2,7%	2,6%	2,5%	2,4%
Здравноосигурителни плащания	3,1%	3,2%	3,3%	3,3%	3,3%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Капиталови разходи	4,1%	5,5%	5,6%	5,5%	5,3%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
- по бюджетите на бюдж. организации	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
НЗОК	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Народно събрание		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
<i>Лихви</i>	<i>0,8%</i>	<i>0,8%</i>	<i>0,7%</i>	<i>0,7%</i>	<i>0,7%</i>
Външни лихви	0,5%	0,6%	0,5%	0,4%	0,4%
Вътрешни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Вноска в бюджета на ЕС	0,9%	1,0%	1,1%	1,1%	1,2%
Бюджетно салдо (+/-)	1,6%	-1,4%	-1,0%	-0,5%	0,0%
Финансиране (+/-)	-1,6%	1,4%	1,0%	0,5%	0,0%
Б В П	92 634,7	97 155,7	102 012,1	107 421,9	113 062,3

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4:

ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО ОТДЕЛНИ ПЪРВОСТЕПЕННИ РАЗПОРЕДИТЕЛИ С БЮДЖЕТ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 ГОДИНА НА БЮДЖЕТНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

(в хил. лв.)				
№	Бюджетни организации	2018 г.	2019 г.	2020 г.
1	Администрация на президента	6 468,0	6 479,0	6 491,0
2	Министерски съвет	88 925,0	86 307,0	86 534,0
3	Конституционен съд	4 457,0	3 057,0	3 057,0
4	Омбудсман	2 974,0	2 974,0	2 974,0
5	Министерство на финансите	468 256,0	473 159,0	491 759,0
6	Министерство на външните работи	119 070,4	119 202,4	119 335,9
7	Министерство на отбраната	1 087 319,0	1 094 995,0	1 102 671,0
8	Министерство на вътрешните работи	1 270 641,5	1 277 036,4	1 283 431,3
9	Министерство на правосъдието	241 239,0	241 531,0	241 823,0
10	Министерство на труда и социалната политика	1 118 651,8	1 119 898,2	1 121 390,3
11	Министерство на здравеопазването	482 244,2	485 082,3	488 887,4
12	Министерство на образованието и науката	520 301,9	561 341,5	603 490,2
13	Министерство на културата	162 763,4	167 645,2	172 451,6
14	Министерство на околната среда и водите	46 358,1	46 584,7	46 888,6
15	Министерство на икономиката	78 948,1	79 099,6	79 307,7
16	Министерство на енергетиката	94 320,6	76 314,1	49 137,6
17	Министерство на туризма	17 107,1	17 119,9	17 133,9
18	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	401 365,0	401 629,7	402 016,2
19	Министерство на земеделието и храните	208 070,1	210 084,0	212 694,2
20	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	248 359,4	249 106,0	249 719,4
21	Министерство на младежта и спорта	75 129,9	76 940,7	78 727,9
22	Държавна агенция "Национална сигурност"	107 697,0	107 697,0	107 697,0
23	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	3 480,0	3 480,0	3 480,0
24	Комисия за защита от дискриминация	2 570,0	2 570,0	2 570,0
25	Комисия за защита на личните данни	2 491,0	2 491,0	2 491,0

№	Бюджетни организации	2018 г.	2019 г.	2020 г.
26	Комисия за отнемане на незаконно придобито имущество	8 226,2	6 226,2	6 226,2
27	Национална служба за охрана	37 844,0	37 844,0	37 844,0
28	Държавна агенция "Разузнаване"	34 319,0	34 375,0	34 431,0
29	Национален статистически институт	21 281,3	22 424,3	22 567,3
30	Комисия за защита на конкуренцията	3 832,1	3 839,9	3 849,0
31	Комисия за регулиране на съобщенията	9 469,2	9 477,3	9 485,4
32	Съвет за електронни медии	1 337,6	1 337,6	1 337,6
33	Комисия за енергийно и водно регулиране	5 666,2	5 675,1	5 684,0
34	Агенция за ядрено регулиране	5 405,6	6 509,6	6 513,6
35	Държавна комисия по сигурността на информацията	9 951,0	9 959,0	9 967,0
36	Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси"	40 706,2	40 938,0	41 222,6
37	Комисия за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси	1 338,0	1 339,0	1 340,0
38	Комисия за финансов надзор	11 579,4	11 579,4	11 579,4
39	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	1 443,3	1 443,3	1 443,3
40	Централна избирателна комисия	4 380,0	4 380,0	4 380,0
41	Държавен фонд "Земеделие"	367 970,5	367 975,7	367 980,9
42	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	1 380,0	1 380,0	1 380,0
43	Държавна агенция "Технически операции"	48 452,0	48 543,0	48 634,0
44	Държавна агенция "Електронно управление"	20 087,6	20 119,9	20 156,9
45	Сметна палата	16 496,0	16 632,0	16 768,0
46	Национален осигурителен институт	11 118 344,2	11 570 963,2	12 037 050,2
	в т.ч. Пенсии	9 570 400,0	10 018 000,0	10 487 000,0
47	Фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите"	1 803,5	1 881,8	1 938,1
48	Учителски пенсионен фонд	39 350,0	44 990,0	51 462,0
49	Национална здравноосигурителна каса	3 788 469,0	4 009 090,0	4 240 044,0

Забележка: Произтичащите от решение на Народното събрание от 4 май 2017 г. за приемане на структура на Министерския съвет на Република България (ДВ, бр. 37 от 2017 г.) промени ще бъдат отразени на втория етап от бюджетната процедура за 2018 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5:
ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА
СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 г.

(в хил. лв.)				
№	Бюджетни организации	2018 г.	2019 г.	2020 г.
1.	Народно събрание	61 600,0	61 600,0	61 600,0
2.	Висш съдебен съвет	569 000,0	569 000,0	569 000,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6:

РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 г.

		(в хил. лв.)		
№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2018 г.	2019 г.	2020 г.
1	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	65 397,4 8 100,0	65 397,4 8 100,0	65 397,4 8 100,0
2	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	42 336,8 3 900,0	42 336,8 3 900,0	42 336,8 3 900,0
3	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	4 852,6	4 852,6	4 852,6
4	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища - общо	477 165,4	481 606,0	485 733,0
4.1	- за бюджета на Българската академия на науките	82 915,6	87 356,2	91 483,2
4.2	- за бюджетите на държавните висши училища	394 249,8	394 249,8	394 249,8
5	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	2 550,0	2 550,0	2 550,0
6	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	25 801,0	25 801,0	25 801,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7:**ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И/ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.**

(в хил. лв.)

№	Сметки за средствата от Европейския съюз	2018 г.			2019 г.			2020 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
			к.2.1-к.2.2	Разходи		Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2		Разходи	Трансфери (нето)
1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2	
1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	764 914,9	1 040 805,7	275 890,8	861 963,9	1 156 797,7	294 833,8	772 204,0	1 037 854,9	265 650,9
2	Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	1 792 975,1	2 702 518,2	909 543,1	2 008 723,8	2 991 957,0	983 233,2	2 180 853,4	3 120 287,4	939 434,0
3	Други сметки за средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз	187 305,8	273 230,0	85 924,2	174 362,2	238 799,6	64 437,4	181 954,0	248 973,8	67 019,8

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8:

ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 г.

(в хил. лв.)

№	Държавни предприятия, включени в консолидираната фискална програма	2018 г.			2019 г.			2020 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето) к.2.1-к.2.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.3.1-к.3.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.4.1-к.4.2	в т.ч.	
			Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)
1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2	
1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	16 565,7	80 135,7	63 570,0	15 665,7	80 235,7	64 570,0	15 665,7	80 235,7	64 570,0
2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	447 000,0	447 000,0	0,0	477 000,0	477 000,0	0,0	527 000,0	527 000,0	0,0
3	Държавно предприятие „Център за предоставяне на услуги“	10 050,0	10 150,0	100,0	10 050,0	10 150,0	100,0	10 050,0	10 150,0	100,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9:
РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2018-2020 Г.

(В ХИЛ. ЛВ.)				
№	Показатели	2018 г.	2019 г.	2020 г.
	Бюджетни взаимоотношения - всичко	3 279 744,3	3 622 557,2	3 966 910,5
	от тях:			
1.	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	2 809 426,0	3 150 238,9	3 492 592,2
2.	Трансфери за местни дейности, без целева субсидия за капиталови разходи	312 228,1	313 228,1	314 228,1
	от тях:			
2.1.	Обща изравнителна субсидия	279 000,0	279 000,0	279 000,0
2.2.	За зимно поддържане и снегочистване на общински пътища	33 228,1	34 228,1	35 228,1
3.	Целева субсидия за капиталови разходи	158 090,2	159 090,2	160 090,2
	от тях за:			
3.1.	делегирани от държавата дейности	41 730,0	49 008,9	60 008,9
3.2.	местни дейности	116 360,2	110 081,3	100 081,3